

አባቱ ያቺን ሰዓት

**ጤጀር ጀነራል ደምሴ ቡልቶ እና
የግንቦት 81 መፈንቅለ መንግሥት ሙከራ**

ደረጀ ደምሴ

© 2009 BY DEREGE DEMISSIE

ABATE YACHIN SEA'T

ALL RIGHTS RESERVED

EXCEPT AS PERMITTED UNDER THE COPYRIGHT ACT OF THE UNITED STATES OF AMERICA, NO PART OF THIS PUBLICATION MAY BE REPRODUCED OR DISTRIBUTED IN ANY FORM OR BY ANY MEANS, OR STORED IN A DATABASE OR RETRIEVAL SYSTEM, WITHOUT THE PRIOR WRITTEN PERMISSION OF THE AUTHOR.

Aesop Publishers & Distributors

T: 202-386-3037

Signature Book Printing, www.sbpbooks.com

Meysor Bro
<https://t.me/abdiom>

ምስጋና

ይህ ጽሁፍ ለሕትመት የበቃው በብዙ ሰዎች እርዳታና ድጋፍ ነው። በተለያዩ ጊዜ የረዱኝን ሁሉ እዚህ ዘርዘራ መግለጽ አልቻልኩም። ትንሽም ሆነ ትልቅ እርዳታ ላደረጉልኝ ሁሉ ምስጋናዬን አቀርባለሁ። ሰማቸውን ላልጠቅሰኝ ከማላልፋቸው ውስጥ ቀዳሚውን ምስጋናዬን የማቀርበው ወደር ለሌላት ለእናቱ ወ/ሮ አስቲር አዳሙ ነው። የአባቴን ጽሑፎች ላለፉት ሃያ አንድ ዓመታት በጥንቃቄ በማስቀመጥዎ የታሪክም ባለውለታ ናት። የልጅነት ጓደኛዬ ነክምን ዘለቀ ያደረገው አስተዋጾ በጽሁፍ ብቻ የሚገለጽ አይደለም። ወንድሞቼ እስክንድር እና ዮናስ እንዲሁም አሕቶቼ ቅድስት እና ሔዋን የረሳቋቸውን ብዙ ነጥቦች በማስታወስ፤ መረጃ በማስባሰብ፤ ሃሳብ በማካፈል ረድተዋል።

መጽሃፉን ጨርሼ እንዳሳትም ያበረታቱኝን ሁሉ አመሰግናለሁ። የዶ/ር ዳኛቸው ደስታ...የማበረታቻ ቃላቶችህ ረድተዋል። ኮ/ግርማ ተሰማ፤ ሜ/ጀ ቁምላቸው ደጀኔ፤ ብ/ጀ ዉበቱ ጸጋዬ፤ ኮ/መንገሻ ሁንደ ብዙ ጥያቄዎች መልስወልኛል። ሻ/ንጋቱ ተፈሪ እና ሻ/ካሳዬ ማዘንጊያ በትግራይ ስለተደረገው ዘመቻ ዝርዝር መረጃ ሰጥተዋል። በተለያዩ ጊዜ ብዙ ሰዎች የተለያዩ መረጃዎችን አካፍለውኛል። የቅዱስ ዮሴፍ ት/ቤት እያለሁ አማርኛ አስተማሪዬ የነበሩት አቶ ሙሉጌታ ቱሉ የሰጡኝ ገንቢ ሃሳብ በጣም ጠቅሞኛል። ባለቤቱ ሱዛን በማበረታታት፤ ልጆቼ ማያ እና ሊዮ ደግሞ ሁሉን ለማወቅ በሚያደርጉት ጥረት የአያታቸውን ታሪክ ጽፈ እንደጨርስ ገፋፍተውኛል። ለሁሉም ምስጋናዬን አቀርባለሁ።

ደረጀ ደምሴ

አባቴ ያዢን ሰዓት

ደረጀ ደምሴ

መታሰቢያ

ይዘት መጽሃፍ መታሰቢያነቱ የአንድን ሰው አምባገነንነት አስወግደው ለኢትዮጵያ ህዝብ ስላም ፣ ፍትህና ዴሞክራሲ ለማምጣት በግንቦት 81 የመፈንቅለ መንግሥት መከራ ወቅት መስዋእትነት ለከፈሉት የኢትዮጵያ ሠራዊት አባሎች ነው።

በእጅ የማሻት ብርቅኳን ውስጧ ሟሙቶ እንደተነፈሰ የላሰቲክ ኳስ ቆዳዋን ሲነኩት ወደ ውስጥ ያገረብጣል። አንዳንዴም ወደላይ ወርወር አደርጋትና እቀልባታለሁ። በአንድ እጅ ነበር የማሻት። ከአባቱ ጋር ከቦሌ አዲስ ባንክ፤ ወደ ቦሌ እየሮ ማረፊያ አቅጣጫ በዝግታ እየተራመድን ነው። ከአሁኑ ቤት ነበር የምንመለስው። አባቱ በእግር መሔድ ደስ ይለዋል። በተለይ አሁኑ ወደ ማምሻው አካባቢ ቀጥ ብሎ አንገቱን ቀና አድርጎ ነው የሚራመደው።

“በጦርነት ላይ እንዴት ነው መድፍ የሚመታበትን ቦታ አስተካክሎ የሚመታው?” በማለት ጠየቅኩት።

“አስተኳሽ አለ፤ እሱ የርቀቱን መጠን ለክቶ በሚሠጠው ምልክት መሠረት ነው የሚተኮሰው።” አለኝ፤ ለኔ ሊገባኝ በሚችል መልክ ለማስረዳት እየሞከረ።

“ርቀት ሳይለካ እንዴት ማወቅ ይችላል?” አልኩት።

“መንገድ አለው፤ ትምህርት ይሰጠዋል። አንዳንድ ጊዜም ግምት መጠቀም የሚገደድበት ሁኔታ ሊኖር ይችላል” ብሎ መለሰ።

“ርቀት መገመት አስቸጋሪ ነው። በተለይ በጦርነት መሃል” አልኩና “አሁን እንተ ከዚህ መብራት እስከዚያ ፎት ድረስ ያለውን ርቀት መገመት ትችላለህ?” ብዬ ጠየቅኩት ፈታችን ያለውን የመንገድ መብራትና አልፍ ብሎ የሚታየውን ባለ ሰማያዊ ቀለም ፎቅ እያመለከትኩ።

“በሚገባ!”

“ሰንት ሜትር ይሆናል?”

“መቶ ሃምሳ”

“እያሁንም መቶም ከሞላ ይገርመኛል።”

“ትወራረዳለህ?” አለኝ፤ ከመንገዱ መብራት ጎን ሰንደርስ ቆም ብሎ በፈገግታ እየተመለከተኝ።

“እሺ እንወራረድ!” አልኩ እኔም በእርምጃ እንደምንለካ ስለገመትኩ ከምንጀምርበት ቦታ ቆም ብዬ።

“በምን ትወራረዳለህ?” አለኝ ላቅ እያለ፤

“እከላ...በኩርኩም” አልኩ እያሳቅኩ።

“በፈለግኩት ሰዓት ጦርቴ ልኮረኩምህ ሰቸል ለምን በኩርኩም እወራረዳለሁ?”

“እሺ በምን?”

“እንግዳው ከተሸነፍክ የያዘካትን ብርቅኳን እበላብሃለሁ፤ ካሸነፍኩ ትኮረኩመኛለህ”

“እሺ!”

አባቱ እያንዳንዱ እርምጃ ወደ እንድ ሜትር እንዲደርስ ረዘም እያደረገ “ቁ ጠር!” ብሎ ከቆምንበት ቦታ ርምጃውን እየሳቀ ጀመረ...

ቤታችን ለመድረስ ትንሽ ቀርቆናል። አባቱ ለብዙ ሰዓት ያሟሟሁዋትን ብርቅኳን ከአንድ በኩል ቆዳውን ልጦ እየመጠጠ፤ አልፎ አልፎ ደግሞ በማብሸት መልክ ፈገግ ብሎ እየተመለከተኝ፤ መንገዱን ተሻግረን ወደ ቤታችን ገባን።

ከአባቱ ጋር የማሳልፈው ጊዜ የሳቅ፤የደስታና፤ የትምህርት ነበር።

-2-

ጊዜው፤ ጦርነት እንደ ደራሽ ውሃ የሰሜኑን ግዛት አጥለቅልቆ፤ ወደ ተራው የኢትዮጵያ ግዛቶች ለመዛመት ማእበሉን ወድሮ የሚገለግለበት ወቅት ነበር። የበጋ ወራቶች በደመና ጠለው ከተለዩን ትንሽ ጊዜ አልፏል። አዲስ አበባም ከረምት ከረምት መሸተት ጀምራች። የበቆሎ እሸትና የትኩስ ቆሎ ነገድ ደርቷል። ሊስትሮዎችም የክረምት ጭቃ ያበላሸውን ጨማ ለመጥረግ ሣጥናቸውን እያንቋቁ የሰውን እግር በዓይናቸው ይክታለሉ። ክረምቱ ለከተማዬቱ ዝናብ ብቻ ሳይሆን ልዩ ቀለምና ሽታን ጨምሮ ነው የመጣው። በየጥጉ የሚጠበሰው የበቆሎ ሽታ አፍንጫን ሰንፍጦ ኪስ ያስዳብሳል። ለወትሮ በአጋራ የተሸፈኑ መንገዶች በዝናብ ታጥበው ያብረቀርቃሉ። የአላፊ አግዳሚው ፊት በክረምት ጨገገታ ገና አልተሞላም። የክረምት መጀመሪያ ፍካትንና ጥድፊያን ይዞ ነው ብቅ ያለው። ጥድፊያው ደግሞ የድካም ሳይሆን ደስ የሚያሰኝ የሥራ ጥድፊያ ይመስላል።

ዳሩ አዲስ አበባ ቆይቼ ክረምቱን ለማጣጣም አልነበረም ዓላማዬ። ወደ ለሰመራ ሄጀ አባቱን ለማየት ካሰብኩ ብዙ ጊዜ ሆኖኛል። 12ኛ ክፍልን ጨርሼ ጊዜያዊ ስራ ከጀመርኩ ብዙ ወራት አልሆኑም። በምን ምክንያት

ልሄድ እንደምችል ሳስላስል አንድ ነገር ተፈጠረ። በምሠራበት የተባበሩት መንግሥታት የዓለም ምግብ ድርጅት /ወርልድ ፋድ ፐርግራም/ መ/ቤት፤ የአስመራ ቅርንጫፍ ክፍል፤ አዲስ የሬዲዎ ሠራተኛ ቀጠረ። እንዲሁም በቅርቡ መ/ቤቱ ያስመጣው አዲስ የቴሌ ፐሪንተር መሣሪያ ግልፅ ባልሆነ ምክንያት ከቦታው በአንድ ጣሊያናዊ ተነቅሎ ወደ ሌላ ቦታ ተወሰደ። እኔም በዋናው መ/ቤት በአዲስ አበባ የሬድዮ ሠራተኛ ሰለነበርኩ ይህንን አጋጣሚ በመጠቀም ወደ አስመራ ሄጄ አዲሷን የሬድዮ ሠራተኛ ለማሰልጠንና ቴሌ ፐሪንተሩንም መልሶ ለመትከል ለዋናው የመ/ቤቱ ሥራ አስኪያጅ ጥያቄ አቀረብኩ። ሥራ አስኪያጁም ብዙ ሳያቅጣጣ ጥያቄ ባቀረብኩ በሁለተኛው ቀን በመሥሪያ ቤቱ በኩል አስመራ እንድሄድ ፈቀደልኝ።

ከአዲሷ ሬዲዮ ሠራተኛ ከሊሊ ጋር ብዙ ጊዜ በሬዲዮ ተናጋግረናል። ድምጿን የትንሽ ልጅ ድምፅ ስለሚመስል እየሰማን እንሰቅባት ነበር። እስካያት ችኩያለሁ። አስመራ ለመሄድ እንደተፈቀደልኝ ለእናቱ ሰነግራት እሷም ለመሄድ አስባ እንደ ነበርና እንዲያውም በአጋጣሚው በመጠቀም አብረን ለመሄድ እንደምንችል ነገረችኝ። ከተለያዩ ምንጮች በእርዳታ የሚመጣውን ምግብ የሚያመለክሰ ሄርኩለስ አውሮፕላን ስለነበረ በሱ ለመሄድ እንድንችል በምንሠራበት መ/ቤት በኩል አስፈቀድኩ። በሶስተኛው ቀን ሻንጣችንንና አንዳች የሚያክል አገልግል ይዘን ከጥዋቱ በሰድስት ሰዓት ቦሌ አየር ማረፊያ ተገኝን።

አውሮፕላኖቹ የተባበሩት መንግሥታት የእርዳታ መስጫ ድርጅት የተከራያቸው የእንግሊዝ እና የቤልጂየም አየር ኃይል ንብረት ነበሩ። ከአስመራ መቀሌ ይመለሳሉ። በጣም ገዙፍ ከመሆናቸውም በላይ አስፋልት በሌለው አየር ማረፊያ በቀላሉ ማረፍና መነሳት ይችላሉ።

የደርግ መንግሥት የድርቁ ሁኔታ አስገድዶት እንጂ እነዚህ ምዕራባዊያን ፓይለቶች በሰሜን ኢትዮጵያ እንዲበሩ አይፈልግም። ከጥርጣሬው የተነሳ ፓይለቶች በሰላላና ሌሎች መንግሥት የማይፈቅዳቸው ተግባሮች እንዳይሳተፉ ከአውሮፕላኖቹ ጋር የሚዘዋወር የደህንነት አባል በመንግሥት ተመድቧል።

ቦሌ እንደደረስን ሻንጣችንን እየጎተትን ወደ አውሮፕላኑ ተጠጋን። አውሮፕላኑ ላይ ልንሳፈር ስንል እዚያው ቆሞ የነበረው አንድ ሰው ወደ እኛ ተጠግቶ የይለፍ ፈቃድ እንዳለን ጠየቀን። እኔ ምንም ፍቃድ ያልያዝኩ መሆኔን፤ እናቴ ግን ከመለላከያ ሚኒስቴር የዘመቻ ክፍል ከኮ/ተሰፋዬ ትርፌ፤ በኋላ ብ/ጀነራል/ የተጻፈ የይለፍ ፈቃድ እንዳላት አስረድቼ ወደ አውሮፕላኑ ጉዞዬን ሳመራ አንዱ “ ወንድም ካለህበት ባትንቀላቀስ ይሻልሃል!” ብሎ እጁን ወደ ኋላ ጎኑ ሲያዞር ካለሁበት ደርቄ ቀምኩ። አጠር ያለ ኮሳሳ ብጤ ነው። ሥልጣን እንዳለው ለማሳወቅ ያህል እግጂ እደማያስቀረን ገምቼ ትንሽ ተለማመጥኩት። ከብዙ ጭቅጭቅና ልመና በኋላ እንድንገባ ፈቀደልኝ።

አውሮፕላኑ በተጨነው አህል ሞልቶ ስለነበር፤ እኔ ከኋላ አህሉ ላይ ከሁለት ፈረንጆች ጋር፤ እናቱ ደግሞ ከፊት ከፓይለቶቹና ከደህንነቱ ጋር እንድንሆን ተስማማን። ሁለት ሰዓት ከአርባ አምስት ደቂቃ የሚፈጀውን ጉዞ ወደ አስመራ ተያያዝን። መስታወቶቹ በአህል ጀንድዎች ተሸፍነዋል። ምንም የሚታይ ነገር ስለሌለ መፅሐፈን አያነበብኩና አልፎ አልፎ ካጠገቢ አህሉ ላይ ከተንጋለለው ፈረንጅ ጋር እያወራሁ አስመራ ደረስኩ።

አባቱ አስመራ ለሥራ ብሎ ከሄደ ብዙ ወራት ሆኖታል። እናቱ በዛው አስመራ ተመድቦ እንዳይቀር ሰግታለች። ከብዙ ዓመት በኋላ ለመጀመሪያ ጊዜ አዲስ አበባ ተመድቦ መሥራት ጀምሮ ነበር። በመከላከያ ሚኒስቴር የዘመቻና የትምህርት ዋና መምሪያ ኃላፊ ሆኖ፤ ከሐረር አዲስ አበባ ሲመጣ ከቤተሰቡ ጋር አብሮ የመኖር እድል ያገኘው ከአስራ ሁለት ዓመት በኋላ ነበር። ወዲያው ደግሞ ዓመት ሳይሞላው ወደ አስመራ ሄደ። አፍክበት የነበረው ጦር ሲደረመስ ነበር ከሌሎች የጦር መሪዎች ጋር ሆኖ የሄደው።

እኔ በበኩሌ ከአባቱ ጋር ሁኔታው የፈቀደውን ያህል ጊዜ ለማሳለፍ የጦርነቱንም ሁኔታ ለመረዳት ችኩያለሁ። የጦር መሪዎች ማታ ማታ ተሰብስበው ሲያወሩ አጠገባቸው ቱጭ ብዬ ማዳመጥ ደስ ይለኝ ነበር።

አስመራ እየሮ ማረፊያ ሰንደርስ፤ የሃምሳ አለቃ ክፈተው አውሮፕላኑ ድረስ መጥተው ተቀበሉን። ክፈተው ረጅም ደልዳላ ሰውነት አላቸው።

ዕድሜያቸው ቢገፋም ንቁና ጠንካራ ወታደር ናቸው። አንድ እጃቸው የኔን ሁለት ይበልጣል። ከቀይ ፊታቸው ፈገግታ አይጠፋም።

በሰሜን ኢትዮጵያ ወደ ሃያ ዓመት የቆዩና ብዙውን ጊዜ በአዛዦች ሹፈርነት ያገለገሉ ናቸው። በወታደር ዓለም ከበታች ሹማምንት መካከል የአዛዥ ሹፈር መሆን ከፍተኛ ቦታ ያለው ነው። ሠላምታ ከተለዋወጠን በኋላ “አባዬ እንዴት ነው?” ብዬ ጠየቅኩ። “ደህና ናቸው፤ አሁን ታገኛቸዋለህ” አሉኝ ፈገግ ብለው። እኔም በደስታ እየፈነደቅሁ ከቆመችው ነጭ ቶኖታ ላንድ ክሩዘር ተሳፈርኩ።

ክፈተው መኪናዋን እያምዘገዘጉ ወደ ዋናው መንገድ አመሩ። ከመንገድ ዳርና ዳር በተርታ የተተከለው ዘምባባ “እንኳን ደህና መጣችሁ!” የሚል ይመስል ይንዠዋዠዋል። እኛም አስመራ በሰላም በመድረሳችን ፈጣሪን እያመሰገንን፤ “እንኳን ደህና ቆያችሁን” በሚል ፈገግታ ቃኝናቸው። በዘንባባ የተከለለውን መንገድ አልፈን ሌላ መንገድ ገባን። አልፎ አልፎ የውሃ ቦታዎች ውሃ ሲያድሉ ይታያሉ።

“እንዴት ነው አሁንም የውሃ አጥረት አለ?” አለች እናቱ ሶስተኛውን የውሃ ቦታ ስናልፍ።

“አስመራ መች ውሃ ጠግቦ ያውቅና? ውሃ አልፎ አልፎ ነው በቧንቧ የሚመጣው” አሉ ሃምሳ አለቃ ክፈተው።

“አቤት እንደዚህ ሕዝብ መቼም ችግር የሚችል ሕዝብ አላየሁም” አለች እናቱ በጥያቄ ሳይሆን በሀዘን ዓይነት እነጋገር ።

እናቱ ወ/ሮ አስቲር አዳሙ፣ የሰውን ችግር የመረዳት ልዩ ተስጥሎ አላት። ብዙ ጊዜ የምትሰነዝራቸው ሐሳቦች የግለሰብን ሕይወት የተመለከቱ ናቸው። “ጦር ይዘመት” ሲባል የሚታያት ዘምቶ የሚይዘው መሬት ሳይሆን ትቷቸው የሚሄደው ልጆቹ፣ ቤተሰቡ፣ የሚጓዘው ጉዞ፣ የሚቀርብለት መጓጓዣ ፣ ምግብ፣ ውሃ ወደ ቤተሰቡ የመመለስ እድሉ የመሳሰሉት ናቸው። እናም የውሃ ቦቲ ስታይ የሚታያት በውሃ እጥረት ምክንያት በየቤቱ ያለው ችግር ነው። ግልፅ ከሆኑከሌሎች ችግሮች ጋር ተዳምሮ አንድ ላይ ይታያል።

አስመራ ብዙም የመንገድ ትራፊክ መብራት የላትም። ያሉትንም ጥቂት መብራቶች ሲያሰኛቸው እነ ሃምሳ አለቃ ክፈተው እያጣሉ ነው የሚነዱት። ሱቆች ተከፍተዋል። ሰውም በመጠኑ እየተዘዋወረ ነው። ከተማው ጭር ያለ ነገር አለው። ወታደር በየቦታው ይታያል። ለአንድ ጉብኚ የሚሰማው ሰሜት ሐረር ወይም አዋሳ ወይም ጉንደር እንደመሄድ ዓይነት አይደለም። የአስመራ ሰሜት የተለየ ነው። የነዋሪው አስተያየት የሚያስተላልፈው መልክነት ያለ ይመስላል። ከዚህ በፊት አስመራን ጉብኝቼ ባውቅም አሁን ግን ትንሽ የተለየ ሰሜት ተሰማኝ። ምን እንደሆነ ገና ግልፅ አልሆነልኝም።

እየተመግዘዝን ታኘው እስቲሽን በመባል ከሚታወቀው የጦር ሰፈር ሰንደርስ መኪናዋ ዝግ ብላ በመቆም፣ ከፊት ያለው መኪና ቅጥር ግቢው

ተፈትዶለት እስኪገባ መጠበቅ ጀመረች። ተራችን ሲደርስ በሩ ላይ ቆሞ የሚያስተናግደው የወታደር ፖሊስ የእጅ ምልክት አላይቶ አሰገባን። በግንብ የተከለለ ግቢ ነው። በግንቡ መሐከል አልፎ አልፎ ቀዳዳ አለ። ከግንቡ በላይም የሚታዩ አንደ ቆጥ ወይም ማማ የመሰሉ ጠባቂ ወታደሮች የሚቆሙባቸው ቤቶች ዙሪያውን ተሠርተዋል። ከግቢው ስፋት የተነሳ የግንቡ መሠረሻ አይታይም።

ግቢው አጥር ላይ አልፎ አልፎ አሸዋ በተሞሉ ጆንያዎች ላይ የተጠመዱ ከባድ መትረየሶች ይታያሉ። በአካባቢው የወታደር ልብስ ያልለበሰ ሰው አይታይም። ዝግታ የሚባል ነገር ጨርሶ የለም። ተላላፊው በፍጥነት ይራመዳል። የቆመ ቢኖር እንኳ አንገቱን በሁሉም አቅጣጫ በጥድፈያ እያዞረ መልክት መልክት ያደርጋል። ዋናውን በር አልፈን ቀጥታ ከተጓዝን በኋላ ወደ ግራ ታጥፈን ከመጀመሪያው ቤት ሰንደርስ ቆምን።

“ይሄ ነው ቤታቸው፣ ግቡና አረፍ በሉ እንግዲህ! እኔ ሄጀ ደህና እንደገባችሁ እነግራችዋለሁ” አሉ ክፈተው፣ ተሰፈንጥረው እየወረዱ። ዕቃችንን አሰገብተን፣ ሃምሳ አለቃ ክፈተውን ተሰናበትንና ቤቱን አንድ በአንድ መመርመር ገባን። አራት የመኝታ ክፍሎች ያሉት ሲሆን ሁለቱ ተቆልፈዋል። በተረፈ ትልቅ ሳሎንና ሁለት የመታጠቢያ ቤት እንዲሁም አንድ የወጥ ቤት አለው።

በኋላ አንድ ሰማሁት፤ የቀድሞ ቃኘው ሰቲሽን ሃላፊ የነበረው አሜሪካዊ መኮንን ይኖርበት የነበረ ቤት ነው። ሳሎን ውስጥ አንድ ቴሌቪዥን፤ አንድ የድሮ ትልቅ ሬድዮ፤ ሶስት ስልኮች፤ አንድ ግዙፍና ሁለት ትናንሽ ሶፋዎች አሉ። የሳሎን ክፊል ምግብ ቤት ነው። የምግብ ጠረጴዛና ወንበሮች ጥግ ይዘው ከኮመዲና ጎን ተቀምጠዋል። አንደኛውን መኝታ ቤት ቃኝቴ ወደ ሁለተኛው አመራሁ። ከተዳባይ አልጋ በስተቀር ምንም የለውም። አንደኛው መኝታ ቤት የአባቱ መሆኑን ለማወቅ ጊዜ አልፈጀብኝም። ድሮ አባቱ ከበረሃ ሲመጣ የምናደርገው አሁንም ትዝ ይሰኛል።

ብዙ ጊዜ አባቱ ዛሬ ይመጣል እየተባለ ይነገረን ነበር። ነገር ግን አንዳንድ ጊዜ አንድ ወይ ሁለት ቀን ዘግይቶ ስለሚመጣ ከት/ቤት ስንመለስ መጥቶ መሆኑን ለማወቅ ወደ ትልቁ መኝታ ቤት ርጠን እንሄዳለን። በተለይ ከታናሽ እህቱ ከሄዋን ጋር ይዞት የመጣውን የተሰቀለ ልብሱን እያሸተትን “አባጭን አባጭን ይሸታል” እያልን መምጣቱን አረጋግጠን ከቢሮ እስኪመለስ በጉጉት እንጠብቀው ነበር።

ምሳ ሰዓት ሲደርስ የተቆለፋትን የሁለት መኝታ ቤቶች ሚስጥር ፈታሁ። ጊዜው የኤርትራ ወንበደዎች ያየሉበትና አፋክቢት ላይ የነበረውን የናደውን አዝ ጭምር ወደ ሃያ ሺህ የሚጠጋ ጦር የናዳበት፤ የከረንን ስትራቴጂካዊ ቦታ ለመያዝ ከፍተኛ ጦር ያሰለፋበት ጊዜ ነበር። ሚ/ጀነራል መርዕድ ንጉሤ”፤ ሚ/ጀነራል ኃይሉ ገ/ማካኤል፤ ሚ/ጀነራል አምሃ ደስታ፤ እንዲሁም ሌሎች ጀነራሎች ለችግሩ መፍትሔ ለመፈለግ ወደ አስመራ ሄደዋል።

የኒም አባት ሚ/ጀነራል ደምሴ ቡልቶ የመከላከያ የዘመቻ ዋና መምሪያ ሃላፊ ለሰነበር በዚሁ ችግር ምክንያት ነበር ወደ አስመራ የመጣው።

ይህም ችግር የተፈጠረው ፤ ኮ/ል መንግሥቱ አስመራ ሄደው፤ ብ/ጀ ታሪኩ እንዲገደሉ፤ ብ/ጀ ከበደ ጋሼ ደግሞ ማዕረጋቸው በጦሩ ፊት እንዲገፈፍ ካደረጉ በኋላ፤ እንዲሁም የሰሜን ጦር አዛዥ የነበሩትን ሚ/ጀ ራዝሣ ጂማን አንስተው ወደ ሆለታ በማዛወር የጦር ት/ቤት አዛዥ አድርገው፤ በምትካቸው ብ/ጀ ውበቱን በተጠባባቂነት ከሾሙ በኋላ ነበር። ብ/ጀ ታሪኩ ለናደው ዕዝ አዛዥነት የበቁት፤ ከመቶ አለቅነት እስከ ብ/ጀነራልነት በበረሃ ሲሞገሱ ሲያዋጉ ከኖሩ በኋላ ነው። በወታደሮቻቸውም በጣም የተወደዱ የሚሰማቸውን ከመናገር ወደኋላ የማይሉ ብዙ ልምድና ዕውቀት ያላቸው የጦር መሪ እንደነበሩ እስማ ነበር። ሌ/ኮ መንግሥቱ አስመራ ሰብሰባ ጠርተው፤ ከጦር መሪዎች ጋር ከተነጋገሩ በኋላ፤ በግል ሲያነጋግሯቸው የጦርነቱ መፍትሄ ጦርነት ሳይሆን ሰላማዊ አማራጭ መንገድ መሆኑን አለማንገራገር እንደነገሯቸውም ሲወራ ስምቻለሁ። መንግሥቱ በመልሳቸው ተገርመውና ተደናግጠው ጀ/ከበደ ጋሼን ሲያናግሩ “ታሪኩ የዚህ ዓይነት አመለካከት ሰጠኝ፤ አንተ ምን ይመስልሃል?” ብለው ሲጠይቁት ጀነራል ከበደም የላቸውም አመለካከት ከዚያው የተለየ እንዳልሆነ ነገሯቸው። ከዚህ በኋላ በጦሩ ውስጥ በእነዚህ ሁለት ጀነራሎች ላይ ካድሬዎች ውንጀላ እንዲያቀርቡ ተደረገ። ከቁጥር በማይገቡ ምክንያቶች ለአገራቸው ላደረጉት አስተዋጽኦ የሞትና የውርደት ዋጋ ተከፈላቸው።

ከዚህ ግፍ በኋላ በተጠባባቂ አዛዥነት የተተኩት፤ ብ/ጀ ውበቱ የተሰማቸውን ኃላፊነት ለመወጣት አፋክቤት ላይ ከፍተኛ የማስተባበር ሥራ መሥራት ነበረባቸው። በቂ ጊዜ አግኝተው ጦሩን ማደራጀት ባለመቻላቸው፤ ጦሩ ሞራሉ እንደላሸቀ ሻዕቢያ አጥቅቶት፤ ከሃያ ሺህ በላይ የሚሆነው ያለ የሌለ መሣሪያውን ጥሎ ሸሸ። አፍክቤት በወንበዴ እጅ ሲወድቅ፤ ብ/ጀ ውበቱ ከሰድስት ወታደሮች ጋር ሆነው አመለጡ። ሌ/ኮ መንግሥቱ ራሳቸው የሠሩትን ስሕተት ወደ ጎን ትተው ብ/ጀ ውበቱን ወደ ሌላ የመንግሥት ሥራ አዲስ አበባ መደቧቸው። የአፍክቤቱ ጦር ከሰምንት ዓመት በላይ በቀበሮ ጉድጓድ መሸጎ መቀመጡ መሮት በአዛዦቹ በኩል ላቀረበው ጥያቄ ያገኘው ምላሽ በቁሰሉ ላይ እንጨት አንደ ሰደዱበት ያህል ተሰምቶት ሰለነበር ሞራሉ ሞቶ ከጠላት ሳይገጥም ተሸንፎ የተቀመጠ ጦር ነበር።

ምሳ ሰዓት ላይ መጀመሪያ አባቱ ሲመጣ እኔም እናቴም በደስታ ፈንድቀን ተቀበልነው። አባቱ ካለው ትልቅ የተፈጥሮ ጸጋ ውስጥ በከፍተኛ ውጥረት ውስጥ ውሎ፤ ወደ ቤት ሲመጣ ሁሉን ረስቶ የመዝናናት ችሎታው አንዱ ነው። ጠቆር ያለው ፊቱ ድካሙን ይደብቀዋል። በዚህ የ1978 የመጨረሻዎቹ ወራት፤ ዕድሜው ወደ ሃምሳ አራት ዓመት ገደማ ቢሆንም ከሕይወቱ ሰላሳ ስምንቱን ዓመታት በውትድርና ሰላሳለፈ ጥሩ የወታደር ቁመና አለው። ከቦርጭ ጋር አይተዋወቁም። አልፎ አልፎ ጧት ራሱን በመስታውት እያየ “እንዴት ነው ቦርጭ ላወጣ ነው እንደ?” ይላል። በቆፍጣናነቱ የታወቀ ነው። የውትድርና ዘመኑን ከክቡር ዘበኛ መኮንኖች

ኮርስ በመግባት በመቶ አለቅነት ከተመረቀ በኋላ፤ ዕድሜውን በበረሃ፤ በማስተማር ወይም በትምህርት ላይ ነው ያሳለፈው። በኮርያ ጦርነት በተባበሩት መንግስታት ሥር ኢትዮጵያ ጦር ስትልክ በመዝመት ተዋግቷል። እንደውም የም/መቶ አለቃ ማዕረጉን የወሰደው ወደኮርያ በወሰዳቸው ሙርከብ ላይ ነበር። ከኮርያ ከተመለሰ በኋላ እስራኤል አገር ኢትዮጵያ ለመጀመሪያ ጊዜ ለአየር ወለድ ትምሕርት ጦር ስትልክ፤ የተላከውን ጦሩ ከመሩት ጥቂት መኮንኖች አንዱ ነበር። እስራኤል የሰለጠነው በአለም የመጀመሪያው “ጥቂር” ፓራትራፐር ጦር ነበር።

ጀ/ደምሴ ከእስራኤል ተመልሶ የመጀመሪያውን የኢትዮጵያን የአየር ወለድ ጦር ከአቋቋሙት መኮንኖች አንዱ በመሆን በደብረዘይት አየር ወለድ ዘመቻ ከፍል ሠርቷል። በአየር ወለድነት ሰባ አንድ ጊዜ በፖራሹት ዘሏል። ከእነዚያ ዝላዮች ውስጥ የመጀመሪያ ጊዜ የአየር ወለድ ጦር የዝላይ ግዳጅ ሲሰጠው በነሐሴ ወር 1953 ዓም፤ ከግዳጅ ላይ የተሰማሩትን የአየር ወለድ አባሎች ከመሩት መኮንኖች ውስጥ አንዱ ነበር። ግዳጁም አንድ የኢትዮጵያ አየር መንገድ ዲሲ3 አውሮፕላን ከአዲስ አበባ አለመራ በጉዞ ላይ እንዳለ ከ19 መንገደኞች ጋር በየረርና ከረዩ አውራጃ ዳለቻ በሚባል ቦታ ሞተሩ ጠፍቶ ይወድቃል። የወደቀበት ቦታ በመኪናም ሆነ በእግር ለመድረስ አልተቻለም። አፋጣኝ የነፍስ አድን እርዳታ ለማድረግ የነበረው ምርጫ የአየር ወለዶችን በፍጥነት ቦታው ላይ በጃንጥላ ማውረድ ነበር። በዚህ ግዳጅ፤ የአየር ወለድ አዛዥ ከነበሩት ሻለቃ መኮንን ሙላት ጋር በመሆን መቶ አለቃ ደምሴ ቡልቶና ሌሎች ሁለት አስልጣኞች፤ በፍጥነት

ወደ ዳለቻ ተጉዞው በጃንጥላ ቦታው ላይ ወርደው የመጀመሪያ ሕክምና እርዳታ በመስጠት የብዙ ተሳፋሪዎችን ህይወት አድነዋል። (ሰለዚህ ግዳጅ ቀ.ሠና ጦር ሠ. በሌ/ኮ አበበ ወ/ተንሳይ ገጽ 358 ይመልከቱ)

ጀ/ደምሴ የአየር ወለድ ጦር ዘመቻና የትምህርት ኃላፊ በመሆን አገልግሏል። በ1957 ዓ.ም፣ ሶማሌ የኢትዮጵያን ድንበር በባሌ በኩል ጥላታ ጦርነት በከፈተችበት ጊዜ፣ የአየር ወለድን ጦር መርቶ በመዝመት ለኢትዮጵያ አንድን ባደረገው አስተዋዕለ የጀግና ሚዳይ ተሸልሟል። ቀጥሎም በኢትዮጵያ ስታፍ ኮሌጅ በ1957 ገብቶ ከተለያዩ ኃይሎች ከተወጣጡ ተሳታፊ መኮንኖች መካከል በአንደኝነት ሰለጩረሰ፣ ከቀዳማዊ ኃይለሥላሴ እጅ ሻምላ ተሸልሟል። በመቶ አለቃ ማዕረግ ወደ አሜሪካ ፎርት ቤኒንግ ጀርጂያ ተልኮ ለ6 ወር የእግረኛ ጦር አመራር ት/ቤት ገብቶ ተመርቷል። በኋላም፣ ሕንድ አገር፣ ከማድራስ ዩኒቨርሲቲ ጋር ሆኖ ከፍተኛ መኮንኖችን ከሚያሰለጥነው ከሕንድ ሚሊተሪ ስታፍ ኮሌጅ የከፍተኛ ጦር አዛዥነት ትምሕርት ተከታትሎ ከተመለሰ በኋላ፣ የመጀመሪያው ኢትዮጵያዊ የጦር ትምህርት ቤት፣ የትምሕርት ዲሬክተር ሆኗል። በሻለቃ ማእረግ በሓረር ጦር አካዳሚ የትምህርት ዲሬክተር እያለ፣ ለከፍተኛ መኮንኖች በሚሰጥ ፈተና ውጤት ተመርጦ አንደኛ ወደ አሜሪካ በመሄድ በታወቀው አርሚ ጀነራል ስታፍ ኢንድ ኮማንድ ኮሌጅ ገብቶ በከፍተኛ የጦር አመራር ሥልት ትምህርት ተመርቷል። የአሜሪካ ጦር መሪ የነበረው ጀነራል ኮልን ፓወል በጻፈው መጽሐፍ ውስጥ፣ ሰለዚህ ትምህርት ቤት ሲናገር - የሚለተሪ ሳይንስ ማስተላለፍ ዲግሪ ፐሮፍራማችን ነው፣ በማለት አንድ የአሜሪካ

መኮንን የጀነራል ማዕረግ ከማግኘቱ በፊት ከዚህ ትምህርት ቤት መመረቅ አንዳለበት ጠቅሷል።

ከአሜሪካ ከተመለሰ በኋላ ብዙ ምርጥ ኢትዮጵያውያን መኮንኖችን በተዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ሐረር ጦር አካዳሚ አስተምሯል። ከ1966 ዓ.ም በኋላም የምድር ጦር የትምህርት፣ የትጥትና የዘመቻ ኃላፊ፣ በመሆን ለሠራ ቀይቷል። በ1969 አስመራ፣ ከዚያም ከ1970 እስከ 1973 ዓ.ም በኢትዮጵያና በሶማሊያ ጦርነት ወቅት የደቡብ ዕዝ አዛዥ በመሆን ሶማሌ በአሁኑ ጊዜ ከሲዳሞና ከባሌ ተባራ የወጣችበትን ጦርነት መርቷል።

ከደቡብ ዕዝም አዛዥነት በኋላም፣ ወደ ሐረርጌ ከ/ሀገር የምስራቅ ጦር አዛዥ ሆኖ፣ በሐረርጌ ክፍለ ሀገር ዘልቆ የገባው የሶማሌ ጦር ከኢትዮጵያ ድንበር ጨርሶ አስኪወጣ ድረስ ጠፋን መርቷል። ሐረር ለሰባት ዓመት ያህል ከተቀመጠ በኋላ ነበር ወደ አዲስ አበባ የመጣው። እናቱ አዲስ አበባ እኛን እያሳደገች ሰትቀመጥ ከአባታችን ጋር ጊዜ የምናሳልፈው፣ ለሥራ ጫላ አዲስ አበባ ሲመጣ ወይም ባለበት ሄደን ሰንጠይቀው ነበር። ረዘም ያለ የትምህርት ቤት እረፍት ሲኖረን እንዲሁም በየክረምቱ አዋሳ ወይም ሐረር ካባታችን ጋር እናሳልፍ ነበር። ከሥራ ውጭ ያለውን ጊዜ በሙሉ ከቤተሰቡ ጋር ነበር የሚያሳልፈው። ከብዙ ጭቅጭቅ ወጥቶ ቤት ሲገባ ሁሉን እንደረሳ ዓይነት በረጋ መንፈስና በደስታ የተገኘውን አጭር ጊዜ ይሳልፋል።

ጀኔራል ደምሴ ቡልቶ ለድካምና ውጥረት ፊት አይሰጥም። ፊቱ ሁል ጊዜ የፈካ ነበር። እኔም ሳየው አንድ ነገር ሰውነቱን ይወረኛል። እኮራለሁ። በልብ ሙሉ ነት አብጣለሁ። እናም አስመራ እንደገባን ለምሳ ሲመጣ ደስታና ኩራት በተቀላቀለበት መንፈስ ነው የተቀበልኩት። እሱም ፈገግ ሲል ፍንጭት ጥርሱ ከልዩ የደስታ ቦታ የመጣ እንጂ፤ ከሚኖርበት ውጥረት፤ ለደቂቃ እርዳታ እንኳ የወጣ አያስመስለውም።

ተሳሰመን ከጨረሰን በኋላ ለሰጤንነቱ እና ለሰአጠቃላይ ሁኔታዎች መጠያየቅ ጀመርን። “ምን ያጨመላልቁ፤ ያጨመላልቁና መውጫ ሲያጡ ይጠሩናል። እንደዚህ የተጨመላለቀ ነገር አጋጥሞኝ አያውቅም።” አለ ሶፋው ላይ መለዮውን አውልቆ እየተደላደለ።

“እንዴት?” እናቱ ጠየቀች።

“ተያየ አባክሽ ነገሩ ሁሉ ተምታቀባችዋል። የሚያዙት የሚጨብጡት ጠፍቷቸው ነው እኛ የደረሰነው። መጀመሪያውኑ ሰንጠይቃቸው -ዘግጁ ነን! - ነበር የሚሉን ከቁጥጥራቸው ሲወጣ ነው እርዳታ የጠየቁት፤ እና እንዴት አድርገን ከእነዚህ ሰዎች ጋር እንደምንሠራ ጨርሶ አይገባኝም። ችግሩ ብዙ ነው” ብሎ በሰፊው ተነፈሰ።

ከጥቂት ጭውውት በኋላ የቤተሰብ ጨዋታ ቀጠለን። እንዲሁ እያወጋን ሳለን ሁለት መኪኖች ተከታትለው ከቤቱ ፊት ለፊት ቆሙ። በመስታወቱ ወደ ውጭ ለመለከት ሜ/ጀኔራል መርዕድና ሜ/ጀ ኃይሉ ወደ በሩ ሲያመሩ ሰላዩኋቸው ቶሎ ሄጀ በሩን ከፈትኩ።

“አላሰ አበባዎች እንኳን ደህና መጣችሁ። ታዲያስ?” አለ ጋሼ መርዕድ። ሜ/ጀ መርዕድ የመከላከያ ሚኒስቴር የኤታ ማጀር ሹም ነው። ከሚኒስትሩ ተጥሎ የበላይ ጀኔራል እሱ ነበር። ጀ/መርዕድ የአባቱ የቅርብ ጓደኛ ከመሆኑም በላይ አባቱና እናቱ ሶስት ልጆቹን ክርስትና እንስተዋል። በክብር ዘበኛ መኮንናች ማሠልጠኛ የጦር ት/ቤትም አንድ ኮርስ የነበሩ ከመሆናቸውም በላይ ወላጆቻቸው የቅርብ ግንኙነት ነበራቸው። ጋሽ መርዕድ በት/ቤት በማገኛቸው ጥሩ ውጤቶች የተነሳ “እረ ድንቁርና” እያለ ነበር የሚጠራኝ። በጣም ተጨዋች ከመሆኑም በላይ ሰው የማቅረብ ተስጥኦ ነበረው። ፊቱ ክብ ሆኖ ፍም የመስለ ቀይ ነው። ቁመናው አጠር ያለ፤ እንደበቱ ረጋ ያለ፤ ሰው ተናግሮ የማያስቀይም ጀኔራል ነበር። በወታደሮች ዘንድ በጣም የተከበረና የተወደደ እንደሆነ አስማለሁ። ምጽዋን ለመከላከል በተደረገው ጦርነት እሱ እና ኮ/አስጢፋኖስ ገብረመስቀል ያደረጉት ተጋድሎ ከፋተኛ አድናቆትን ከማትረፉም በላይ ጀ/መርዕድ በጦር ሜዳ በከባድ መትረፍስ ተመትቶ ለኢትዮጵያ አንድነት ደሙን አፍሷል። ጀ/መርዕድ እንደ ልጁ ሰለሚያየኝ አገላብጦ ከሳመኝ በኋላ ወደ እናቱ አመራ። ጋሽ መርዕድን እንደ አባቱ ሰለማየው አንተ እያልኩ ነበር የምጠራው።

ከኋላው የተከተሉት፤ ሜ/ጀ ኃይሉ ገ/ሚካኤል ሲሆኑ የምድር ጦር አዛዥ ናቸው። ከዚያን ቀን በፊት በአካል አይቻቸው ባላውቅም በሰም አጡቃቸዋለሁ። ረዘም ያሉና እዚያ ጠይም ፊታቸው ላይ ፍጹም እርጋታ የሚተይባቸው ሰው ናቸው። ከፊታቸው ላይ የሰፈነው ሰላም ተናደው

የማያውቁ ያሰመሰላችዋል። ከእርጋታቸው የተነሳ ሲያውሩም በጣም ቀስ ብለው ነው። ከጊዜ በኋላ ሰው የማይንቁ፤ ተጨዋችና በጣም ቀና ሰው መሆናቸውን አስተዋልኩ። ቅጠልያ የሚባለውን የወታደር የደንብ ልብስ ለብሰዋል። ከኮሌታቸው ላይ በተሰጠፈው ቀይ ጨርቅ ላይ የተተከለው የወርቅ ዘንባባ ያብረቀርቃል።

ጋሽ መርዕድ የያዘውን በትረ መኮንንን ካስቀመጠ በኋላ፤ እግሩን ጠረጴዛ ላይ አውጥቶ የቀኑን ድካም እንደማራገፍ ያህል በሰፊው ተነፈሰና፤ “

“አስቲር ታዲያስ እንደምን አለሽ?” አለ፤ እናቱን በፈገግታ እየተመለከተ።

“ይኸው ልንጠይቃችሁ መጣን እንግዲህ የናንተ ዙረት ማለቂያ የለውም።” አለች እናቱ።

“ምን ማለቂያ አለው ብለሽ ነው! ይሻላል ሰንል ጭራሽ እየባሰበት መጣ እንጂ...” አለ ጋሽ መርዕድ ትንሽ ፈገግታ ቢጤ እያሳየ። ጀነራል ኃይሉ ከገቡበት ክፍል ወጥተው ወደሳሎን መጡና ተቀመጡ ። ሲራመዱም ረጋ ብለው ነው።

እናቱ የሰነቀቸውን የዶሮ አገልግል ካቀረብን በኋላ ለመብል ቀረብን። ምግቡ ቀርቦ ሲያዩ “ይሄማ ልዩ አይደል እንደ?” አሉ ጀ/ኃይሉ

“ደምሴ እንደዚህ እየፈካ የሚሄደው ለምን መሰለህ?” ብሎ ቀለደ ጋሽ መርዕድ። ከትንሽ ጊዜ በኋላ ቤቱ በሰው ተሞላ። ከአዲስ አበባ፤ ከአባቱ ጋር አብረው የመጡ ረዳት ጀነራሎችና ኮሌኔሎች አንድ ባንድ ይገቡ ጀመር። ምግብ መብላት እንደጀመርን ሜ/ጀ/አማሃ ገቡ። ከርዝመታቸው የተነሳ ሲገቡ በሩ እንዳይመታቸው ጭንቅላታቸውን ዝቅ አድርገው ነበር የገቡት።

በላሎኑ ከተሰበሰቡት መኮንኖች ጋር ሰላምታ እንደተለዋወጡ አባቱ እናቱንና እኔን ከጀነራል አማሃ ጋር አስተዋወቀን። “አማሃ ባለቤቷን ተዋወቅ” አለ። እናቱና እኔ ለመጀመሪያ ጊዜ ነበር ጀነራል አማሃን በአካል ያገኘናቸው። እኛን ሰላም ብለው እንደጨረሱ፡-

“ምነው ቆየህ?” አለ ጋሽ መርዕድ ጀነራል አምሃን እየተመለከተ። ጀ/አማሃ “ ለሦቻችን ትንሽ ዲላማ አግኝተው ሲደበድቡ ነበር” ብለው ለመቀመጥ ሲሞክሩ “ታጠብ፤ ታጠብ” የሚሉ የግብዣ ድምፆች ተቀበሏቸው። ከመቀመጥ ይልቅ ወደ መታጠቢያ ቤት አመሩ።

“እና በደንብ አገኙ ታዲያ? ለመሆኑ የት ላይ ነበር?” አለ ጋሽ መርዕድ ጀ/አምሃ ከመታጠቢያ ቤት እንደተመለሱ።

“ግዝግዛ ግንበር ጀርባ፤ መኪኖች አግኝተን ደበደብን ነው የሚሉት” በማለት መለሱ። የደረሳቸው መረጃ የተረጋገጠ እንዳልሆነ በሚገልጽ ሰሜት።

“ጥሩ ነው። ይሄ የቃፈር በረራ መቋረጥ የለበትም። የኤርትራ አየር አስካልዘጋ ድረስ ቀን በቀን ሰማዩን ሞልተነው መዋል አለብን” አለ ጋሽ መርዕድ፤ ምግብ እያነሱ ያሉትን ጀ/አምሃን እየተመለከተ።

“ለሞኑን ብቻ እንደዛሬው ክፍቶ ቢውል ጥሩ ነበር” አሉ ጀ/አማሃ። ከዶሮው አገልግል እያወጡ። ሜ/ጀ/አማሃ ፈቃቸው ቀይ ሆኖ ረዘም ያለ ሲሆን የጥርሶቻቸው ቀለም ሲጋራ ለብዙ ዓመት እንዳጤሱ ይመለከራሉ። ምግቡን ይዘው ተቀመጡ።

“ተሰፋዩ ቅድም የተነጋገርነውን አስፈፀምክ እንደ?” አለ አባቱ ወደ ኮ/ተሰፋዩ ትርፌ ዞር ብሎ።

“አስተላልፈያለሁ ጌታይ። መልሱ አንድ ደረሰህ ደውልልኝ ብዬዋለሁ የዘመኛ መኮንኑን” አለ።

ኮ/ተሰፋዬ ረዘም ያለና ደልዳላ ሰውነት ያለው በወታደራዊ ቁመናው የታወቀ ወጣት ኮሎኔል ነው። ብዙ ጊዜ ከአባቱ ጋር የሠራና በሥራ በጣም የሚግባባ ከመሆኑም በላይ በወታደራዊ ትምህርት ማስተማር ችሎታው ሲመሰገን አስማለሁ። በእነዚህ መኮንነት የሰለጠነው አንግሊዝ አገር ሳንድህረስት በተባለ በሚታወቀው አንግሊዞች በሚኮሩበት የመኮንኖች ማሰልጠኛ ት/ቤት ነው። እዚያ ባገኘው የላቀ ውጤት ከአንግሊዝ ንግሥት የወርቅ ሻምላ የተሸለመ መኮንን ነው። ኮ/ል ተሰፋዬ ትርፈ (በኋላ ብ/ጀ) በአንደኝነት ተሸላሚ ሆኖ ሲቀርብ፤ በሳንድሽርስት ታሪክ ታይቶ የማይታወቅ ሁኔታ እንደነበረ ብዙ ይነገር ነበር። ከዚያም በፊት “ጥቁር” ምሩቅ በዚያ ማዕረግ ተመርቆ አያውቅም። የአንግሊዝም ንግሥትም በአንደኝነት ስትሸልም የኖረችው ነጮችን ስለነበረ የኮ/ተሰፋዬ ልቆ መገኘት ብዙዎችን አስገርሞ ነበር። ኮ/ል ተሰፋዬ በኋላ ብ/ጀነራል ሆኗል። በግንቦት 8 የመፈንቅለ መንግሥት ውስጥ በመሳተፉ ሌ/ኮ መንግሥቱ ባቋቋሙት የይስሙላ ጦር ፍርድ ቤት የምት ፍርድ ተፈርዶባቸው በግፍ ከተገደሉት ውስጥ አንዱ ነበር። መልክ መልካም፤ ሲራመድ የሚነጥርና በወታደርነቱ የሚኮራ መኮንን ነበር። ከመኮንነት ሌላ ምንም ዓይነት ሥራ የሚለማማው አይመስልም። ከልጅነቱ ጀምሮ አውቀዋለሁ። አባቱ የቀደማዊ ኃ/ሥላሴ የሐረር ጦር አካዳሚ የትምህርት ዳይሬክተር እያለ እሱ አስተማሪ ሆኖ

ሠነፋል። የምንኖረውም ባንድ ገቢ ውስጥ ነበር። ከልጆቹም ጋር በዓድኝነት ሰንጠረዥ ነው ያደግነው።

“ተከታትለህ አስፈጽም በጣም አስፈላጊ ነው። እነሱ አንድ ህጻን ልጅ ካልተከታተሏቸው ያልተባሉትን ሲሠሩ ነው የሚውሉት ።” አለ አባቱ ግንባሩን ቋጠር ፈታ እያደረገ።

“እሽ ጌታይ” አለ ኮ/ተሰፋዬ። ለአባቱ ያለው ክብር ከፍተኛ ነበር። ገና የ1966 ለውጥ ሳይመጣ ሕንድ አገር በታወቀው የህንድ ጦር ሰራዊት ከፍተኛ መኮንኖች ማሰልጠኛ ማእከል አብረው ለአስር ወር ትምህርት ሄደዋል። በዚያ ላይ ለብዙ ጊዜ በትርብ ስለሰሩ በጣም ይግባባሉ። በመከላከያ ሚ/ር የዘመኛና የትምህርት ዋና መምሪያ ክፍል ውስጥ የዘመኛ ጉዳይ ኃላፊ ሆኖ ነበር ከጀ/ደምሴ ጋር የሚሠራው።

ጀ/ኃይሉ “በሉ አንግዲህ እኔ ወደ ሜንስ ቤት ሄጄ ልመርቅላቸው፤ መርቅልን ብለው ጠርተውኛል።” እያሉ በጣም በረጋ ድምጽ ተናግረው ለመሄድ ተነሱ። የመኮንኖች መመገቢያ አዳራሽ ሜንስ ቤት ነው የሚባለው።

ድንገት “ጌታይ ጥያቄ ነበረኝ” አሉና ብድግ አሉ ካኝቱን መርሻ። እስካሁን ዝም ብለው ተቀምጠው ነበር። የታወቁ የባህር ኃይል መኮንን ናቸው። ከቀድሞ አለቆቻቸው ጋር ብዙም የማይስማሙና የተሰማቸውን የሚናገሩ ሰጡ ስለነበሩ ብዙ ሹመቶች አልፈዋቸዋል። ቀጠን ያሉና መካከለኛ ቁመት ያላቸው ሲሆን ቀጥ ያለው አፍንጫቸው ፊታቸው ላይ ጎልቶ ይታያል። ኮ/መርሻም በመከላከያ ሚኒስቴር የዘመኛና የትምህርት ዋና መምሪያ ውስጥ

የባህር ኃይል ጉዳይ መምሪያ ኃላፊ ሆነው ነው የሚሠሩት። እንደ ኮ/ተሰፋዩ ከጀ/ደምሴ ጋር በኤርትራ ለተፈጠረው ችግር መፍትሄ ለመፈለግ ነበር የመጡት።

“እኛ ምን ነበር መርሻ?” አሉ ጀ/ ኃይሉ፤ አሁንም ረጋ ባለ ድምጽ ። “ሽጉጥ ሳልይዝ ነው የመጣሁት። ድንገት ከመንገድ ተጠርቼ ስለመጣሁ ልብሴንና አቃዎቼን እንኳን ለመያዝ አቤት መሄድ ስላልቻልኩ በአውሮፕላን እንዲልኩልኝ ነው ያደረግኩት።” አሉ ካ/መርሻ በተጠንቀቅ ቆመው።

ጀ/ ኃይሉ የምድር ጦር ዋና አዛዥ ስለነበሩ የጦር አዛዥ በሌለበት በሰሜን ኢትዮጵያ፤ ለጊዜው የትጥቅና የድርጅት ኃላፊም ጭምር ሆነው ነበር ከአዲስ አበባ የመጡት። “ሾፈሩን ላከዋ ታዲያ እንዲሰጡት አደርጋለሁ።” ብለው አሁንም በረጋ አካሄድ ወደ ውጭ ወጡ።

“እሺ ጌታዬ!” ብለው ካፒቲን መርሻ ወደ መቀመጫቸው ተመለሱ።

“ይሄን ቦንብ እየጨረሱ አኮ ነው።” አሉ ጀ/አማሃ ሰፍኖ የነበረውን ጸጥታ አቋርጠው።

“ለመሆኑ በደንብ እያገኙ ነው ወይስ እንዲያው ትንሽ አንቀስቃሴ ሲያዩ ነው የሚጥሉት?” አለ ጀ/መርዕድ። “ደብድበን አሳስተናል ትሉና ጠሩ ሲገባ እንዳሉ ነው የሚያገኛቸው። እንደት ነው ባክህ?” ብሎ ቀጠለ ፈገግ ብሎ፤ የልቡን ነገር ግን ላለማሳወቅ እንደፈለገ ዓይነት።

“ማወቅ አይቻልም እንግዲህ። በተለይ አንድ ሆኖ ከሄደ የሚሰጠንን መረጃ መቀበል አለብን።” አሉ ለጀ/አማሃ።

“አም ታዲያ አኮ አሁንም ከመጣው ሃያ አራት ቦንብ ውስጥ አስራ አንዱን በሰሰት ቀን ውስጥ ጣሉ። እና ባይሆን አመቺና ተገቢ ሆኔታ ካልሆነ

በሰተተር ይሄን ቦንብ ባይጠቀሙ ጥሩ ነው። ተጨማሪ እስከሚመጣ ትንሽ ጊዜ እንደሚወስድ ነው ከላይ የተነገረኝ።” አለ ጀ/መርዕድ ጀ/አማሃን ለትኩር እየተመለከተ።

“አሦ” እኔም ይህንኑ ነው ያልኩት፤ ፖይለቶቹን ሁሉ ሰብስቤ እነጋግራለሁ።”

ጄኔራል መርዕድ ቀጠለና “ውጊያውን አሁን እኛ መውሰድ አለብን። ከእንግዲህ መቼና የት እንደምንዋጋ ሻዕቢያ ሳይሆን እኛ መውሰን አለብን። ተጨማሪው ጦር በፍጥነት መምጣት አለበት። ከአዲስ አበባ ይመጣል ያሉት አዲስ ጦር እንኳ ወደ ጊንዳ አካባቢ ሄዶ ልምምድ ቢያደርግ እንጂ ለጦርነት የተዘጋጀ አይመስለንም።” አለ።

“ከሐረር የመጡትና የሚመጡት ታንክና ብርጌዶች ግን ደህና ልምድ ያላቸው ናቸው።” አለ ጀ/ደምሴ።

“እረ ውጊያ ላይ ውለዋል?” ጀ/መርድ እንደማጣራት አይነት ጠየቀ፤ የተረበውን ቡና እየተጎነጨ።

“የቀዩ እኮ ናቸው። ሐረር ብዙ ተዋግተዋል። የመጡት አሁን ምጽዋ የተራራ ውጊያ እየሰለጠኑ ናቸው። እንጨርሳለን ብለዋል፤ ሄጄ አያቸዋለሁ።” ብሎ ተነሳ። ጄኔራል ደምሴ እጁን ታጥቦ ከጨረሰ በኋላ በትረ መኮንኑን /በጎን የሚሸጣትን በትር/ አንሰቶ። “እንግዲህ ትንሽ አመሽ ይሆናል ግን ማታ እንገናኛለን” ሲል

“እኛም ወጪዎች ነን” በማለት ጀ/መርዕድም ተነሳ። በቤቱ የነበሩ ሁሉ እየተነሱ አንድ ባንድ አኔና እናቴን ጥለው ወጡ።

ከቀኑ ሁለት ሰዓት ገደማ እስመራን ለመጎብኘት ከእናቱ ጋር በመኪና ወጣን። በከተማው የሚያንሸራሸረን ሰሙን የረሳሁት መኮንን ወይም ሙሉጌታ ሁለተኛው የአባቱ ሹፈር ነበር። በከተማው ኮርነሮች ላይ ክላሽኒኮቭ መትረየስ ከነሙሉ ትጥቃቸው የያዙ ወታደሮች ቆመዋል። አቋቋማቸው አንደኛው ጥግ ላይ ያለው ወታደር ወደ ምሥራቅ ሲመለከት በኋላው ጥግ ያለው ደግሞ ወደ ምዕራብ እየተመለከተ ነው - ጀርባቸውን ተስማማተው ቆመዋል ።

የአስመራ ሕዝብ ከመሀል አገር የመጣን ሰው ለመለየት ስኮንድ አይፈጅበትም። የምንንሸራሸርባት ነጭ ፔጀ 504 የግል ታርጋ ቢኖራትም ሰው ሁሉ የሚያውቃት መሰለኝ። ሹፈሩም አስመራ ብዙ የቀየና ባለቤቱም የአስመራ ሰው ስለነበረች ትግርኛውን አቀላጥፎ ነው የሚያወራው። ከተማዋን ዞረን ካዳረሰን በኋላ አንዳንድ ሱቆች ውስጥ እቃ ለማየት ከመኪና ወርደን በአግር መዞር ጀመርን። ሰው ሁሉ ሰንሄድ መንገድ ይለቅልናል። ግራ ገባኝ፤ የሚያየኝ ሰው ሁሉ የሚፈራኝ ወይም የሚጠላኝ መሰለኝ። ሁሉም ሰው አንድ ዓይነት አስተያየት አለው፤ ትኩር ብሎ አይቶ ወዲያው ተሎ ብሎ ዐይኑን ይነቅልና ደግሞ ወደ ሌላ ቦታ ይመለከታል።

የሱት ባለቤቶች ብቻ መስተንግዶአቸው ለየት ያለ ነበር። ያየነውን ሁሉ የምንገዛ ይመስላቸዋል። ወጣቶች ደግሞ ከመንገድ ባሻገር እየተጠራፉ "አሎራ" ሲሉ ነው የሚውሉት። ጣሊያንኛና ትግርኛን መቀላቀል ለተናቸዋል። የአራድነት ምልክትም ሳይሆን አይቀርም ብዬ ገመትኩ። ዕቃ ለመግዛት ብለን ስላልወጣን ምንም ሳንገዛ ወደ 6 ሰዓት አካባቢ ወደ ቀኝው ስቴሽን ተመለስን። ከከተማው ወደ 150 ኪ.ሜ ርቆ ጦርነት እየተካሄደ ቢሆንም ለአስመራ ሕዝብ ምኑም አልነበረም። ምሳ ሰዓት ላይ በሰማሁት የሰፈረብኝ ጭንቀት ከተማ ወጥቼ ለመለስ ቀለል አለልኝ። አንድን ነገር ካላሰሱት አያስጭንት አይደል፤ እንደዚያ ነው የአስመራ ሕዝብ ኑሮ። ያለውን እንደሌለ እየቆጠሩ መኖር።

ቤት ገብተን ትንሽ አረፍ እንዳልን በአስመራ ጨርቃ ጨርቅ ፋብሪካ ሥራ አስኪያጅ የነበረው የአባቱ ታናሽ ወንድም ክበበው ቡልቶ ሊጠይቅን መጣ። ክበበው ግዙፍና ጠንካራ፤ ሰውነቱ ጠቆር ካለው ገጽታው ጋር በሄደበት ጎልቶ የሚታይና ሳያውቁት የሚያከብሩት፤ በመንገድ ፊት ለፊት በመጣ ቦታ የሚለቁለት ሰው ነው። ብዙ ጊዜ በስፊ እጁ አጠንክሮ ነው ሰው የሚጨብጠው። ቀጫጭን እጅ ያላቸውና ከዚህ በፊት እጃቸው ተጨምቆ የሚያውቅ ከሆነ እጁን ላለመጫን አጃቸውን ወደ ኋላ አድርገው በማጎንበስ ሰላምታ ሰጥተው ለማለፍ ይሞክራሉ። ይህ ስልት ግን ሁልጊዜ አይሠራም። እናም ብዙ ሰዎች ገና ሲጨብጡት ይፈሩታል። ነገር ግን እሱ በጣም ገርና ካልደረሱበት ሰው ላይ የማይደርስ ቅን ልቦና ያለው ሰው ነው። ታዲያ ይህ ያልተናደደ ጊዜ ነው። የተናደደ ቀን ግን አያድርስ ነው። ሲቆጣ

እጆቼን ወደ ላይ ያነሳና ባለ በሌለ ኃይሉ ሁዳን ይመታል። ያን ጊዜ የት ልግባ ነው የሚያስብለው። ግን ቂም አይዝም። ወዲያው ይረሳል። ሰው በሰራው ሊገባ የማይፈቅድና እሱም ሰው ጉዳይ ውስጥ ጨርሶ የማይገባ ሰው ነው። አስመራ ከተማ ውስጥ አሰር ዓመት በፋብሪካ ሥራ አስኪያጅነት ሠርቷል። አስመራ ከተማው ናት። መግቢያ መውጫዋን ያውቃል። አስመራ ራሷ ሳታውቀው የቀረች አይመስለኝም።

ከክበበው ጋር ሰንጠረዋዊት አመሸን። አባቱ ከሥራ ሲመለስ ወደ ምሽቱ 3 ተኩል ሆኗል። ጊዜው ለአስመራ በጣም መሸቶ ነበር።

“ታዲያስ ባክህ? የት ጠፍተህ ሰነበትክ?” አለ ሲገባ ወንድሙን አይቶ።

“እንደምነህ ጋሽ ደምሴ? ምን ይኼ የፋብሪካ ሥራ ይዞኝ ነዋ! ለናንተ የምንሠራው ልብስ ማድረስ አለ አይደል.. ሃያ አራት ሰዓት ያለማቋረጥኮ ነው የምንሠራው” አለ ክበበው ሠላምታውን እየመለሰ። ለከአባቱ የሶስት ዓመት ብቻ ታናሽ ቢሆንም ጋሼ እያለ ነው የሚጠራው።

“ታዲያ ምን ጋበዛችሁት?” አለ አባቱ ኮፍያውንና የሚይዛትን በትር እያስቀመጠ። አባቱ መጠጥ ስለማይጠጣ ለአጎቱ፣ ለእናቱና ለራሴ መጠጥ ቀድቼ ለእሱ “ማይጋዝ” (የአስመራ አምቦ ውሃ) ሰጠሁት። በቤታችን ልጆች መጠጥ እስከ ተወሰነ ደረጃ መጠጣት ይፈቀድልናል።

“ከረን ውዴ መምጣቱ ነው” አለና አባቱ በሰፊው ተነፈሰ፤ ከላይ ላይ ድካሙን እንደሚያራግፍ ዐይነት።

“እንዴት ነው?” አለ አጎቱ ለመስማት ጠጋ እያለ።

“እሁን ትንሽ ይሻላል። ከእንግዲህ ከረን እያስጋንም። እንደምንም ቀረባርብን አድነናታል። ወንበዴው ያልጠበቀው ነው የደረሰበት። በዚህ ሁሉ ዓመት ውስጥ ይሄን ያህል አደጋ ደርሶበት አያውቅም። ምናልባትም ከእንግዲህ በዚህ ሁኔታ ላይገጥሙን ይችላሉ። አየህ አሁን የነሱ ችግር እንሄ ጎረላ መዋጋት አለመቻላቸው ነው። አንዳንድ ቦታ ላይ ታንክና ብረት ለበሰ ይጠቀማሉ። ስለዚህ የጎረላ ሥልት መሆኑ ይቀርና እንደ መንግሥት ይሆናሉ ማለት ነው። ጎረላ እየሰፋና እያደገ ሲሄድ ስልቱን መቀየር አለበት። እሁን አፋቦትን ከያዙ በኋላ ተጠርተን ሰንመጣ ጠሩ ተደናግጦ ነው የጠበቀን። ሰውዬው እዚህ መጥቶ የነበረውን ስትራክቸር አፈራርሶ በምትኩ ምንም ሳይተካ እንዳለ ጥሎ ተመለሰ። እና የዚህ ዐይነቱ ነገር እንደሚደርስ ግልጽ ነበር። ጠሩን አረጋግተን በየትናንሽ ከተሞች ተበታትኖ የነበረውን ሁሉ ከረን ላይ ካሰባሰብን በኋላ ዙሪያውን የመከላከያ ወረዳ አዘጋጀን። እነሱም በታንክና በብረት ለበሰ እየታገዙ መጡ። መግደያ ወረዳ እስኪደርሱልን በከባድ መሣሪያ ብቻ እየተከላከልን ቆየንና ምን ልበልህ ከባድ መትረየስ እንደዚህ ተጠቅመን እናውቅም፤ ወደ ሶስት ሺህ ወንበዴ ነው በዛ ጦርነት ያለቀው። ሜዳ ላይ አገኘናቸው። የግድ ሜዳውን ማቋረጥ ነበረባቸው። እነሱም የፈለጉት ቶሎ ሜዳውን አቋርጠው ለማለፍ ነበር። የከረን ስትራቴጂካዊነት እዚህ ላይ ነው። ዙሪያዋን በተራራ የተከበበች ነች። “አቤት! አቤት! አቤት! ሶስት ሺህ ሽ! ብዙ ነው”

“በተለይ ለሸፍታ ብዙ ነው። ይህን ያህል ሰው ከሞተባቸው ብዙ ጊዜ ነው።” አለ ጀ/ደምሴ ማይ ጋዙን እየተጎነጨ።

“እና እንዴት ነው አሁን?”

“እሱማ አንግዲህ የኢርትራ ችግር እንደዚህ በቀላል የሚፈታ አይደለም። ጦሩ ተሰላችኋል። አዲስ አበባም የገባችው አይመስለኝም። ዝም ብለው መዘፈን ብቻ ነው። እኛ የምናቀርብላቸውን ሪፖርት ከማጥናት ይልቅ ለሰዎች መጥተው የሚሰሙትን አሉባልታ ነው የሚቀበሉት። እና እንደዚህ በቀላሉ የሚያልቅ አይደለም። አሁን ማድረግ ያለብንን እያደረግን ነው። ከረንገ ማዳን መልሶ አጥቅቶ አስከ አፍአበት መግፋትና እነሱ እንዳይንቀሳቀሱ ማድረግ ነው። ብቻ ምን ያደረጋል መልሰው ያጨመላልቁታል። ለረጅም ጊዜ ተብሎ የሚሰራ ነገር ጨርሶ የለም፤ ዝም ብለው ተቀምጠው ይሰነብቱና አንድ ነገር ሲያጋጥማቸው ይጨካሉ። ሌላው ቀርቶ ከረን ላይ ይህን ያህል ሲቀመጡ በቂ ምሽግ አልነበራቸውም። የነበረውም አልተጠገነም። ከመጣን ነው እንደገና ያሠራው።

በየቀኑ ለሚፈጠሩ ችግሮች መልስ ሰንፈልግ ከሆነ ጊዜያችንን የምናጠፋው የውሃ ቅዳ ውሃ መልስ ጨዋታ ሆነ ማለት ነው። እሱን ነው አሁን የተያያዘነው። ያሳዘናል ሥራው በሚገባ ተሠርቶ ቢሆን ኖሮ ትግራይ አንኳን እንደዚህ ዓይነት ደረጃ ላይ ልትደርስ ባልቻለች ነበር። እኔ ራሴ ሄጀ ሁኔታውን ለአንድ ወር ካጠናሁ በኋላ፤ ለብዙ ጊዜ ተወያይተን፤ የሁኔታውን አስጊነትና ያኔውኑ አፋጣኝና ከባድ እርምጃ መውሰድ እንዳለብን በሪፖርት መልክ ባቀርብ “ይህን ያህል እንኳን አይደርሱም ሆኖም ትኩረት እንሰጠዋለን” ነበር የሰውየው መልስ። ታዲያ አሁን መልሶ እኔን ይጠይቀኛል ምን እዳደርግለት ነው አሁን? ከእንደዚህ ዐይነት ሰዎች ጋር ምን ትሠራለህ? ባለፈው የምንፈልገው ቦታ አስገብተናቸው፤ መፈናፈኛ

ለላጥተናቸው ነበር። ባስቸኩዋል ወደዚህ ስመጣ እንደገና ነገሩ ተበላሽ። ውሃ ቅጣ፤ ውሃ መልስ ነው።” አለ ከምሩ በንደት እየተናገረ። ሲያመር ፊቱ ሁሉ ነው አብሮ የሚያመረው። ግንባርቹ ቁጥር ይሉና ፊቱ ይንቀጠቀጣል። ለማጡ ሳያውቀው አብሮ እንዲያመር የሚያደርግ ፊት አለው።

“የትግራይ ደግሞ በጣም የሚገርም ነው በተለይ የሽሬና የአንዳ ሥላሴውን ለማሙን ያስቸግራል። ያ ሁሉ ጦር እንደት እንደዚያ ሊበተን ይችላል?” አለ ከበበው በእጁ የያዘውን ብርጭቆ አያሻሽ።

“የሚገርምህ ነው ጀኔራል አርአያ ቢሮዬ መጥቶ ነበር። እና ብዙ ቀነጋገርን፤ ትልቁ ችግር ወታደር የለም። ያለው ወታደር ከየከተማው ቀለብለቦ ሶስት ወር ባልሞላ ጊዜ የሚላክ ነው። እና እነሱን መሣሪያ ሰጥቶ ቀዋጉ ማለት በውነቱ ሃጢያት ነው። ድሮ ኢርትራ ውስጥ አንድ ክፍለ ጦር ብቻ ነበር። አንድ ሻለቃ ጦር ወጥቶ አፈር አስግጦ ነበር የሚመለስው። አሁን ያለው ጦር መሸሽ ለመደ። ጦር ደግሞ ከሸሽ ዋጋ የለውም። ጦሩ ለጸሃጋም። ሳይተኩስ ነው የሚሸሸው። ከምድር ተነስተው ጀግና፤ ጀግና ብቻ ማለት ነው። በጣም የሚገርምህ ደግሞ ድንገት መጡብን የሚሉት ነገር ነው። ጦርነት ድንገት ሊጀምር ከቻለ ጦሩ ትልቅ ችግር አለው ማለት ነው። በወታደር ድንገት የሚባል ነገር መኖር የለበትም። ሁል ጊዜ ቀጽጋጅቶ መጠበቅ አለበት። በተለይ የዚያ ዓይነት ግንባር ላይ። እና ወደ ለስራ ሰዎች ሺህ ጦር ቦታውን ለቆ ሄደ። ውርደት ነው። ውርደት! ምንም ቢሆን እንኳን አስራ ሰዎች ሺህ ጦር ቀርቶ መቶ ሰው ይሸሻል? አንድስ

ሰው ቢሆን አንደኛው ላይተኩስ ይሸሻል? አርአያ ጦሩ ጥሎት ሄዶ ከተወሰኑ ወታደሮች ጋር ጥቂት ታንክና መኪናዎች ይዞ ሲሄድ አንድ ከተማ ይገባል። የሚገርማችሁ የዚያ ከተማ ሕዝብ ሽማግሌውና ሴቶች ሳይቀሩ ተኩስ ከፈቱበት። የሚገርማችሁ አኮ ነው። ለማና ለምን እንደምንዋጋ ሰው ገና አልገባውም፤ እኛ ለመንግሥቱ ኃይለማሪያም አይደለም የምንዋጋው፤ ለኢትዮጵያ ነው። እና የዚህ ዓይነቱ ድርጊት በጣም ያሳዘነኛል። በመንገድ ላይ ጥለውት የሄዱ ወታደሮች ሁሉ አሉ። ድሮ እንኳን ወታደር አለቃውን ትቶ ሊሄድ ቀርቶ የአለቃውን ሬሳ እንኳን ትቶ አይሄድም። ጦር የለንም ዝም ብሎ ማግባባት አይደለም። አየህ ደንበኛ ጦር ያሰፈልገሃል።”

“አ-ቤት አ-ቤት አ-ቤት!...በቃ ደህና ዋል ብለውት ሄዱ ሽ!? አቤት አቤት! አቤት!!”

የመጨረሻዋን “አ-ቤት” የምትለዋን ረገጥ አድርጎ አንደኛው በረጅሙ አፏጨ። አጎቴ ከበበው የሚያስገርም ነገር ሲያጋጥመው አቤት! አቤት! አቤት! ካለ በኋላ ማፏጨት ልማዱ ነው።

“ትግራይ ደርሼ ነው ወደዚህ የመጣሁት እዚያ ሰደርሰ ሁሉ ነገር ተመስቃቅሎባቸው ነው ያገኘኋቸው። ምንም ማድረግ አልተቻለም። ጊዜ የለም ነበር። ሌላው ቀርቶ አድዋና አክሱም ያለንን ጦር ለማጠናከር ጊዜ የሚሰጥ አይደለም። አድዋ ደርሼ አነጋግራቸው ወደ አክሱም በሄሊኮፕተር ተነሰቹ አስር ደቂቃ ሳንበር ጦርነት ተጀመረ። ጀነራል ለገሡን አነጋገርኩት። ጦሩ ምንም ሳይዋጋ ግማሹ መሣሪያውን እየጣለ መሸሸ ሲጀምር ለገሡ

“በኢትዮጵያ!” አያለ ቢጮህ የሚሰማው አጥቶ ራሱን ሊገድል ሲል አንድ ዝምብል አስጣልኩት አለኝ። ሄሊኮፕተር ልላክልህ ስለው “የኔ ታረክ እዚህ ቀላላዊ ቦታ ላይ ያልቃል” ብሎ ዘጋ። ለገሡ ጥሩ መኮንን ነበር። ራሱን ገደለው አንደኛው አዘንኩ!” ብሎ ትንሽ ተከዘ። ሁላችንም ዝም አልን። ከጀ/ሰገሡ ልጅ ከአያልነህ ጋር ት/ቤት አብረን ተምረናል። የጀ/ሰገሡ እሚማት በጣም አሳዘነኝ።

አባቴ ወጉን ቀጠለ። “ታዲያ ያቺ ሻምበል ከአራት ወታደሮች ጋር ጠፋትን ሰንሄድ ማነው ስሙ? ስሙ ጠፋኝ- አዎ ሀብተሠላም ነው ያለኝ መሰለኝ- መንገድ ላይ ደክምንና አንድ ቦታ አረፍን አለ። ወታደሮቹ ጋደም እንዳሉ እንቅልፍ ወሰዳቸው፤ ቀን ሌሊት ስለተጓዙ ደክሟቸው ነበር። ዝምብሉ ግን አንድ ከፍታ ላይ ያለ ዛፍ ላይ ወጥቶ ተቀምጧል። ወዲያው ሳያስበው ጥቂት ወንበደዎቹ እቦታው ደረሱ። ለመንቀሳቀስ አልቻለም። ጠንበደዎቹ ‘ወታደር! ወታደር!’ ቢሉ ወታደሮቹ ሊነሱ ነው? ዝም። እንቅልፍ ይዟቸው ሄደዋል። ደክመዋል። ትንሽ ተነጋገሩና አንደኛው ወንበደ በመትረየስ ጨረሳቸው። ሻምበሉም ዝም ብዬ ቆይቼ ሲሄዱልኝ ጉዞውዬን ቀጠልኩ አለ። መቼ በዚህ ያቆምና፤ መንገድ ላይ ሲሄድ ደግሞ አንድ ቤት ያገኘና ይገባል። ውሃ አግኝቶ ጠጣና በር ስር ትንሽ ደገፍ እንዳለ አሉም እንቅልፍ ይዞት ይሄዳል። ትንሽ ቆይቼ ከበደኝና ነቃሁ አለ። ሲነቃ አንድ ሽማግሌ ፊት ለፊቱ ቆመው በእጃቸው ‘አይቼሃለሁ ተኛ’ የማለት አይነት ሦልክት ሰጡት። ትንሽም አልቆየ የመኪናች ድምጽ ተሰማ፤ ሰውየው ወዲያው ወደ ውጭ ወጥተው ቤቱን ዘጉት። ወንበደዎቹ ቆም ብለው

‘ወታደሮች ወደዚህ አልፈዋል?’ ብለው ይጠይቋቸዋል። ሽማግሌውም ‘አዎ ትንሽ ቆይተዋል እንጂ አልፈዋል’ ብለው ይመልሳሉ። ‘ውሃ አለ?’ ይላል አንዱ ወንበደ።

‘ወታደሮቹ ጠጥተው ሄዱ። አሁን ምንም የለም። እኔም ባለቤቱ ቤቱን ዘግታ ሄዳ እየጠበኳት ነው።’

‘እሺ እንመለሳለን’ ብለው ሄዱ ወንበደዎቹ። ሻምበሉ ከዚያ ወጥቼ የነበረኝን ሰላስ ብር ለሽማግሌው አመስግኜ ሰጥቼ ወደ አክሱም ጉዞ ቀጠልኩ አለ። አክሱም ሲደርስ ጦርነት እዚያም ተጀምሮ ደረሰ። የሚገርም ሻምበል ነው። ከጀኔራል አርአያ ጋር ነው እዚህ የመጣው።” ብሎ ሲጨርስ እኛም ከህልም አንደባነነ ሰው ነቃን። ጭንቅላታችንን በመገረም እየወዘወዝን ተያየን። እኔም የሰዎች እጣና የኑሮ ውጣውረድ አበዛዝ ለቁጥር የሚታክት መሰሎ ተሰማኝ። ተኝተው የተገደሉት ወታደሮች በአእምሮቹ ውስጥ ተመላለሱ። ሞት የሚያስንቅ ድካም።

ፊት በልተን እንደ ጨረሰን “በል ወንድሜ እኔ ነገ በጥዋት ተነስቼ ወደ ምጽዋ መሄድ አለብኝ” አለ አባቱ የደከሙ ዐይኖቼን ክፍት ከደን አድርጎ ፊቱን በእጁ ከአበስ በኋላ። አጎቱን እየተሰናበተ ተነሳ።

ክበበውም “አዎ ተኝ እኔም ሰዓት አላፈው ሳይዘኝ ልሄድ” ብሎ ብድግ አለ ። ከሰው ፊት ለፊት ሲቆም፤ ግዙፍ ሰውነቱ የክፍሉን ሰፋት የሚቀንስ ይመስላል። ክበበውን ተሰናብተን ወደ መኝታ ቤታችን መሄድ ስንጀምር “አባቤ ምፅዋ አብሬህ መሄድ አችላለሁ? ምፅዋን አይቼ አላውቅም” አልኩ በመማፀን ዓይነት። ብዙ ጊዜ የወታደር ትርጓሜ ሲኖር ይወሰደን ነበር።

በአንደዚህ ባለ አስጊ ጊዜና ቦታ ግን ከዚህ በፊት ማናችንም ወስዶ ስለማያውቅ አይፈቅድልኝ ይሆናል ብዬ አስብኩ።

“በጠዋት ተነስ። ቁርስ ይዘጋጅልህ። እኔ ከዚህ በ5 ሰዓት እወጣለሁ። ሹፈሩ በ6 ሰዓት መጥቶ ቢሮ ያመጣሃል። ከዚያ ነው የምንሄድው።” ብሎኝ ወደ መኝታ ቤቱ አመራ።

“እረ ግድ የለም እነሳለሁ። ደህና እደር።” ብዬ እየፈነደቅኩ ወደ መኝታዬ ሄድኩ።

“ለምን ተነሳህ? ትንሽ መተኛት ትችል ነበር። ገና ነው እኮ” አለኝ በለሆሳስ ድምጽ ሰው ላለመቀስቀስ።

“እንቅልፍ እምቢ አለኝ። አሁን ካንተ ጋር ሄጄ ቢሮ ብቆይ ይሻለኛል አልኩ።

“በል ቶሎ ልበስና ቁርሱን ብላ” አለኝ ጺሙን ለመላጨት ፈቱን የጺም ሳሙና እየተቀባ። ከሉጋር የትም ቦታ ከመሄዳችን በፊት ቁርስ መብላታችንን ሳያጣራ አይወስደንም። የወታደር ልጅ ትንሽ የወታደር ባህል ይዞ ነው የሚያድገው።

ከቤት ሰንወጣ አንድ ቶሮታ ላንድክሩዘርና መትረየስ የተጠመደበት ግልጹ ቶሮታ ላንድክሩዘር ቆመው ጠበቁን። ወታደሮቹ ሁሉ ባንድ ላይ ሠላምታ ሲሰጡ የቀኑ መጀመር ተሰማኝ። ቢሮው እዚያው ግቢ ውስጥ በጣም በቅርብ ርቀት ቢሆንም በመኪና ነው የሚሄዱት። አንዳንድ ጊዜ ብቻ በጣም ጊዜ ሲያገኝ ከቢሮ በእግር ወደ ቤት ይመጣል። በተረፈ ኑሮ ጥድፊያ ነው። የማያቋርጥ ሽክርክሪት። ቢሮ ስንደርስ ሻምበል ጌታሁን

ቁጭ ብሎ ጠበቀን። ለብዙ ጊዜ ሳላገኘው በመቆየቱ የደምብ ሠላምታ ሰጥቶ እስኪጨርስ እንኳ ጊዜ አልሰጠሁትም ሄጀ አቀፍኩት። ከአባቱ ጋር ከሐረር ጀምሮ አብሮ የነበረና አዲስ አበባም አብሮ የመጣ ከዚያም አስመራ አብሮ የተቀየረ። አባቱ እንደ ልጁ የሚያየው ረዳቱ (ኤ.ዲ.ሲ.) ነው። ቀጭን አጠር ያለ ቀምጫጫ ወጣት ሻምበል ነው። ሲቆጣና ትዕዛዝ ሲሰጥ ድምጹ የሱ አይመስልም። የአዛዥ ኤ.ዲ.ሲ. ወይም የቅርብ ረዳት መሆን የሚያስከብር መሆኑን የሚያውቅ ክብሩንም ለመጠቀም ወደ ኋላ የማይል ሰው ነው። ስለዚህ ማንኛውንም ጉዳይ ያስፈጽማል፤ ልባም ሻምበል ነው። እኔም እንደ ወንድሜ ነው የማየው። በጣም ቀጭን ስለሆነ ሳቅፈው የወፈርኩ ሆኜ ይሰማኛል። ስለዚህ ደጋግሜ አቀፍኩት። ከሻ/ጌታሁን ጋር ትንሽ ካወራሁኝ በኋላ ወደ ዋናው ቢሮ ገባሁ። እዚህ ቢሮ ስገባ የመጀመሪያዬ ጊዜ ነበር። ቢሮው፣ አንድ ዓይነት ስሜት ሰው ላይ ያሳድራል። ገና ከውጭ የሚገባ ሰው፣ ቢሮው ውስጥ በኢትዮጵያ ባንዲራ እና በጦሩ አርማ መሀል የተቀመጠውን ሰው፣ ሳይወድ በግድ እንዲያከብርና እንዲፈራ ያደርገዋል።

በግድግዳው ላይ የተለያዩ ወታደራዊ ነክ ሥዕሎችና ዓርማዎች ተሰቅለዋል። ከተሰቀሉት ውስጥ የሚዳሊያና ኒሻኖች ዓይነትና ትርጉም የተለጠፈበትን ሳይ ስለኒሻንና ሚዳሊያዎች የሰማሁት ትዝ አለኝ።

በኢትዮጵያ የመጨረሻውን የጀግና ሚዳሊያ ያገኙ ሶስት ሰዎች ናቸው። አንደኛው የአየር ወለድ ጦር አዛዥ የነበሩት ብ/ጀነራል ተስፋዬ

ብ/ሚሪያም ናቸው። ናቅፋ ላይ የአየር ወለድ ጦር ተከቦ ከወረደበት የመድፍና የሞርታር ጥይት ናዳ ሰብረው ካመለጡት ውስጥ አንዱ ነበሩ። ሁለተኛው ተሸላሚ በሰማልያ ወረራ ወቅት በርካታ የጠላትን አውሮፕላኖች ያወደሙት ብ/ጀነራል ለገሰ ተፈራ ናቸው። ሌላው ተሸላሚ መንግሥቱ ሳ/ሚሪያም ሲሆኑ ለምን እንደ ተሸለሙ ራሳቸውም የሚያውቁት አይመስለኝም። በኢትዮጵያ ከፍተኛ የጦር ጀብድ ፈጽመው የሀይወት ጤላቸውን ጭምር የከፍሉ፤ ነገር ግን ሰማቸው እንኳ የማይታወቅ በርካታ ጀግኖች እንደነበሩ ይታወቃል። ለምሳሌ ሻለቃ ማሞ ተምትሚ የተባሉ ከክብር ዘበኛ ወደ ጦር ሰራዊት ተቀይረው ናቅፋ ላይ የነበረው ጦር አዛዥ የነበሩት አንዱ ናቸው። በዉጊያ ላይ ከቆሰሉ በኋላ እስከ መጨረሻው ድረስ አየተዋጉ ቆይተው በመጨረሻ ሌሎች ሰብረው እንዲወጡ ለአሳቸው ግን አንድ ሽጉጥ ብቻ እንዲተውላቸው ካደረጉ በኋላ ራሳቸውን አጠፉ። እኚህን ሰው ወንበደዎች በክብር ተብረዋቸዋል። የኢትዮጵያ ጀግና ግን አልተባሉም።

ከጥቂቱ ወደ ስምንት ሰዓት አካባቢ ወደ ምጽዋ ለመሄድ ወደ አስመራ አየር ማረፊያ በረርን። በምንሄድበት ጊዜ የከተማ መብራት አንቆምም ነበር። ከኋላ መትረየስ የተጠመደበት ግልጽ ቶዴታ ይከተለናል። መብረር ነው። አየር ማረፊያ ሰንደርስ ሁለት የባሕር ኃይል መኮንኖች እና ሌሎች መኮንኖች ይጠብቁን ነበረ።

ካፒቲን መርሻ አዲሱን ሽጉጣቸውን አገልጽመው ከባህር ሃይል መኮንኖች ጋር ይጨውታሉ። ሁሉም በተጠንቀቅ ቆሙና ሠላምታ ሰጡ። ሄሊኮፕተር አየተሟሟቀች ሰለነበር ለመነጋገር ካልጨኩ አይሰማም። ታዲያስ ተዘጋጅታችኋል እንሂድ አለ ጀ/ደምሴ ወደ ሄሊኮፕተር አያመራ” “አዎን ጌታዬ” አሉ መኮንኖቹ። ሄሊኮፕተር ላይ ተሳፍረን ቀበቶአችንን አጠብቀን ወደ ውጭ ማየት ጀመርኩ እኔ መዝናናት ነበር የያዘኩት። እነሱ ደግሞ ሥራ ስለያዙ ለውጭው ብዙም ትኩረት አልሰጡትም። ሁሉም የሆነ ወረቀት ከየቦርሳው አያወጣ መመልከት ያዘ። ሄሊኮፕተር ትንሽ እንደ መንደርደር ብላ ተነሳች። ዓየር ማረፊያውን እንደ ዞረን ጉዞአችንን ወደ ምጽዋ አቅጣጫ አደረግን።

“ይሄ በ1969 ዓ.ም ካስቆፈርናቸው ምሽጎች አንዱ ነው” አለኝ አባቱ ጨክ ብሎ ጀርዩ ሥር። ልጆቼን ስለማንኛውም ነገር በቁም ነገር እንደ ትልቅ ሰው ነው የሚያነጋግረው። እንግዶች መጥተው እንኳን ሲነጋገሩ እንድ እንድ ጊዜ እናቱ “ልጆች ሂዱ መኝታ ቤት ተጨወቱ” ያለች እንደሆነ “ተያቸው” ይል ነበር። እና አኛም ከልጅነታችን ጀምረን ስለ ሥራውና ስለ አገር ሁኔታ እንጠይቀው ነበር። እያንዳንዱን ነጥብ (እንዳንደም ካርታ አያሳየ) ዘርዘር ስለሚያስረዳን የምንሰማውን በአእምሮአችን ለመቅረጽ ችግር አልነበረብንም። እና ስለእነዚህ ምሽጎች 1969 ዓም ከአዲስ አበባ አስመራ ሄዶ ሲመለስ የነገረንን እያንዳንዱ ነጥብ ሳትቀር አስታውሰው ነበር። በ1969 ዓ.ም ሻዕቢያ እና ጀብሃ የአስመራን ከተማ ለመያዝ 9 ኪ.ሜ ቀርቷቸው ነበር።

በዚያን ጊዜ አባቱ የመከላከያ ሚኒስቴር ሳይቋቋም በፊት የምድር ጦር የዘመቻ የትምህርትና የትጥቅ መምሪያ ኃላፊ ሆኖ እየሰራ እያለ ወደ ለሰመራ የሁለተኛ ክ/ጦር አዛዥ ሆኖ ሄደ። ይህ 2ኛ ክ/ጦር በአፄ /ሥላሴ ጊዜ በሰሜን የነበረው አንድ ክ/ጦር ነበር።

ጀ/ደምሴ አስመራ ሲገባ የመጀመሪያ ሥራው መከላከያ ወረዳን ማጠናከር ነበር። ስለዚህም አስመራ ዙሪያዋን ሶስት ጊዜ በምሽግ ታጠረች። እነዚህ ሶስት የቀለበት ምሽጎች ለአስመራ ከተማ ዋስትና ቆሙ። በብዙ መረባረብና ትግል በሻዕብያና በጀብሃም መካከል በተፈጠረው አለመግባባት ባቢያ አስመራ ከተማ ደርሶባት ከነበረው የጥፋት ጉም ነፃ ሆነች። ለኢትዮጵያ አንድነት የቆሙትን እነዚህን ምሽጎች ወደ ውጭ ማየቱን ትቼ መለስ አልኩና ከፊቱ ቁጭ ብሎ የነበረውን የባሕር ኃይል መኮንን ቃኘሁት። ካፒቲን ፊሊጶስ ነበር። የምፅዋ ባሕር ኃይል ባለሥልጣን ነበር። በኋላ የምፅዋ ባሕር ኃይል አዛዥ ሆኗል። ፊቱ ቀጭንና ረጅም አፍንጫው ለለመጠን ቀጥ ያለና ዓይኖቹ የሚንቦገቦጉ ረዘም ያለ መኮንን ነው። ፊቱ ላይ ዓይኖቹ ጎልተው ይታያሉ። ብዙም አያወራም። ወረቀት ሲያገላብጥ ምፅዋ ገባ።

ሄሊኮፕተር ተንኸዋኸዋ ቆመች። ሰንገላም ሰንወርድም ከላይ ያለው ተሸከርካሪ ሰለማይቆም እንገቱን ቆርጦ የሚጥለኝ ይመስለኝ ነበር። በሄሊኮፕተር ብዙ ጊዜ የሄድኩ ቢሆንም አምኘው አላውቅም። ያረፍነው

ባሕር ኃይል ግቢ በትልቁ ከተሳለ ከአዲሱ ቲዎድሮስ ሥዕል ፊት ለፊት ነበር። ከፓይለቶቹ አንደኛው መጥቶ በሩን ከፍቶ ደረጃ ዘረጋና ወርዶ ቆመ። እኔም አባቴን ተከትሮ ወረድኩ። የምጽዋ መቀትም በወላፊነት ተቀበለን። ሊቀበሉን የመጡት መኮንኖች ፈቅ ብለው ቆመዋል። ጀ/ደምሴ ፈጠን ብሎ አመራና “ወጋየሁ ታዲያስ?” ብሎ በተጠንቀቅ የቆመትን ግዙፍ ኮሌኔል ሠላምታ ስጥቶ ጨበጣቸው። ሌሎችም ሠላምታ ከሰጡ በኋላ “በሉ እንግዲህ አኛ ወደ ሥራችን እንቀጥላለን” ብለው የባሕር ኃይል መኮንኖቹን ተሰናበቱ። ወዲያው ቆመው ወደ ነበሩት ጂኝ መሳይ ዋዝ መኪኖች አመራን። እኔም ወዳመሩበት አቅጣጫ ሁሉ ፈጠን ብዬ መከተል ብቻ ነው። የሚባለውን ሁሉ እንደማይሰማ ዓይነት በግደለሽነት ቆሜ ጀርዬን ተክያለሁ። “ደረጃ” ብሎ ሲጠራኝ ሮፕ ብዬ ከኋላ ተሳፈርኩ። አባቴ ከፊት ገባ። ኮሌኔል ወጋየሁ እኔና የአባቴ ረዳት ሻምበል ጌታሁን ከኋላ ተሳፈርን። ከአባቴ የማይለየው አጃቢም ከበስተጀርባ ካሉት ወንበሮች ካንድ ሌላ ወታደር ጋር ተቀመጠ።

“ታዲያስ እንዴት ነህ ባክህ?” አለ ጀ/ደምሴ ወደ ኋላ ዞር ብሎ ወጋየሁን እየቃኘ። በጣም ረጅም ስለነበረ ወደፊት ትንሽ ጎንበስ ብሎ ነበር የተቀመጠው የመኪናው ጣራው እንዳይነካው።

“በደንብ እንደተዘጋጁትሁ ተሰፋ አለኝ ጊዜው ቢያጥርም ልምድ ስላላቸው የሚያስቸግራቸው አይመስለኝም” አለ ወደፊት ተመልሶ።

“ደህና ይዘዋል ዝግጁ ናቸው” አለ ኮሌኔል ወጋየሁ በእርግጠኛነት።

“ልብ እድርግ በሁለት ሣምንት ውስጥ ጦርነት ልንልካቸው ነው። የሚተረፉት ነገር ካለ አንድ ሣምንት ልስጥህ እችላለሁ። የሚተር ነገር ጠጥር የለበትም” አለ። አሁንም ወደፊት እያየ።

ከባሕር ኃይል ቅጥር ግቢ ወጥተን ከምጽዋ ከተማ ጋር ከሚያገናኘው ጠንገድ ላይ እየተጓዝን ነው። የምጽዋ ከተማ በስተግራ ትታያለች። በጠንገድ ዳርና ዳር የውሃ ግድብ የመሰለ የጨው መሬት ይታያል። አልፎ አልፎ ውሃ ቢኖርበትም አብዛኛው ክፍል ደረቅ ነው።

“ይህ ምንድን ነው” በቀስታ ጎኔ ተቀምጦ የነበረውን ሻምበል ጌታሁንን ለጠያቂው አባቴ ሰምቶ፡-

“ይሄ መሬት ለምፅዋ ባለውለታ ነው። ያኔ እነ መርዕድና (ጀ/መርዕድ)፣ ጦርሻ (ካፒቴን) ምፅዋን ሲከላከሉ በጣም የጠቀሟቸው ይሄ መሬት ነው። ጠሃውን ለቀው ይህን የሚታየውን ክፍል በውሃ ሞሉ። ይሄ የምታየው ግድብ ስር ስር ነበር ወንበደዎቹ የመሸጉት። እና ውሃው ሲሞላ የግድ ጠልቀት ነበረባቸው። ከግድቡ ሲወጠ ግድቡ ሥራውን ሰራ” አለ በጣቱ ግድቡንና ከግድቡ ጀርባ ያሉትን ዝቅተኛ ቦታዎች እያሳየኝ።

አንድ ጊዜ በእግር ስንጓዝ የጠየቀኝ ጥያቄ በአንጎሌ መጣ። አባቴ ለስብሰባ ወይ ደግሞ ለሌላ የሥራ ጉዳዩ ወደ አዲስ አበባ በሚመጣበት ጊዜ የነበረችውን ጥቂት የመዝናኛ ሰዓት ከቤተሰቡ ጋር ነበር የሚያሳልፈው። በተለይ ከሥራ በጣም ሳይመሽ ወደ ቤት የመጣ ጊዜ ልብሱን ቀይሮ፣ እኔና ዮናስን ታላቅ ወንድሜን አስከተሎ በእግር ሠፈር ውስጥ ዞር ዞር ማለት

ይወድ ነበር። የተለመደው መስመራችን ከቦሌ ድልድይ አካባቢ ከሚገኘው ቤታችን ጀምረን ወደ ቦሌ አየር ማረፊያ ደርሶ መልስ ነበር። በዝግታ እየተራመድን ስለተለያዩ ጉዳዮች እናወጋለን። እነዚህን ጥቂት ደቂቃዎች በጣም ተናፋቂና አስደሳች የሚያደርጓቸው አባቲ የሚሠነዘራቸው የተለያዩ ሐሳቦችና ድንገት የሚጥላቸው ጥያቄዎች ናቸው። አሁን ሳለበው አእምሮአችንን የሚፈትሽበት መንገድ እንደነበር ሆኖም ይሰማኛል። እናም ወደ ቦሌ አየር ማረፊያ በዝግታ ሰንጓዝ ነበር አባቲ “ ከሁሉ ኘርፈሽኖች ከባዱ የቲ እንደሆን ታወቃለህ?” ብሎ የጠየቀኝ።

እኔም ደክተር፤ ጠበቃ ሌሎችንም ዘረዘርኩና አይደለም የሚል መልስ ሳገኝ ወታደር እንድል እንደፈለገ ገባኝና “ወታደርነት?” ብዬ አርግጠኝ ባልሆነ አነጋገር ጥያቄውን በጥያቄና በመልስ መካከል ተወኩት።

“ለምን ይመስለሃል?” አለኝ ረጋ ብሎ።

“ምንድን ነው የብዙ ሰው ሕይወት በጦር መሪው ሃላፊነት ስር ስላለ፤ የሚወሰደው እርምጃ፤ በሥራ ያሉትን ብቻ ሳይሆን የራሱንም ሕይወት ሊያጠፋ ስለሚችል ይሆናል...” እያልኩ የመሰለኝን ዘረዘርኩ። ሰጪርስ አባቲም ረጋ ብሎ እንደሚከተለው አብራራልኝ።

“ከሁሉም ኘርፈሽን የጦር አዛዥነት ከባድ ነው። ለምን መሰለህ የጦር አዛዥ እንደ ደክተር፤ ወይም ጠበቃ፤ ወይም መሐንዲስ እንደ መሥመር ተከትሎ ወይም የተማረውን እና የሚያውቀን ብቻ ተከትሎ መሥራት አይችልም። የጦር አዛዥ የሚያውቀውንና ሊሆን የሚችሉትን ሁሉ አለላለሁ አቋም መውሰድ አለበት። የሱ ችሎታ የጠላት ጦር አዛዥ ጭንቃላት ውስጥ ያለውን ሃሳብ ማወቅ ላይ ነው። ያን ካወቀ ያሸንፋል። ከተሳሳተ የብዙ ሰው

ጤሎት ሊጠፋ ይችላል። ስለዚህ ጦርነቱ የሚደረገው በሁለቱ አዛዦች ጭንቃላት መካከል ነው። ጠላትህ ምን ለማድረግ እንዳሰበና እንደት እንደሚያደርገው መገመት ከቻልክ ድል የማድረግ ዕድልህ በጣም ሰፊ ይሆናል ማለት ነው።” አለኝ ከዚህ በፊት አስቢበት የማላወቀው ጽንሰ ሃሳብ ለእነበረ ለብዙ ጊዜ አወጥቼ አወረድኩት። የአባቲ ኃላፊነት ከመቼውም ጊዜ ከብሉ ተሰማኝ።

የምጽዋ ዋና መንገድ ላይ ወጥተናል ከጎንና ከጎን ያሉት መደዳ ቤቶች ለቀማጦጥ ከመንገዱ ሰፋት በስተቀር በምሥራቅ ኢትዮጵያ ያሉትን ትናንሽ ከቀጥቶ ይመስላል። ጥምዝ ጨቤ ያገለጸው አፋርችና በቀጭን ገመድ የሚሳትቷቸውን ግመሎች አየሁ። ይህ ብዙ ጊዜ ወደ ሐረር ሰሄድ ካየሁት ሃ፤ ስለተመሳሰለ ከዚህ በፊት ምጽዋን የማውቃት መሰለኝ።

ሆኖም ምጽዋን በደንብ ለማየት አልቻልኩም። የምንጓዘው በፍጥነት ነው። ቅንሽ ተጉዘን ከአንድ ሆቴል መሰል ግቢ ገባን። በቅጥር ግቢው ብዙ ጫዳሮች ከነሙሉ ትጥቃቸው እና መትረፍላቸው ቆመዋል። ጥቂት መኮንኖችም እጅብ ብለው ቆመው የመኪናችንን መቆም ይጠብቃሉ። አባቲ ከመኪና ወርዶ ሠላምታ ከተለዋወጡ በኋላ ሁሉም ወደ አንድ ክፍል ገብተው በሩን ዘጉት። እኔ ግቢው ውስጥ ዞር ዞር ማለት ጀመርኩ። ግቢው በፊት ሆቴል የነበረና አሁን ወደ ጦር ሠፈር የተለወጠ መሆኑን ለማወቅ ጊዜ አልፈጀብኝም። በግቢው መሃል ትንሽ ክብ የሆነች ድሮ የአበባ ቦታ የነበረች የምትመስል ቦታ አለች። ቤቶቹ እንደ ሆቴል ቤት መደዳ ክፍሎች ሳቸው። ወዲያው አንድ ከዚህ በፊት የማውቀው ፊት አየሁና የት

እንደጣውቀው ማለብ ጀመርኩ። እንደገና ትኩር ብዬ አየሁት። ሰውየው የሻምበል ማዕረግ ለብሏል። ትዝ አለኝ። ሐረር ከተማ ነበር የማውቀው። ሐረር መኮንኖች ክብብ ያን ጊዜ ም/መ/አለቃ ነበር። አባቱ የምሥራቅ ዕዝ (አንደኛ አብዮታዊ ሠራዊት በመባል የሚታወቀው) አዛዥ በነበረበት ጊዜ ለአረፍት እየሄድኩ ሐረር ለቀይ ጊዜዬን የማጣፋው በጦር ሠፈሮችና መኮንኖች ክብብ ነበር። መኮንኖች ክብብ እየሄድኩ የጠረጴዛ ቲኒስ ከመኮንኖች ጋር እጫወት ነበር። እና ከዚህ ሻምበል ጋርም ብዙ ጊዜ ተጫውተናል። ወደሱ ሳመራ ወዲያው አስታወሰኝና በመገረም እየተመለከተኝ አቅፎ ሰላምታ ሰጠኝ።

“እንቺ ደህና ነሽ?” አለኝ በማቀላመጥ።

“ደህና ነኝ። ታዲያስ እንደምነህ?” አልኩት የማውቀው ሰው ምጽዋ ውስጥ በማገኘቱ እየተደሰትኩ።

“አለሁ፤ ይኸው እዚህ ደግሞ መጥተናል” አለኝ። ልጅ ቢሆንም ሽበት ጣል ጣል አድርጎበታል። ፊቱም በረሃ ያጠቀረው ይመስላል።

“ነይ ቁጭ በይ!” ብሎ ባንዲራ ከሚውለበለብበት ትንሽ ክብ ዙሪያ ላይ ካለው ደረጃ ላይ አረፍ አለ። ሠላምታ ከጨረሰን በኋላ “ሙቀቱ ታዲያ እንዴት ነው?” አልኩት።

“ምን እባክህ ገና ከመድረሳችን አስራ ሁለት ሰዎች በሙቀት ምክንያት ሞቱብን። ሙቀቱን አልቻሉትም” አለኝ። አሁንም ፈገግ እንዳለ በጣም ደነገጥኩ እኔንም ሙቀት የሚገድለኝ መሰለኝ። እሱ ከሞት ጋር የሚኖር

ጸመሰላል- ምንም አልመሰለውም። ምናልባትም አብሮ ይኖራል ማለት ጸቃይ ይሆናል። ከሌሎቻችን በበለጠ ተቀራርቦ።

“የሙሃ አጥረት ደግሞ አለ። በቂ ምግብና ውሃ ካላገኘህ ይሄ ሙቀት ጸገልህል” አለኝ።

“ለመሆኑ አንተ የት ክፍል ነህ?” አልኩት

“ከተንከኛው ብርጌድ ነኝ! ከሐረር ነው ብርጌዱን ይዘን የመጣነው” አለኝ።

“ኦ አባቱ ትርኢት ስለሚያሳዩ እንሄዳለን ብሎኛል” አልኩት።

“እሆ ከሰዓት በኋላ ነው ትርኢቱ። በቃ አብረሽ ትዞሪያለሽ” አለና አቀፍ አደረገኝ፤ የማያቋርጥ ፈገግታው ሳያቆም።

“እሆ ቤት ከመቀመጥ ይሻላል። ታዲያ ምንድነው የምትሠራው ታንከኛ ነህ?” አልኩ ለጥናት የሄድኩ ዓይነት ሁሉንም ለማወቅ ፈልጌ ነበር።

“የብርጌዱ የፖለቲካ ታላሌ ነኝ” አለኝ። ከዚያ በፊት የፖለቲካ መምሪያ አባል ወይም ካድሬ መሆኑን አላውቅም ነበር።

“በፊትም ፖለቲካ መምሪያ ነበር እንደ የምትሠራው?”

“እሁን ነው የተዛወርኩት ግን ታንከኛ ነበርኩ”

“የብርጌድ አዛዥ ማነው?”

“ሻለቃው ነው” አለኝ ቀደም ብሎ ቆመው ከነበሩት መኮንኖች መሀል ዝንጉርጉር ሬንጀር ልብስ ለብሶ የነበረውን ሻለቃ እንደሚጠቁም ዓይነት፤ ሻለቃው ቆሞ የነበረበትን ቦታ በጣቱ አመልክቶ።

“ሐረር ነበር አይደል እሱም? አረፍ ሰውዬ ነው” አልኩት የሻለቃውን ለለባበሰና ወታደራዊ አቋም በማድነቅ። ለሙ ሻለቃ እርጋው ባንተይለኩ ይባላል። አስታወሰኩት።

“ሐረር አብረን ነበርን። እዚህም አብረን መጥተናል” አለ። ከአነጋገሩ ሻለቃውን ይህን ያህል የሚወደው አይመልስም።

“እሱ ነው ማለት ነው አለቃህ?” አልኩት ለማረጋገጥ።

“የብርጌዱ አዛዥ እሱ ነው። ግን በኒ ሥራ አይገባም። እኔም ለክፍለ ጦሩ የፖለቲካ ኃላፊ አጽፋለሁ፤ እሱም ለአዛዥ ይጽፋል” አለኝ። ይሄ እንግዲህ በጦሩ መሀል የተፈጠረው መከፋፈል በሥራ ላይ ሲታይ ነው። ነገሩን ወደ ጎን ለመተው ፈለግኩና “ታዲያ እንዴት ነው የጦሩ ሁኔታ?” አልኩት

“እስኪ እንግዲህ አሁን እነ ጄ/ደምሴ መጥተዋል፤ ትንሽ የጦሩን ሞራል ይገነቡታል። አሁን ትንሽ ድል እየቀመስ ነው። አየህ ወታደሩ አለቆች እንደዚህ እየዞሩ ካላነጋገሩት ሞራሉ እየሞተ ነው የሚሄደው። አባትህን ደግሞ ጦሩ ይወዳቸዋል። የሚያውቁት ጦር ነው። ችሎታም አላቸው” አለኝ።

ቀጠለና “ጦሩ ሰሜን ሲመጣ ለሞት የመጣ ይመስለዋል። ለምሳሌ ከሱማሌ ጋር ተዋጋ ብትለው እንደሚያሸንፍ እርግጠኛ ሆኖ ነው የሚሄደው። እዚህ ሲመጣ ግን ለሞት የመጣ ነው የሚመስለው። ትንሽ ድል ሲያሸት ደግሞ ሞራሉ ይገነባል። አሁን ከአፋቢት በኋላ የሞተው ሞራሉ በከረኑ ድል እየተጠናከረ ነው። አሁን ደግሞ ሰሞኑን በምናደርጋቸው እንቅስቃሴዎች ትልቅ ድል እንጠብቃለን” አለኝና “እየወጡ ነው ብሎ” ተነሳ። እኔም አብሬ ተነሳሁ። ከመደዳ ክፍሎች የአንዱ በር ተከፍቶ ብዙ መኮንኖች በየተራ መውጣት ጀመሩ።

ጄ/ደምሴ ከፊት ፊት ወደ መኪናው ሲያመራ ሰላየን “እ ደህና ነህ ?” አለው ሻምበሉን። ሻምበሉም አባቱን የወታደራዊ ሠላምታ ሰጥቶ ሠለጠው። ትንሽ አነጋገረውና “ታዲያስ እንሂዳ!” እያለ መኪና ውስጥ ገባ። እኛም እየዘለልን ገባን። ሻምበሉን በመስኮት የአጅ ሠላምታ ሰጥቼ ተለየሁት። ከዚያን ቀን በኋላ አላገኘሁትም።

ሰዓቱ ወደ ሰድስት ሰዓት ገደማ ደርሷል። በጂፑ መስተዋት ወደ ውጭ ለሠራቱ ዙሪያ ገባውን በፀጥታ እየቃኘሁ ተጓዝኩ። ወደ ባሕር ኃይል ቅጥር ግቢ እየተመለስን ነበር። በመንገዳችን ላይ አንድ የተጋጨ የወታደር መኪና አየንና ቆምን። ወዲያውኑ ከኋላ ተቀምጦ የነበረው የወታደር ፖሊስ ከመኪናው ተሰፈንጥሮ ወረደና ቆመ።

“ጥራው እዚያ የቆመውን!” አለ ጄ/ደምሴ በመስታውቱ ውጭ የቆሙትን እየተመለከተ። ሰውየው ከመጠራቱ በፊት ሮጥ ብሎ መጣ።

“ምንድነው የሆናችሁት?” አለው።

“ትንሽ ግጭት ነው የተጎዳ ሰው የለም” አለ በተጠንቀቅ ቆሞ።

“እሸ ደህና እንሂድ!” አለ።

እጃቢው ወታደር ፖሊስ ከመቼውም እንደ ተሳፈረ ግራ ገባኝ። መንገድ ከሄመርን በኋላ ወደኋላ ዞር ብዬ ሳየው ነው ተመልሶ መኪና ውስጥ መግባቱ የታወቀኝ።

ባሕር ሃይል ሰንደርስ በር ላይ ማንነታችንን አሳውቀን ገባን። በሄሊኮፕተር ያረፍንበትን ሚዳ አልፈን በግቢው ትንሽ ተጓዝንና አንድ ለዓይን በጣም ማራኪ ከሆነ ሰፍራ ቆምን።

ለምሳ ነበር የተመለሰነው። ቤቱ የተሰራው ልክ ከቀይ ባህር ዳርቻ ላይ ስለነበር የባህሩ ሞገድ ከብረቱ ግድግዳ ጋር እየተንደረደረ መጥቶ ሲጋጭ የሚፈናጠቁት የቀይ ባህር ውሃ ፍንጣቂዎች በገላ ላይ ሲያርፉ ልዩ ሰሜት ይሰጣሉ። ተሀድሶ ዓይነት። ማራኪ ቦታ ነው። የባህሩ አረንጓዴያማ ሰማያዊ ቀለም፤ ከፀሐይ ጨረር ጋር እያብረቀረቀ ሲታይ አንድ ዓይነት የደስታ ሰሜት ይሰጣል። ቤቱ ባለ ትልቅ በረንዳ ሆኖ በረንዳው ራሱ ሁለት ክፍል አለው። አንደኛው በረንዳ ላይ አንድ ትልቅ ጠረጴዛ ከብዙ ወንበርች ጋር ሆኖ ሰማያዊ ክፈፍ ያለው የጠረጴዛ ጨርቅ ለብሶ ይታያል። ከሱ በደረጃ ወረድ ብሎ ደግሞ የባህሩ ሞገድ የሚገርፈው ዝቅ ያለ በረንዳ አለ። ይህኛው ዙሪያውን ክብ ሆኖ የተሠራ መናፈሻ ነው። ዙሪያውን ከግንቡ ጋር ተያይዞ የተሠራ መቀመጫ አለው። መቀመጫው ነጭ ጨርቅ ለብሶ ሰማያዊ መከዳዎች ተደርድረውበት ለቦታው ልዩ ድምቀት ሰጥተውታል። በእውነት በኢትዮጵያ ካየኋቸው ዓይን የሚማርኩ ቦታዎች አንዱ ነው። ቦታው ራሱ ከቀይ ባህር ሞገድ ጋር ባንድ ላይ ልዩ ጣዕመ መዜቃ ያስጣል። ትንሽ ቆሜ አዳመጥኩት። የቀይ ባህርን ፍንጣቂዎች በደስታ እየተቀበልኩ።

የባህር ኃይል አዛዥ የነበሩት ሪር አድሚራል ተስፋዩ ብርሃኑ ወደ ምፅዋ መጥተው ኖሮ ምሳ የጋበዙን እሳቸው መሆናቸውን ተረዳሁ። እሳቸው ወዲያው መጥተው የሞቀ ሠላምታ ሰጡን። ክቧ መናፈሻ ላይ ተቀምጠው

ከአባቱ ጋር ትንሽ አወሩና “ምሳ እንብላ” ብለው ተነሱ፤ ምሳ ቀርቦ ነበር። ቀጽ ባህርን እያየን ተመገብን። እዚያ ተቀምጦ መሉ ቀን ሲበሉ መዋል ጸዞላል - የባህሩን ሞገድ እየሰሙ።

በምሳው ሥነ ሥርዓት ላይ የባህር ኃይል መኮንኖችና ያካባቢው ጠር፤ አዛዦችም ተገኝተዋል። ስለአንዳንድ ሁኔታዎች እየተወያዩ ምሳችንን በላን።

ነጭ ጨርቅ የለበሰው ጠረጴዛ ላይ የተለያዩ የአበሻና የፈረንጅ ምግብ የያዙ ሳህኖች ተደርድረዋል። ከአንዱ ወደ ሌላው በየተራ እየተዘዋወረ ሁሉም ከየዓይነቱ ያወጣል። በቀይ ባሕር ወደ ክቧ መናፈሻ የሚነፋሰው ነፋስ መቀቱን ቀንሶልናል። አሳላፊዎች እየመጡ የጎደለውን ጸዞላሉ። የተቀመጠው ተፈጥሮን እያደነቀ ይመገባል።

ከምሳ በኋላ አንደኛው ወደ ክቧ መናፈሻ ተመልሰን ለአስራ አምስት ደቂቃ ያህል እንደተቀመጥን “በሉ አንገዳህ ወደ ታንክ ትርኢት እንሂድ” ብሎ ተነሳ ጀ/ደምሴ። ተነስተን መኪኖቻችን ላይ ተሳፈርንና የባሕር ሃይልን ቅጥር ገቢ ለቀን ጉዞአችንን ወደ ምፅዋ በረሃ ቀጠልን። ከከተማዋ ፊት ብለን መጓዝ ጀምረናል። መንገዳችን ላይ የታንክና የብረት ለበስ ተሽከርካሪዎች በተሠራላቸው የተቆረረ ምሽግ ውስጥ፤ እንደ ሐረግ በተተጣጠለ ጨርቅ ተሸፍነው ቆመው ይታያሉ። በቅርቡ ሻዕቢያ ምፅዋን ለማጥቃት ሲሞክር ይችላል በማለት የተደረገ ዝግጅት ነበር። ቢ.ኤም21 የተባሉትና የርኪት መተኮሻ የተሸከሙ ከባድ መኪኖች፤ (ወታደሮች “ማሪያም” እያሉ ይጠሯቸዋል- 21 የቅድስት ማሪያም የምትወልዱበት ቀን ስለሆነ)። መድፎችም እንዲሁ ለሩት ተመልካች ተሰውረው ተቀምጠዋል።

አንድ አርባ አምስት ደቂቃ ያህል ተጉዘን አንድ መለስተኛ የጦር ሰፈር ደረሰን። የተለመደው አቀባበል ተደረገልንና አሁንም የተቀበሉን መኮንኖችና አባቱ ለመነጋገር ወደ አንድ ክፍል ገቡ። እኔም ውጭ መዘዋወር ጀመርኩ።

አየሩ በጣም ይሞቅ ነበር። ዞር ዞር እያልኩ ሰቃኝ አልጋ የተደረደረባቸው ክፍሎች አየሁ። የወታደሮች መኖሪያ ናቸው። የወታደሮቹን ክፍል ገባ እያልኩ መቃኘት ጀመርኩ። ሰድስት ያህል የሚሆኑ ፍራሾች በአንድ አነስተኛ ክፍል ተነጥፈዋል። በመካከላቸው ለአግር ማቆሚያ ያህል ቦታ የለም። ይሄ የመኮንኖች ክፍል መሆን አለበት ብዬ አስብኩ። ሌላው ክፍል አሁል በያዙ ጀንዎች ተሞልቷል። በመቃኘት ላይ ሳለሁ ድንገት አንድ ሻምበል “ና ማነህ!” ብሎ ጠራኝ። እኔም ለምን እንደሚፈልገኝ ግራ ገብቶኝ ወደሱ ሰጠጋ በአኳኋኔ ተገርሞ፤

“ለሽርሽር የመጣህ መሰለህ እንደ? በል ቶሎ የደንብ ልብሰህን ልበስና ና!” አለኝና ቀጥሎ “ደግሞ ገና ትቀጣለህ!” አለኝ።

ግራ ገብቶኝ “አይ እኔ ከዚህ አይደለሁም ከአስመራ ነው የመጣሁት?” አልኩት በመገረም ዓይኑን አያየሁ።

“ኦ አሁን ነው የመጣኸው፤ የት ክፍል ነህ? ዩኒፎርም የለህም እንደ ታዲያ?” አለኝ አሉም ከኔ በባለ ተገርሞ።

“አይ ወታደር አይደለሁም፤ እንዲሁ ነው የመጣሁት” አልኩት። በመልሴ የበለጠ ተገርሞ ይመለከተኛል። ማስረዳት ልጀምር ስል የአባቱ አጃቢ ጠጋ ብሎ “ከኛ ጋር ነው ጌታዬ የአዛዥ ልጅ ነው!” ብሎ ገላገለኝ።

“ለ! ገባኝ” ብሎ ፈገግ አለኝ፤ “እንዳንተ ዓይነት እዚህ ከብሔራዊ ውትድርና የመጡ አሉ። የሲቪል ልብሳቸውን እየለበሱ የሚዞሩ፤ ከነሱ አንዱ መሰለኸኝ ነው።” ብሎ ወደ አንዱ ክፍል ገባ።

ሰብሰባውን እንደ ጨረሱ የታገክ ልምምዱን ውጤት ለማየት ጉዞ ጀመርን። አንድ ወጣ ገባ ተራራማ ቦታ ላይ ሰንደርስ መኪናቹ ቆመና ሁላችንም ወረድን። ወዲያው አምስት ታገኮች ድንገት መብራታቸውን አብርተው ከአንዱ ረባዳ ቦታ ብቅ አሉ።

“አሁን በስተቀኝ ያሉት ሁለት ታገኮች በፍጥነት እየተጓዙ ያንን ኢላማ ይመታሉ” አለ ኮሎኔል ውጋየሁ ወደ ጀ/ደምሴ ጀር ጠጋ ብሎ።

ታገኮች ምልክት ሲሰጣቸው በፍጥነት አባራውን እያባኑ ዳገቱን ቀያያዙት። ድንገት ሳላሰበው እንደኛው ታገክ መትረየሱን አርክፈክፈው።

ደ! ደ! ደ!

የመጀመሪያውን የመትረየስ ተኩስ ስለማ በዱላ አናቱን እንደተመታ ሰው በድንጋጤ ጭንቅላቱን ያዘኩ። አጠገቢ የበሩት ሁሉ ግድም ሳይሰጣቸው የታገኮቹን እንቅስቃሴ በጥሞና ይመለከታሉ። ቀስ ብዬ እጄን ከአናቱ አነሳሁ። ሁኔታዬን ያየ ሰው እንዳለ ለማጣራት ዞር ብዬ አየሁ። ማንም የለም። ከዚያ በኋላ የነበሩት ተኩሶች አላስደነገጡኝም። የታገኮቹ ሰንበለቶች እያነሱ የሚከምሩብን አባራ ሰውነታችንን ሸፍኖታል። ገሚሶቹ የተመደበላቸውን ዲላማ በፍጥነት እየተጓዙ ሲመቱ የቀሩት እንደልብ መዘዋወር አላስቸገራቸውም። ይተራመሳሉ።

“ወጋየሁ እነዚህ ሰዎች አሁንም ይቀራቸዋል። የአንድ ወር ጊዜ እጩምርልሃለሁ። ከዚያ በላይ ግን ጊዜ የለንም። ለሞትን የምናደርገው እንቅስቃሴ ለወደፊት ጠቅላላ እንቅስቃሴአችን በጣም ወሳኝ ነው። ስለዚህ ዝግጁ ሆናችሁ መጠበቅ አለባችሁ። ከአሁን በኋላ በማንኛውም ጊዜ ለጦርነት ልትላኩ ትችላላችሁ። ግን ሆኖም እዚህ አስካላችሁ ድረስ ልምምዱን ቀጥሉ። ከጥቂት ቀናት በኋላ ወሳኝ ፍልጫዊ እናደርጋለን። እና በአናንተ በኩል የሚመጣ ጥቃት ሊኖር ስለሚችል ዝግጁ ሆነህ ጠብቅ። አሁን የመትረየሶችን ቦታ ማየት አፈልጋለሁ ወደዚያ እንሂድ!” ብሎ ወደ መኪናዎቹ አመራ ጀ/ደምሴ።

መንገዳችን ላይ የአባቱን አባራ የለበሱ እጆች አየሁና የራሴን ተመለከትኩ። ሁለመናዬ አባራ ነው። ከጎኔ የተቀመጠውም እንደዛው እንዲሁ አባራ ለብሏል። መትረየሶቹ የተጠመዱበት ቦታ ደርሰን ገና መውረዳችን ነው።

“እነዚህ ሁለት ክፍት ቦታዎች ላይ የተጠመዱ አሉ?” ብሎ ጠየቀ ጀ/ደምሴ።

“የለም ጌታዬ እዚህና እዚያ ነው የጠመድነው!” አሉ ኮሎኔሉ ቦታዎቹን በእጃቸው እያመለከቱ።

“ምነው? ምነው? ተዘጋጅተናል ማለት እንዲህ ነው አንደ?” አለ ኮሎኔሉን ዘር ካየ በኋላ።

“በሉ አሁን እነዚህ ሁለት ቦታዎች ላይ ከባድ መትረየሶች እንዲጠመዱ አድርግ። ያኛውን አንሳና ወዲያኛውን ከዚህኛው ከፍተኛ ቦታዎች ላይ

አድርግ። የቀረው እንዳለ መሆን ይችላል።” አለው ቅሬታ ፊቱ ላይ እየታየ።

“እየህ ሁለት መትረየሶች ጎን ለጎን አስቀምጦህ ሰፊ ወረዳ መሸፈን እትችላለህ። የፊት ለፊቱን ብቻ ነው የምታገኘው ከጎን የሚመጣው ያመልጥሃል። አራርቀህ ሁለት ክፍተኛ ቦታዎች ላይ ያስቀመጥክ እንደሆነ ሁለቱም በአርባ አምስት ዲግሪ በሚተኩሱበት ጊዜ በመሃል ያለውን ብቻ ላይሆን በጎን የሚመጣውን ጭምር አጨዳ ተኩስ ማድረግ ትችላለህ” አለው። ሁለት እጁን ከደረቱ ፊት ለፊት እያስተላለፈ የሁለቱን መትረየሶች የተኩስ አራምታ አቅጣጫ በመግለፅ።

ኮሎኔሉ “እሺ ጌታዬ!” ከማለት ሌላ አልተናገሩም።

“በሉ እንግዲህ ለማንኛውም ዝግጁ ሆናችሁ ጠብቁ። የሚያስፈልግ ነገር ካለ ብዙ ውጥረት ውስጥ ሳንገባ አሁኑኑ አጠናቁ” በማለት ሰውየውን ጨበጣቸውና እጁን ላይመልስ ለጥቂት ሰከንዶች “አይዘህ አጠገብህ ነኝ” በሚል አክዋኋን ተመለከታቸው።

“ብዙ ሥራ ይጠብቀናል። ብዙ ብዙ...” እያለ ወደ መኪናቹ አመራ።

“ወደ ክ/ጦሩ እንሂድ። እዚህ ጨርሰናል!” አለ መኪና ውስጥ ከገባን በኋላ። በትርቡ ክሐረር የምፅዋን መክላክያ ጦር ለማጠናከር የመጣ ጦር ነበር። ሄ/ደምሴ ሐረር የምስራቅ የነበረው ጦር አዛዥ በነበረበት ጊዜ እዚያው የነበረ ጦር ስለነበረ በደንብ ያውቀዋል። ሻዕቢያ ምፅዋን ለማጥቃት እንደሚዘጋጅ መረጃ ደርሶ ስለነበረ ቅድመ ዝግጅት እየተደረገ ነበር። ወደዚህ ክ/ጦር አመራን።

አንድ የጦር ሰፈር የሚመስል ቦታ ሰንደርስ ቆምን። አንድ ኮሎኔል ይጠብቁን ነበር። ኮሎኔል ረጋሳ ይባላሉ። አጠር ብለው ጠቆር ያሉና ትንሽ ቦርጭ የሚታይባቸው ኮሎኔል ናቸው። የታጠቁት የአሜሪካ 45 ሽጉጥ ክርዝመቱ የተነሳ መሬት የሚነካ ይመስላል። ሽር መልክ ያለው ከኪዩባ የመጣ የወታደር የደምብ ልብስ ነው የለበሱት። ያደረጉት ቆብም መልኩና ጨርቁ የልብሱ ዓይነት ሆኖ የኪሻ ኮፍ ዓይነት ዙሪያውን ፀሐይ መከላከያ ከፈፍ አለው። ኬሎኔሉ እኛ የነበርንበት ጂፕ ውስጥ ገብተው ወደ አንድ ቦታ ይመሩን ጀመር። አባቱ ከ ኮ/ረጋሣ ጋር አስተዋወቀኝ።

መኪና ውስጥ ገብተው ትንሽ እንደሄድን ጀ/ደምሴ ዞር አለና “ረጋሣ ብሎ” ኮለኔሉን እያየ ፈገግ አለ። ፈገግ ሲል ፍንጭቱ ፈገግታውን ያሳምረዋል። ኮ/ረጋሣም “አቤት ጌታይ!” ብለው ፈገግ አሉ። ከዚያ የቀጠለ ንግግር ግን አልነበረም። “እዚህ ደግሞ ተገናኘን?” የሚባሉ ይመስላል።

በጦር አመራር ችሎታቸው አባቱ ከሚተማመንባቸው መኮንኖች ውስጥ አንዱ ነበሩ። “ረጋሣ ጀግና ነው!” ይል ነበር። ፈገግታቸው እንደወተት የነጡትን ጥርሶቻቸውን በጥቁር ፈታቸው ላይ አድምቆ ያሳያል። መልካቸው የደግ ሰው መልክ ነው። (ኮ/ረጋሳ እንደ ብዙ ዓደኞቻቸው ከአንድ ዓመት በኋላ በውጊያ ላይ ሕይወታቸው አልፏል። በሰሜን ኢትዮጵያ በረሃ ካረፉት ጀግና ኢትዮጵያውያን አንዱ ነበሩ።)

ዋናው ጦር ሠፈር በወታደር ተሞልቶ ከፍተኛ ግርግር ይታይበት ነበር። ከ/ጠሩ ገና መድረሱ ስለነበር ወታደሮቹ ዕቃ በማውረድና ማረፍያ ቦታቸውን በማስተካከል ላይ ነበሩ። ከአንድ ነፋሻማ ጥላ ስር ወንበሮች ተደርድረው

ይጠብቁን ስለነበር እዚያ ተቀመጥን። የጦር መኮንኖችም አንድ በአንድ ሄ/ደምሴን እያነጋገሩ ተቀመጡ። ስለ ጠቅላላ ሁኔታዎች እየተወያዩ ሳለ ጥቂት ወታደሮች በትላላቅ ትሪዎች የሃብሃብ ፍሬ (ወተር ሚሎን) ይዘው ሙጥተው ለሁሉም አደሉ። ወዲያው ሻይ በጋቢጣ (የወታደር የብረት ኩባያ) ቀረበልን። በልጅነት ጦር ሰፈር እየሄድኩ ሻይ በጋቢጣ መጠጣት እወድ ስለነበር ሻይ ሲመጣ የቀኑ ድካም ለቀቀኝ። ሀሳቤን በሻይ እያወራረድኩ አባቱ ሰሞኑን ያደረጋል ስላለው ጦርነት ማሰብ ጀመርኩ። የሰሞኑ ጦርነት ጫሻነት እምኑ ላይ እንደሆነ እያወጣሁ አወረድኩ። በምን ዓይነት አብራው ሙዞሩን እንደምትጥል አቅዱን እያወጣሁ የወታደሮቹን ትርምስ አመለከታለሁ። ጊዜው እየመሸ በመሄዱ እየሩ ትንሽ መቀዝቀዝ ጀምሮ ነበር። አባቱና ኮ/ረጋሣ ጎን ለጎን ተቀምጠው በለሆሳስ ያወራሉ።

ወታደሮች አሁንም ከግራ ወደ ቀኝ ይጣደፋሉ። እቃቸውን ከቆሙት መኪናዎች እያወረዱ በየድንኳኑና ዘርዘር ብለው ከተሰሩት ቤቶች ያጉራሉ። አለቶች በየቦታው ትዕዛዝ ጨክ እያሉ አንዳንዴም እየተቆጡ ይሰጣሉ። የዛፎች እንቅስቃሴ ከወታደሮቹ ትርምስ ጋር ለመወዳደር ይመስል እያየለ መጣ። የቀኑ መቀት ጠፍቶ የጊዜውን አሰፈሪነት የሚዘክር ይመስል ቅዝቃዜ ወረረን። ትንሽም አልቆየን ጀ/ደምሴ ተነስቶ ቆመና “ጥሩ ነው አንግዲህ ፈገግ ተሎ ተሎ ብላችሁ የሚያስፈልገውን ሁሉ አድርጉና ዝግጁ ሆናችሁ ጠብቁ። ጊዜ የለንም። የሚያስፈልግህ ነገር ካለ ጠይቀኝ!” ብሎ ወደ ሙዞሩቹ አመራ። ሁላችንም ተከተልን። መኪኖቹ ጋር ሰንደርስ እንደገና ወደ ኮ/ረጋሳ ዞር በማለት “ረጋሣ!” ብሎ ፈገግ አለ ጀ/ደምሴ። ትንሽ ትኩር ብሎ ካየው በኋላ በወንድማዊ ስሜት ጨበጠውና መኪና ውስጥ ገባ።

ዋቹ ባላቸው ፍጥነት እየተንደረደሩ ወደ ምፅዋ ማምራት ጀምረዋል። ምፅዋ ባሕር ኃይል ክፍል ስንደርስ መሸቶ ነበር። ዋናውን በር አልፈን ማረፊያ ቤታችን እንደ ደረሰን የባሕር ኃይል አዛዥ አድሚራል ተስፋዬ ለራት እንደሚጠብቁን ተነገረን። መልዕክቱን ተቀበልንና አቧራችንን አራገፈን ለራት ለመዘጋጀት ወደ ማረፊያ ክፈላችን አመራን። ቤት ውስጥ እንደገባሁ ፊት ለፊት ያለው መስተዋት ውስጥ ራሴን ስመለከት አስደነገጠኝ። ሰውነቴ ሁሉ ቅንድቦቼ ሳይቀሩ በአቧራ ተሸፍነው የወፍጫ ቤት ሠራተኛ አስመስለውኛል። እኔስ ገብቼ ልተጣጠብ ነው። እዚህ ዘጠኝና አስር ዓመት ከበረሃ ሳይወጡ የሚከርሙት ... ወገኖቻችን እያወጣሁና እያወረድኩ ወደ መታጠቢያ ቤት ገባሁ።

እራት የተዘጋጀው በዚያ ህያወት በምታድሰዋ በረንዳ ላይ ነበር። በማታማ ገነት እንጂ በምድር ላይ ያለች ቦታ አትመስልም። ገፋሉ ቀይ ባሕርን ፀጥታ ነፍገ ያተራምሰዋል፤ ባሕሩም የንደት ዓይነት እየተንደረደረ በሞገድ የበረንዳውን ግድግዳ ሲመታ አሁንም የውሃ ፍንጣቂዎች ፊታችን ላይ መደነሱን ቀጠሉ። ነፍሴም ከሰውነቴ ወጥታ ከፍንጣቂዎቹ ጋር በስሜት የምትደንሰ መስለኝ፤ የቀኑ ውዝግብ ከአእምሮዬ ጠፍቶ ደስ በሚል ስሜት ብቻ ተሞላሁ። የባሕር ኃይል መኮንኖችና የጦር ከፍተኛ ሹማምንት በበረንዳዋ ግማሽ ክብ ዙሪያ ተቀምጠዋል። ሁሉም ሪር አድሚራል ተስፋዬና ጀ/ደምሴ የሚያወሩትን በጥምና ያዳምጣሉ።

“ዝግጅቱ እንደት ነው በናንተ በኩል?” አሉ ጀ/ደምሴ ዞር ብለው ሪር አድሚራል ተስፋዬን እየተመለከቱ።

“እጾዚኼህ እኛ ዝግጁ ነን። አሁን የሚቀረን ክናንተ ኃይሎች ጋር ቀነጋግረን ሁኔታዎችን ማስተባበር ብቻ ነው።” አሉ ሪር አድሚራል ቀስፋዬ። በጥቅሉ ስለነበረው ዝግጅት ከተወያዩ በኋላ ከሁለት ደረጃዎች ከፍ ብሎ ከነበረው ጠረጴዛ ላይ ተቀምጦን እራት ተመገብን። በተጨማሪነት የተወቀት የምፅዋ የባሕር ኃይል አዛዥ፤ ኮሞዶር ጌታቸው እራት ላይ እየተለዱ የተሰበሰበውን ሁሉ ያስቁ ነበር። አጠር ያሉ ጠቅላላ አቋማቸው የጦታደር የማይመስል፤ ሕይወትን በቀልድ የሚያደንቁ ግድ የለሽ መሳይ ሃዋጡ። ወፈር ያሉ ሲሆኑ የደፈረሱት ዓይኖቻቸው በጥቁር ፊታቸው ላይ ጸምተው ይታያሉ። የማያቋርጠው ፈገግታቸው ያለማቋረጥ ከሚያጨሱት ሲጋራ ጋር በአንድ ላይ ተደምር ተመልካችን የማያሰለች ገፅታ ለጠቀለቸዋል። በምስራብ መ/ቤት የአስመራ ራዲዮ ሠራተኛ የነበረችው ባልደረባዬ አባት መሆናቸውን ስለሰማሁ ስለልጃቸው ጤንነትና ሥራ ሁኔታ ገለጽኩላቸው። በጣም ስላ ተግባራቸው ከራት በኋላ ስንሰነባባት የመ/ቤታችን ዓርማ ያለበትን “የሰዊዝ አርሚ ኦፊሰርስ ናይፍ” (ውስጧ ለንጢ መቀስ፤ መክፈቻ...ወዘተ ያላት) ለማስታወሻነት በሰጠታ ለጠጓቸው። (ኮሞዶር ጌታቸው ወደ አሜሪካ ከመጣሁ በኋላ እዚያው ምፅዋ በሻዕቢያ ሲያዝ ውጊያ ላይ ማረፋቸውን ሰማሁ)። መኮንኖቹ ሁሉ ተሰናብተው፤ ከሂዱ በኋላ ጀ/ደምሴና ሪር አድሚራል ተስፋዬ በቆይታ ለመነጋገር ሪር አድሚራል ተስፋዬ መኝታ ቤት ሲገቡ እኔም ከዚያች የበረንዳ ጨፍ ላይ ቀሜ ፍንጣቂዎችን ስቀበል ከቆየሁ በኋላ ወደ መኝታ ቤቴ ገብቼ ተጋደምኩ።

ጥዋት ሰነሳ በቤቴ ውስጥ ሰው አልነበረም። በኒ ቤት ማልጄ መነሳቴ ነበር። ነገር ግን በወታደር ቤት ከጥዋቱ ሁለት ሰዓት ማለት ወደ ረፋዱ ገደማ ነው። ልብሴን ለብሼ ሰወጣ የአባቴን አጃቢ የአስር ዓለቃ ጌታቸውን ውጭ ከባሕር ዳሩ አካባቢ ቀም አየሁት። ወደሱ ተጠግኜ ባሕሩን እያየን ሰናወራ ትንሽ ክቆየን በኋላ ልብሴን አውልቄ ለመዋኘት ገባሁ። ባሕሩ ከውስጥ አረንጓዴ እንጂ ቀይ አይደለም። ቀይ ባሕር የተባለው ከአውሮፕላን ወደታች ሲታይ ደም የሚመስል ቀይ ቀለም ከሥሩ ስለሚታይ ነው ሲሉ ሰምቻለሁ። ከውስጥ ግን የፈካ አረንጓዴ ነው። ትናንሽ ዓሳዎች ከባሕሩ ገባ ብሎ በተሰራው ግንብ ላይ ይተራመሳሉ። ውስጥ ለውስጥ አረንጓዴውን ቀለም እየጣሰኩ ዋኝሁ። የማያልቅ አረንጎደ ነው። ውሃው ይቀዘቅዝ ስለነበር ብዙም ሳልቆይ ወጣው። በጣም ጨዋማ በመሆኑም ወደ ክፍሌ ተመልሼ ታጠብኩና ልብሴን ለብሼ ተመለስኩ።

አባቴ በጠዋት ሳይቀሰቅስኝ ወደ ሥራ ሄደ ስለነበር አካባቢውን ለማየት መዘዋወር ጀመርኩ። በግቢው አውላላ ሚዳ መሃል ላይ ያለውን የአፄ ቴዎድሮስን ምስል እያየሁ ከፊት ለፊት ወዳለው ፎቅ አመራሁ። ከቤቴ ጋር ሰደርሰ አንድ የማሪን ኮማንዶ ልብስ የለበሰ ወጣት ወታደር “ ቄም!”

የሚል ትዕዛዝ ሰጥቶኝ፤ ወደት እንደምሄድና ማን እንደሆንኩ ጠየቀኝ። እኔም ግቢው ውስጥ ለማየት እንደምዘዋወርና ከአስመራ የመጣሁ እንግዳ መሆኔን አስረዳሁት። ግራ በተጋባ ሁኔታ ይመለከተኝ ጀመር። ከሱ ጋር ቆሜ እንዳለሁ ኮሞዶር ጌታቸው ከቢርአቸው ወጥተው ቆሞ ጭሚጠብቃቸው ዋዝ መኪና ሲያመሩ ሰላዩኝ ጠሩኝና ገላገሉኝ።

“ቃሊያስ? ሙቀቱን እንዴት አገኘኸው?” አሉኝ በቀልድ ዓይነት ንግግር ጭሚ መኪናቸው እየገቡ።

“ቀሰማምቶኛል” ብዬ መለስኩ።

“አረ ባክህ? እኔ ወደ ጀ/ደምሴ ጋር እየሄድኩ ነው። ትንሽ ሳንቆይ እንተርም። አንተ እስከዚያው ለምን በጀልባ ትንሽ ዞር ዞር ብለህ አገር አቃይም?” መርከቦችንም ጎብኝ ከዚህ በፊት በጀልባ ሄደህ ታውቃለህ?” አሉኝ። በደስታ ፈንደቄ “አረ አላውቅም። ግን መሄድ አልፈጋለሁ!” ብዬ መለስኩ በተጣደፈ ዓይነት ሃሳባቸውን እንዳይቀይሩ እየፈራሁ።

“ጥፋ ነዋ” አሉና ቀደም ብሎ ሲያጋገግረኝ ወደነበረው ኮማንዶ ዞር ብለው “ለኮማንደር በጀልባ ዞር ዞር አድርገው አካባቢውን እንዲያሳዩት ንገረው!” አሉት። እሱም በተጠንቀቅ ሠላምታ ሰጥቶ ትዕዛዙን እንደተቀበለ ገለጸ። በእጋጣሚው እየተደሰትኩ ተሰናብቼአቸው ኮማንደውን ተከትልኩት። ከተድሞው በተለየ ሁኔታ በሰላም እየተነጋገርን ሁለት ትልልቅ መርከቦች ከተመብት ቦታ ደረሰን። ትንንሽ ጀልባዎች ጥግጥን ላይ ቆመዋል። አንድ ለሦስት የሚሆኑ ሉክሰጂን የተሸከሙ ጠላቂ ዋናተኞች ወደ ውሃው እየጠለቁ ነበረ። የተባሉት ኮማንደር ከአምስቶቹ አንደኛው ኖረው ኮማንደሩ ከውሃው

ውስጥ ሳይገቡ ከማንደው ደርሶባቸው መልክቱን አስተላለፈ። እሳቸውም ዞር ብለው ካዩኝ በኋላ ጥግ ላይ ቆመው የነበሩትን ሁለት የባሕር ኃይል ወታደሮች ጠርተው አነጋገሯቸውና ሁለቱ ወደኒ አቅጣጫ ማምራት ጀመሩ። ከማንደሩ ያደረጉትን የመቅዘፍያ መጫሚያ በእግራቸው እያነሱና መልሰው ከመሬቱ እያስቀመጡ ተጉዘው ከውሃው ውስጥ ገብተው ጠፋ።

ከሁለቱ ባሕር ኃይሎች ጋር ስላምታ ከተለዋወጥን በኋላ ልብሴን ማውለቅና በውስጥ ሱሪ ብቻ መሆን እንዳለብኝ ነግረውኝ ከቆሙት ጀልባዎች ወደ አንዱ አመሩ። ከኮንማደው ጋር ተሰነባብቼ ተከተልኳቸው። በትንሽ ዕቃ ቢንዚን ያዝንና የጀልባዋን ሞተር አስነስተው በዝግታ በቀይ ባሕር ላይ ተንሳፋፍን። ልዩ ስሜት ተሰማኝ።

አልፎ አልፎ ጭንቅላታቸው ላይ ጥምጣም የጠመጠው ዓሣ አጥማጆች ትንሽ ጀልባ እየቀዘፉ ሲጓዙ ይታያሉ። ሁለቱ ባሕር ኃይሎችም እንዳንደም ጀልባዋን እያቆሙ፤ እንዳንደም ሠላምታ ይሰጧቸዋል፤ እንዳንደም ጥያቄ ይጠይቋቸዋል። ትንሽ እንደተዘዋወርን “ጉርጉሰም ሄደህ ታውቃለህ?” አሉኝ ። ሄጀ እንደማላውቅና ለመሄድም እንደምፈልግ ገለጽኩላቸው። ጀልባዋ ከሞገዱ ተቃራኒ አቅጣጫ ስትጓዝ በጣም ስለምትነጥር በእጄ ከጎን ያለውን ገመድ ግጥም አድርጌ ያገራ አብሬ እየነጠርኩ ተጓዝኩ። ወደ መሃል ሰንደርስ የባሕሩ አረንጓዴያማ ቀለም ፍንትው ብላ በወጣቸው ፀሐይ ወደ ቢጫ ቀለም ተቀይሯል።

ከሩት የእሸዋ መሬት ብቅ ብሏል። እየቀረብን ሰንሄድ ትላልቅ ጃንጥላዎችና አንድ ቤት ታዩን። ጉርጉሱም ሰንደርስ ከዳርቻው ላይ ሄልባዋን አቁመን ወረድን። ከባሕሩ ዳርቻ ላይ የተሠራ የመንግሥት ሆቲል በፀሐይ መከላከያ ጃንጥላዎች ተከሶአል። ጀልባው ውስጥ ካለው ሣጥን ውስጥ ሱሪዬን አውጥቼ ታጠቅኩና ከባሕረኞቹ ጋር ወደ ሆቲሏ አመራን።

ከአንዷ ጥላ ሥር እንደ ተቀመጥን አስተናጋጂ መጣች። ቁርስ ለለጡብላቱ የታወሰኝ ያን ጊዜ ነበር። ቀኑ ያመጣቸው እንግዶችና አስደሳች ሁኔታዎች ራቢን አስረሰተውኝ ነበር። ሰዓቱ ሄደል። “ልጋብዛችሁ፤ ምን ትበላላችሁ?” ብዬ ብጠይቃቸው እንደ መገረም ብለው “እኔ ምንም እንፈልግም። እዚያ ክበባችን ምን የመሰለ ምግብ ነው የምንበላው። ቁርስ ደግሞ በልተን ነው የመጣነው” አለኝ አንደኛው። ሌላኛው ደግሞ የሚመገቡትን ምግብ ጥራት አድንቆ ደገመልኝ። ለራሴ ቁርስ አዘዝኩና። “የሚጠጣስ አትይዙም? ቢራ ጠጡ!” አልኩኝ።

“እያ እኛ ሥራ ላይ ነን” አለ አንደኛው።

“ተጡ ገድ የለም አንዳንድ እንያዝ” ብዬ ተጨቃጭቀን እንዳንድ ቢራ አዘዝን።

“ባሕር ኃይል ደግሞ ምን ችግር አለ ብለህ ነው። የፈለግነው ሁሉ ሞልቷል። ውጭ ምግብ ቤት ሄደን በልተን እናውቅም። ክቡብ የሚዘጋጀው ምግብ በጣም አሪፍ ነው። የምንፈልገው ሁሉ አለ።” አለ አንደኛው። ሌላኛው ተጠል አድርጎ “አሁን እኛ የምንፈልገው ከጠሩ ጋር በጦርነቱ ለመሳተፍ ነው።” ሲል በጣም ገረመኝ። ጦርነት መሄድ እፈልጋለሁ የሚል

ሰው ሰለማ የመጀመሪያዬ ጊዜ ነበር። ትኩር ብዬ ከተመለከትኩት በኋላ “ለምን? ልሰው ትንሽ ቃት ትኝ ነበር! በምትኩ “እንደት?” አልኩት።

“በቃ መዝመት እንደልጋለን። ብዙ ልጆች ከኛ ጋር ያሉ አዝምቱን ብው ጽፈዋል። እኛ ከዓመት ዓመት ሥልጠና ስልችቶናል አሁን በዚህ ዘመቻ መሳተፍ አደልጋለን” አለኝ። ገርሞኝ እንደገና ተመለከትኩትና “ይኸው ዘመቻችሁ አይደለም አንዴ? ጦርነት እዚህም በማንኛውም ጊዜ ሊነሳ ይችላል።”

“አይ እዚህማ መች ይደርሳሉ ብለህ፤ ባሕር ኃይሎች ዝግጁ ነን። ነገር ግን አሁን ከጦሩ ጋር ተስልፈን መዋጋት እንደልጋለን። በቃ እዚህ ባሕር ላይ ሻዕቢያን መጠበቅ ስልችቶናል። የኛ ጓደኞችም ብዙዎቹ እየጠየቁ ነው” አለ። ሲናገር በሱ ውስጥ ያለውን ወኔ ወደ ሰሜው ያስተላልፋል። አደነቅኩት። ከቃሉ በላይ አነጋገሩ አውተኝነቱን ይመስክራል። አተኩራ እያየኳቸው አንዳንዴም ባሕሩን እያቃኘሁ ቢራዩን መጎንጨት ጀመርኩ። ሰዓቱ እየሄደ ስለነበር ወደ ባሕር ኃይል ግቢ እነ አባቱ ከመመለሳቸው በፊት ለመድረስ ቶሎ ተነሳን። እንደገና ከቀይ ባሕር ሞገድ ጋር እየጨፈርንና እየደነሰን ከተነሳንበት ቦታ ተመለስን። ሁለቱን ባሕረኞች አመስግኜና ዳግመኛ ብመለስ ሳልጠይቃቸው እንደማልሄድ ቃል ገብቼ ተሰናበትኳቸው። ስለ ወታደሮች ከታዘብኩት አንዱ ሰውን በግለሰብ ደረጃ ሲቀርቡ የማይረሳ ገርነትታቸውና ትዝታ የመተው ተለጥዎአቸውን ነው።

ጀ/ደምሴና ካፒቲን መርሻ እስኪመጡ ባሕሩ ዳር ሄጀ ተቀምጦ ጠበቅኩ። ወደ አስመራ መመለስ ስለነበረብኝ ዕቃዬን ሁሉ አሰናድቼ ነበር። ከሰዓት በኋላ ጊንዳክ ወደተባለች፤ ምፅዋ እካባቢ ወዳለች ቦታ ተጉዘን የእንድን ጦር ሁኔታ ለአጭር ጊዜ ካየን በኋላ፤ ወደ ምፅዋ ተመለስን። ባሕር ኃይል ግቢ ስንገባ ሄሊኮፕተር ቀድሞ የተወችን ቦታ ላይ አርፋ እየጠበቀችን ነበር። ብዙም ጊዜ ሳናጠፋ ወደ አስመራ ጉዞአችንን ጀመርን። አስመራ የደረሰነው ወደ አመሻሹ ላይ ነበር። ተሳፋሪው ላይ ድካም አይታይም - ከኔ ላይ በቀር። ከሄሊኮፕተር እንደወረድን ወደ ሚጠብቀን ቀድሞ ላንድ ክሩዘር በፍጥነት ያለምንም ንግግር ተሳፋሪን ወደ ቤት ጉዞ ቀጠልን። ከኋላ የሚከተለን መትረየስ የተጠመደበት ግልፅ ቶዮታ ላንድ ክሩዘር፤ ሶስት ወታደሮች ጭኖ አብሮን ይከንፋል። አስመራ ከተማ ወደ አመሻሹ ላይ ብዙም ትርምስ አይታይባትም። የአስመራ ከምሽቱ ሁለት ሰዓት፤ የአዲስ አበባን ከምሽቱ ሰድስት ሰዓት ያስታውሰኛል። ሰው ሁሉ በቤቱ ከቶ ነው የሚቀመጠው። በእንዳንድ የታወቁ ቡና ቤቶች ከሚታዩ ጥቂት ሰዎች በቀር ቀኑን ሙሉ ሲተራመስ የሚውለው ሲቪል ነዋሪና ወታደር ጭምር በየፊናው በጊዜ ገብቶ ተቀርቅሯል።

እቤት እንደ ደረሰን እኔን ጥለውኝ አባቱና አብረውት የነበሩት ጠኮንኖች ወደ ቢሮ ተጓዙ። ወደ አስመራ ለጊዜያዊ ሥራ ተብሎ የተላከበት ምክንያት ከመቼውም ይበልጥ አሁን ግልፅ ሆኖልኛል። በተለያዩ ቦታዎች በተደረጉት ውይይቶች እንደ ተረዳሁት በጦሩ ውስጥ የተፈጠረው ብጥብጥ እየበረታ በመሄዱ፤ ሻዕቢያም ይህን ዕድል በመጠቀም የጥቃት እርምጃ

ለመውሰድ ዝግጅት ላይ እንዳለ አዲስ አበባ በደረሰው መረጃ መሠረት የዕዝ ጠገጉን (ሚሊተሪ ሃዩርአርኪ)፤ የመምሪያ ሰንሰለቱን ለማጠናከር ቅድመ ዝግጅት በማድረግ ሻዕቢያ በተለይ በከረንና በምፅዋ ጥቃ እንዳይፈጸም ለማድረግ ነው። ጥቃት ከተቃጣም አጸፋውን ለመመለስ ለመቋቋም እንዲቻል ለማድረግ ነው። እንደሱ አመለካከት ዋናው ጥያቄ ጥ የጊዜ ጥያቄ ነበር። መንግሥት በየቦታው ጦር በማሰልጠን ላይ ስለነበረ አሁን የሚደረጉት ጦሩን የማጠናከር እንቅስቃሴዎች የሰለጠነው ጦር ዝግጁ ሆኖ ቦታውን እስኪይዝ በኢትዮጵያ ጦር ሥር ያሉትን ቦታዎች ለመከላከል የታቀዱ ነበር። የብ/ጀ ታሪኩ መገደል፤ የብ/ጀ ከበደ ጋሼ ማዕረግ ተገፍ ከሥራ መወገድ፤ ከዚያም አልፎ የሠራዊቱ አዝዥ ሚ/ጀ ረጋሣ ጂማ መዛወር ላይ ለደረሰው ውርደት ዋነኞቹ ምክንያቶች ነበሩ። በአለቆቹ ላይ ያለውን አምነት እንዲያጣ ከማድረጋቸውም በላይ ጦሩ ለአለቆቹ ያለውን ክብርም እንዲቀንስ አድርጎታል። ይህ ከወታደር ሕግም ሆነ ከሰብአዊ መብት ሕጎች ውጭ የሆነው ለመንግሥቱ ኃ/ማሪያም ለጊዜው ጥሩ መስሎ ቢታያቸውም የኋላ ኋላ ግን የራሳቸውም መጥፊያ ሆኗል።

በጦሩ ውስጥ ክፍፍልን በመፍጠርና የአለቆችን ሥልጣን በመድፈር ለራሳቸው ተወዳጅነትንና ተራና አልባሌ እንዲሁም የአጉል ጀብደኝነት ስምን ለማትረፍ ብለው በግልፍተኝነት የወሰዷቸው እርምጃዎች፤ ድርጊቱ በቀጥታ የተመለከታቸውን ሰዎች ብቻ ሳይሆን፤ የብዙ ኢትዮጵያውያንን ሕይወት አጥፍቷል። በብዙ ሺህ የሚቆጠሩ ኢትዮጵያውያን የሞቱለትን ዓላማ መና እንዲቀር አድርጓል።

ወታደር አለቆቹን ማክበር በመጠኑም መፍራት በትንሹም መውደድ ለለበት። የወታደር ሥነሥርዓት ደንብም ይህንኑ ይጠይቃል። በቀውጢ ሰዓት ጠለኩንጾች የሚወሰኑ ውሳኔዎችን ተቀብሎ ያለምንም ጥያቄ ሕይወቱን ለአዲሱ አጋልጦ ግዳጁን መፈፀም አለበት። የቀድሞ የኢትዮጵያ ወታደር ቀብሎ የሚታወቀው ጦር በዚህ ሥርዓት ታንጾ የሠለጠነ ነበር። ደርግ ከየቦታው በግድ እያግባሰበሰ እንደመሣሪያ ተደርጎ በተቀረፀ እንጩት ለሌላው ወይ ሁለት ወር ሰልጥኖ፤ ትነሽ ተኩስ ተለማምዶ፤ ወደ ጦር ሚዳ የሚላከው ጦር ግን ውትድርናን እንደሙያ ሳይሆን እንደ እርግማን ነበር የሚያየው። ሌት ተቀን ጀርባ የሚያደነቁረው የ/ሌ/ኮ መንግሥቱ ትልቅነት ለየተለፈለትና መፈክር እያሰማ ነው የሚውለው። የሚሰጠው የፖለቲካ ግብት ከወታደራዊ ትምህርቱ ይበዛል። እራቱ ቆሞ የሚለፍፈው መ/አለቃ ካድሬ በማዕረግ የሚልቁትን መኮንኖች በንቀት ሲመለከት ያያል። የአንድ ብርሃኑ የወታደራዊ ደህንነት ኃላፊና የፖለቲካ ኃላፊ ክብርጌዱ አዛዥ ጋር እኩል ቤት ሰፍረው ሲከራከሩ ያያል። ሥራቸው የጦር መሪዎችንና ሌሎችን መሰለልና ጦሩን የመንግሥቱ ኃ/ማርያም አገልጋይ ማድረግ የሆነ አገልግሎት የበታች መኮንኖች በልምድና በእውቀት በብዙ ዓመታት የሚበልጧቸውን የጦር መሪዎች አለአግባብ ሲከሱ ተራው ወታደር የጦር መሪዎችን እንዲያከብር ይጠበቃል?

ማምሻዬን ወደራሴ መሥሪያ ቤት ደውዬ ሰዎች ሳነጋግር የሬዲዮ ሠራተኛዋ ወደ አስብ እንድሄድ ትዕዛዝ መተላለፋን ነገረችኝ። በሁለተኛው

ቀን ወደ አሰብ መሄድ ስለነበረብኝ ማምሻውን ከአባቴ ጋር ስለ አንዳድን ነገርች ለመነጋገር ነቅቼ ጠበቅኩት። በመጠበቅ ላይ እያለሁ ጀነራል ኃይሉ መጡ። ዘለግ ያለው ሰውነታቸውን አሁንም በዝግታ እያንቀሳቀሱ ገቡ። ሠላምታ ከሰጧችው በኋላ ወደ መኝታ ክፍላቸው ገብተው ልብላቸውን ለውጠው ተመለሱ። በአነጋገራቸው ዝግታ እና በሚናገሯቸው በጥንቃቄ የተመረጡ ቃላት ሰውዬው ከዚህ በፊት ሰውን በንግግር አስቀድመው እንደሚያውቁ ገመትኩ። በአዛዥ መኮንኖች መሀል ባልተለመደ ሁኔታ የሰው ስሜት ላለመጉዳት በጣም ይጠነቃቀሉ። ከጊዜ በኋላ የመጣ ሳይሆን የተፈጥሯቸው ይመስላል። ከአዲስ አበባ ካመጣነው ቀሎ በላህን አውጥቼ ከሻይ ጋር ጋበዝኳቸውና ከኔ ጋር በአንድ ትምህርት ቤት ይማር ስለነበረው ልጃቸው፤ ስለጠሩም ሁኔታ ተነጋገርን። ለሳቸውም እንዲሁ ማስታወሻ ይሆን ዘንድ ለኮሞዶር ጌታቸው የሰጧችውን ዓይነት “የሰዊዝ አርሚ ሌሊርስ ናይፍ” በስጦታ መልክ አበረከትኩላቸው። ከጀ/ል ኃይሉ ጋር ስንጨዋወት የአባቴ ቶሮታ ላንድ ክሩዘር ከቤቴ ፊለት ለፊት መጥታ ቆመች። በር ከፍቼ ተቀበልኩት። ኮፍያውንና በትረ መኮንኑን አቀብሎኝ ፀጉሬን እያሻሸ ሳሉን ገባ።

ስንጨወት ትንሽ ካመሸን በኋላ ስለ አሰብ ጉዞዬ ነገርኩት። በነጋታው ወደ ግንባር እንደሚሄድና የምንተያየው በሚቀጥለው ቀን ማታ ብቻ መሆኑን ገለጻልኝ። አብሬው ግንባር ብሄድ ደስ ይለኝ ነበር። ነገር ግን ወደ አሰብ ከመሄደ በፊት ሥራዬን መጨረስ ነበረብኝ።

“ነገ እንኳን መሥሪያ ቤት ሄጀ ሥራዬን መጨረስ አለብኝ። ግን እዚህ የምትቆይ ከሆነ ተመልሼ መምጣቴ አይቀርም። አብሬህ አንዳንድ ቦታዎች መዘዋወር አፈልጋለሁ” አልኩት።

“እዚህማ መቆየቴ የማይቀር ነው። ቢያንስ አንድ ሁለት ወር ያህል አቆያለሁ። አዛዥ እስኪሾም ድረስ። ምን ይታወቃል እኔንም ቆይ ሊሉኝ ይችላሉ።”

“መምጣቴ አይቀርም። ስመጣ ግን አብሬህ መዘዋወር ነው የምፈልገው” አልኩኝ።

“ትችላለህ” አለኝ። ቢያንጋግረኝ በድካም የተነሳ ዓይኖቼ አንዳንድ እየተከደኑ ይክፈቱ ነበር።

“በል እንተኛ ወንድሜ” ብሎ ተነሳ፤ሁል ጊዜ አዲስ አበባ ሲመጣ እንደሚያደርገው ድንገት ከመቀጫው ብድግ ብሎ ወደ መኝታ ቤቴ እየሄደ።

“ደህና አደር” አለኝ። እኔም ተከትየው መኝታ ቤት ድረስ ከሸኘሁት በኋላ “ደህና አደር” ብዬው ተመለስኩ።

ቀኑን ሙሉ ከሚያሳልፈው ውጣ ውረድ እና ብስጭት በኋላ ፈገግ ለማለት መቻሉ ያስደንቀኛል፤ እኔ በሱ ቦታ ብሆን ራሴን ሳልስት አልተረም። ወደ መኝታ ቤቴ ስመለስ ስልክ ሲጨህ ተሰማኝ። ከዚያም አባቴ ለያወራ በማሁት። በሌሊት ቢያንስ ከአምስት ጊዜ በላይ ስልክ ይጨካል። እናም አለመበሳጨቴ ይገርማል። ከጥረው ሰባ ከመቶ የሚሆነው ደግሞ ቶግርን እንጂ ሌላ አያበሰርም። ብዙ ትዕግስት ይጠይቃል። መጥፎ ዜና የማዳመጥ ትዕግስት። በጥሩ ዜና መምጣት ወይ ጥሩ ዜና በመጠበቅ

የሚታደስ ትዕግስት። ለአባቱ አዘኔታ እየተሰማኝ ወደ መኝታ ቤቱ ገብቼ ተገኝባለሁ። አለ ሀሳብ መተኛት መቻልን ያህል ዕድል የት ይገኛል? አለሃሳብ ተኝቶ አለሃሳብ መገኘት ትልቅ እድል ነው። የሃላፊነቱ ክብደት ብቻ እንቅልፍ ይነሳል። ብዙ ሺህ ሰው በሕይወት እና ሞት መሃል የቆመበት ሃላፊነት።

ጧት ተነስቼ ወደምሠራበት መ/ቤት የአስመራ ትርጉሜ ሲሮ ተጓዝኩ። ያ ተወሰደ የተባለው የቴሌ ፕሪነተር መሣሪያ ተመልሶ ስለነበር ሥራዬ በጣም ቀሎ ጠብቆኛል። እሱን ገጣጥመን ከጨረሰን በኋላ የቀሩትን ሥራዎች በዚያኑ ቀን ጨረሰኩ። የአስመራ ከተማን ደግሞ ለመቃኘት በእግራ ከተማዋ ውስጥ እየተዘዋወርኩ እንዳንድ ዕቃዎችን ገዝቼ ወደ አባቱ ቢሮ አመራሁ። ቃኛው ስቴሽን ከውጭ ሲታይ ያስፈራል። የወታደር ትርምስ በየኮርነሩ የተጠመዱት መትረፍቶች ከየመንገዱ የሚያርቁ እንጂ የሚጋብዙ አይደሉም። ከዋናው በር ሰደርሰ ክራስ ፀጉራ አስከ እግር ጥፍሬ ድረስ ተፈተሽኩ። አንድ ክፍል ውስጥ እንደቀመጥ ተደረግኩና በሰልክ ማገነቱን ማጣራት ቀጠሉ። ከዚህ በፊት በመኪና ስለነበር የገባሁት የዚህ ዓይነት ፍተሻ አልገጠመኝም። የሚያስፈልገው ማጣራት ከተደረገ በኋላ እንድገባ ተፈቀደልኝ።

ዋናውን በር አልፈ ትንሽ እንደ ተጓዝኩ ወደ ቤት ደርሼ መንገዱን ላቋርጥ ስል ከጨለማ ውስጥ “ቁም!” የሚል የሚያስተጋባ ድምፅ ቀልቤን ገፈፈኝ። “ቁም ማነህ?” ገራ ከተጋባሁ በኋላ “ወደ ቤት ነው የምሄደው የጀ/ደምሴ ልጅ ነኝ” ብዬ መለስኩ።

“ቀጥል!” አለኝ ወታደሩ። “ቀልብ የሚገፍ ነገር ይግፈፈውና!! አሁን እንደዚህ በጭለማ ማረራት ምን ያስፈልጋል?” እያልኩ በልቤ ረግሜው ሙንገደን ቀጠልኩ። ቤት ሰደርሰ ማንም አልነበረም። አምሽቼ ጠቅበኩ፤ የመጣ የለም። ሌሊት ወደ ዘጠኝ ሰዓት ላይ እንቅልፍ ይዞኝ ሄደ። ጠዋት ሰነሳ ሰው የለም። ለባብሼ ወደ አባቱ ቢሮ ሄደኩ- ጥድፈያ ላይ ነበር።ብዙ ማውራት አልቻልንም።

ተሰናብቼው ወደ አውሮፕላን ማረፊያ ተጓዝኩ። የምበርበት አውሮፕላን አሁንም የተባበሩት መንግሥታት ድርጅት የተከራየውና ዕቃ የሚያመላልሰው ሄርኩልስ አውሮፕላን ነበር። በመጀመሪያ መቀሌ እንደምናርፍና እህል አራገፈን እንደገና እህል ለመጫን ወደ አሰብ እንደ ምንሄድ ነገሩኝ። መቀሌ ሄጀ ስለማላውቅ በአጋጣሚው እየተደሰትኩ የአውሮፕላኑን ደረጃ ጠጣሁ።

የተሳፈርኩት የፓይለቶች ክፍል ውስጥ በስተጀርባቸው ከኋላቸው ካለው መቀመጫ ከአየር በረራ ኢንጂነሩ ጎን ነበር። አውሮፕላኑ በሙሉ በጽንዖ ተሞልቷል። በመንገዳችን ላይ አንዳንድ ቦታዎችን እየተጠቋቋሙ ያያሉ። የደህንነቱ ሠራተኛ እህሉ ላይ ከኋላ ተኝቷል። መንግሥት ለምን እንዳስተመጠው ገባኝ። እነዚህ ሰዎች በጣም ወሬ የሚወዱ ይመስላሉ። ሰውየው ግን ጆንያው ላይ እየተንከባለሰ ሲያንኮራፋ ነው መቀሌ የጸረሰነው።

መቀሌ ሰንደርስ፣ በሰከንዶች ውስጥ፣ አህል የሚያወርዱ ሰዎች ተዘጋጅተው ኖሮ፣ አውሮፕላኑ ውስጥ ገብተው፣ ጀንያው ላይ ተረባረቡበት። የሚጫኑት መኪናችም ፊታቸውን አዙረው ተጠግተው ቆመዋል። ፈንጠር ብዬ ዙሪያ ገባውን ቃኘሁት። የአውሮፕላን ማረፊያው ዙሪያ ምሽግ ነው። የማረፊያው ሚዳ አሰፋልት አይደለም። እንደውም አውሮፕላን ማረፊያም አይመስልም። በአካባቢው የሰፈነው የሰጋት አየር፣ ችግርን ወደ አፍንጫ እያነፈሰ የሚያመጣ ይመስላል። ቦታው ከበደኝ። መቀሌን ተዘዋውሮ ለማየት የነበረኝ አቅደም በነበረው ጥድፈያና በሰፈነው ሰጋት ክሰመ። እዚያው እየተዘዋወርኩ የነበረኝን ጊዜ የትግራይን አየር እየሳብኩ ጨረሰኩት። ሌላው ቢቀር ከአየሩ ደርሶኛል። ክብደት ያለውን ሰሜናዊ አየር ረጋ ብዬ ሳብኩት። መቀሌ ብዙም ሳንቆይ ጉዞ ወደ አሰብ ቀጠልን። ከጥቂት ሰዓታት በረራ በኋላ አሰብ ሰንደርስ ከቀይ ባሕር ላይ መሸከርከር ጀመርን። ቀይ ባህርን በመስታወቱ እየተመለከትኩ ቀዩን ቀለም ፈለግኩት። ከላይ ሲታይ ደም የሚመስል ቀይ ቀለም ከባሕሩ ስር ረግቶ ይታያል ሰላሉኝ አሉኑ ለማየት ፈለግሁት። ለሌሎች የታየው ቀለም ክእኔ ተሸሽጓል።

በአሰብ ጥርጊያ አየር ማረፊያ እንዳረፍን ከመ/ቤት መኪና መጥቶ እንደሆነ ለማየት እህል ማስቀመጫ ወደሚመስል የመንገደኞች መሳረሪያ ጣቢያ አመራሁ። ሞቃቱ አየር ፊት ይገርፋል። ገልመጥ ገልመጥ ብዬ ካየሁ በኋላ፣ የማውቀው ፊት በለጣሁ፣ ሻንጣዬን ይገዢ ከውጭ በኩል ካለች ሻይ ቤት ገባሁ። ሻይ ቤቷ በውሃ ሰማያዊ ቀለም ደምቃ፣ መስኮቶቿ ተከፍተው፣ ነፋሻ አየርን ትለግሳለች። ባግዳሚ ወንበሮችና በረኅዥም ጠረጴዛዎች

ቀጠላናንቃለች። የአየር ማረፊያው ሠራተኞች ለሰላሳ መጠጦችን ይዘው ያመካሉ። ምን እንደሚሉ ግን ማወቅ አልቻልኩም። የሚነጋገሩት በአፋርኛ ነጮ። አብዛኞቹ ቢጫ ጥምጣም በጭንቅላታቸው ላይ ጠምጥመው ሰፋ ያለ ድርጅቱ ለብስዋል። በሙቀቱ ፈፅሞ የተረበሹ አይመስሉም። የአሰብ ሙቀት አቀን እንጂ ሙቀት አይደለም። ሁለት ዓይነት ሙቀት ነው። አንደኛው አየር የሌለው ሙቀት ሲሆን፣ ሁለተኛው ደግሞ አንድ አሳት የሚፋጅ አየር ያለው ሙቀት ነው። ስለ አፋርቹ ጠረኝነት አንዱ ሲናገር የሰማሁት ትዝ አለኝ። "እየሀ" ብሎ ጀመረ። "አፋርን መዋጋት ዘበት ነው፣ አሉ ሰዓት ቀን በባዶ እግሩ በዛ ሙቀት በጥቂት ወሃ መጓዝ ይችላል። ሊዋጋ የሚሄደው ጦር ግን በመኪና እንኳን ቢጓዝ በሙቀትና ውሃ ጥም ዝሎ ጥይት ሳይተኩስ ነው የሚፈተው" አለ።

እውነትም የዚህ ዓይነት ሙቀት ውስጥ እንኳን መዋጋት መተንፈስ እንኳን ይከብዳል። የሻይ ቤቱን ግርግር ስመለከት፣ ከመ/ቤት የተላከው መኪና ደረሰ። ሊቀበለኝ ከመጣው ልጅ ጋር አዲስ አበባ ተዋውቀን ሰነበር እየተጨወትን ወደ አሰብ ከተማ ገሰገሰን። አሰብ ስቂርን አልፈን አሰብ ከተማ ከመድረሳችን በፊት ወደ ግራ ተገነጠልንና አንድ በተንቀሳቃሽ ቤቶች የተሰራ የመኖሪያ ሥፍራ ቆምን። ቦታው ታይቶ የማይጠገብ የተፈጥሮ ውበትና መስለብ ያለው ነው። ቤቶቹ የቆሙት ከባሕር አጠገብ በላይነበረ ገና ለማረፍ የሚጣባበቁ መርከቦችና የአሰብ ወደብ ከሩቅ ይታያሉ። የባሕር ሞገድ እየተንደረደረ ይመጣና ተመልሶ ይሻሻል። ዕቃዬን አውርጄ ጫ ተያዘልኝ ክፍል እየተመራሁ ገባሁ። ውስጥ ገብቼ አየር ማቀዝቀዣ

እንዳለው ላይ ከፈትኩትና የአሰብን መቀት ለጥቂት ሰዓታት ደህና ዋል ብዬ ትንሽ ጋደም አልኩ።

ከእንቅልፍ ሰነቃ ቀኑ ተጋምሶ ነበር። የቀረውን ቀን መ/ቤት በመሄድ እንዲሁም የአሰብን ከከተማ በመ/ቤት መኪና እየተሾፈርኩ ሳስሰ ቆየሁ። ማምሻዬን ወደ ወደብ ከመሥሪያ ቤት ጓደኞቼ ጋር፤ ከጠርመሱ ላይ በረዶ የሚቀረፍለትን የአሰብን ቢራ እየተጎነጨን አምሽተን ወደ ሰፈር ተመለስን። ሰዓቱ ከለሊቱ ሰምንት ሰዓት ገደማ ነበር። የቀኑ ድካም ከሙቀትና ከቢራው ጋር ተደምር ለሽ ያ እንቅልፍ ላይ ነኝ። ድንገት የሚሰነጥቅ ድምፅ ከነበርኩት የፀጥታ ዓለም አስደንብሮ አስነሳኝ። ድምፁ አላቆመም ተጠለ። ሁለት- ሶስት- - አምስት.... አካባቢው ድብልቅልቅ ወጣ። እንደምንም ሱሪዬን አጥልቄ ከቤቱ ተፈትልኬ ወጣሁ። ድምጹ ወደ ሚመጣበት አቅጣጫ ሰመለከት፤ ከባሕሩ ላይ እየተሰፈነጠሩ የሚወጡ ብልጭታዎች አብሯቸው ከሚነጉደው ጨኸት ጋር ሲምዘገዘጉ ታዩኝ። “ዛሬ አለቅን” አልኩ። ከክፍሌ እንደምንም ብዬ ለመራቅ ሰሞክር እንደኔ ከየክፍሎቻቸው የወጡ ሌሎች ሰዎች “ና ወዲህ!” ብለው ሲጠሩኝ ወደነሱ ተጠጋሁ። ጨኸቱ ብዙም አልቆየም፤ ግን ያቺ አምስት ደቂቃ አንድ ሰዓት ሆናብኝ ነበር። ምሽቱን ምን እንደተፈጠረ እየተወያየን አነጋን። ጠዋት ሻዕቢያ በፈጣን ጀልባዎች ወደ ወደቡ በመቅረብ የአሰብን ነዳጅ ማጣሪያ ለማቃጠል ያደረገው መከራ መሆኑን ሰማሁ። ምንም እንኳን የሞርተርና ሌሎች መሣሪያ ጥያቄዎች በማጣሪያ አካባቢ ባይወድቁም፤ ዲላማቸውን ሳይሆን የአስራ አንድ ሰዎችን ህይወት ያጠፋ መሆናቸውን ሰማን። አሰብና እኔ እንግዲህ አዚህ ላይ ይበቃናል አልኩ። ዲላማቸውን የላቱ የሌሎች

ጥያቄዎች አራት ከመሆኔ በፊት ወደ አገሬ ልነሱ ጎመን በጤና በማለት፤ ልብላኝ ለአስቤዎች ብዬ በሰው ልጅ ዕጣ እየተገረምኩ ቀኗን አንዳንድ የኮንትሮባንድ ዕቃዎችን ገዝቼ፤ በሚቀጥለው ቀን ወደ ደገኛነቴ ለመመለስ ጠሰኝ።

ወደ ከሰዓት በኋላ ከአሰብ ወጣ ብላ ወደምትገኘው ድችአቶ ጫተባለችው ከተማ ቀጥሎም ከድችአቶ አለፍ ብላ ካለችው ከመንዲ አንዳንድ ዕቃዎችን በርካሽ ገዝቼ በነጋታው አዲስ አበባ ለመመለስ ወደ ሎርፕላን ጣቢያው አመራሁ። ከአሰብ የምመለሰው በአየር መንገድ የመንገደኞች አውሮፕላን ስለነበረ የሲቪል መንገደኞች ተሰብስበው ጠበቁኝ። ከመንገደኞች ውስጥ የወታደር ልብስ የለበሱ አንድ ሰው ነበሩ። የአሰብ ባሕር ኃይል አዛዥ ናቸው። ረዥም ቀይና ለሰለስ ያሉ ሰው ናቸው። ጫ አዲስ አበባ ተጠርተው እንደሚሄዱ ገመትኩ። እርሰዎን አያድርገኝ አልኩ በሆዴ። ከወራት በኋላ አባቱ አሰብ በተደበደበ በነጋታው ለሁለት ሰዓት ያህል ወደ አሰብ መጥቶ እንደነበር ስለማ የእኚህን ሰው አጣም ተረዳሁ።

“ምን እየሠራህ ነበር አፍንጫህ ድረስ መጥተው አስኪተኩሱብህ? ብለው ምንም መልስ አልሰጠኝም። የሃያ አራት ሰዓት ጥበቃውን እንኳን ጨርሶ አይቆጣጠርም” ካለ በኋላ፤ “ወንበደዎች ተደምስሰዋል” በማለት ከአዲስ አበባ የተላለፈው ዜና የመንግሥት ፈጠራ እና ውሸት መሆኑን አሠራተን። በቴሌቪዥን ተማረክ ተብሎ የታየው መሣሪያም፤ ከዚያው ከዛሕር ኃህል የወጣ መሆኑን ነገረን። ለነገሩ የወንበደው ጀልባ ተደምስሶ

ከሰመጠ መሣሪያው ሳይጎዳ፤ ሳይሰምጥ እንደት ሊያዝ ይችላል? እንዲ ከጊዜ በኋላ ደግሞ ጀልባዎቹ ለሻዕቢያ በኢራት የተሰጡ ፈጣን ጀልባዎ እንደነበሩ ታወቀ። አውሮፕላኑ የአሰብ ባሕር ኃይል አዛዥን ከሲቪ ተጓዥ ጋር ይዞ ወደ አዲስ አበባ በረረ። እኔም ከባሕር ኃይል አዛዥ ጓ ተቀምጫ “ከመላላችን ቢያንስ አንድ ሰው በጉዞው መጨረ የሚጠብቀውን አያውቅም” ብዬ አሰብኩ።

-5-

“የመሪ እንጂ የተመሪ ፈሪ የለውም”

አባቴ ወደ አስመራ በአስቸኳይ ተጠርቶ ከመሄዱ በፊት እንዲሁ ለአስቸኳይ ሥራ ወደ ትግራይ ሄደ ነበር። ትግራይ ውስጥ በአዛዥነት ሠርቶ ባያውቅም የመከላከያ የዘመቻ ኃላፊ በነበረበት በ1979-1980 ውስጥ በተለያዩ ጊዜ ወደ ትግራይ እየሄደ ሁኔታዎችን ይከታተል ነበር። ከእነዚህ ለጭር የሥራ ጉብኝቶች በተለያዩ ጊዜ የተለያዩ መኮንንናች እንዲሁም በአባቴም ጭምር፤ ብዙ ጊዜ ሲነሳ የምሰማው ግን፤ በየካቲት 1980 መቀሌ የሚገኘው ጦር ውጥረት ላይ ወድቋል ተብሎ በአስቸኳይ ሁኔታው “ከተጥጥር ውጭ እንዳይወጣ” እርዳታ ለመስጠት ወደዚያ የሄደበትን ጊዜ ነበር። በጊዜው የወያኔ ጦር ከመቀሌ በስተሰሜን በሚገኘው ክልተ አውላሎ አውራጃ በአዲሻራትና በመቀሌ መካከል ያለውን ወረዳ አጥቅቶ የውቅርን ከተማ ለመቆጣጠር እየተጓዘ ነበር። ከውቅር በፊት የምትገኘው ሰንቃጣ

የተባለች ቦታ ላይ 128 ብርጌድ እና ከ32ኛ ብርጌድ ተቀንሶ የሄደ አንድ ሻምበል ጦር በጥቅሉ ከሁለት ሺ በላይ የማይሆን ጦር ነበር።

የተፋፋጠ ጦርነት ሲጀመር ሰንቃጣ የነበረው ጦር ስለጠላት ኃይል የነበረው መረጃ በቂ እንዳልነበረ ግልጽ ሆነ። ወያኔ ከተገመተው በላይ ኃይል ይዞ ማጥቃቱን ቀጠለ። የ128ኛ ብርጌድ አዛዥ ኮ/ል ደጀኔ ቢቂላ ቆሰለው ምክትል አዛዦቸው ተተክቶ መከላከሉን ቢቀጥልም የወያኔን ጦር መቋቋም አልቻለም። ብዙ ጉዳት ከደረሰበት በኋላ ጦሩ ሰንቃጣን ለቆ ወደ ውቅር አፈገፈገ።

ቀጥሎም የወያኔ ጦር በመከታተል የውቅርን ከተማ ከቦ አዲስ ጥቃት ሰነዘረ። ውቅር ላይ ከፍተኛ ውጊያ ተካሂዶ አሁንም የወያኔ ጦር አይሎ የኢትዮጵያ ጦር ላይ ከፍተኛ ጉዳት አደረሰ። ውቅር ላይ የነበረው ብርጌድ አዛዥ የኢሠፓ ተጠሪ የብርጌዱ የፖለቲካ መምሪያ ኃላፊ የአውራጃ አስተዳዳሪ ሁሉ በጦርነቱ መሐል ሕይወታቸው አለፈ።

አባቱ ወደ መቀሌ ለመሄድ አውሮፕላን ውስጥ ሲገባ ስለጦርነቱ መጨረሻ መረጃ አልደረሰውም ነበር። አባቱንና ጀ/መርዕድ ንጉሤን እንዲሁም አባቱ ሥር የሚሠሩ የመከላከያ ዘመቻ መምሪያ መኮንኖችን የያዘቸው አውሮፕላን መቀሌ ስትደርስ መቀሌ የነበረው ጦር በድንጋጤ ተውጦ ጠበቃቸው። ከአውሮፕላኑ እንደወረዱ ትግራይ ውስጥ የነበረውን ጦር የሚመሩት የ604ኛ ኮር አዛዥ ጀ/አዲስ አግላቸው ተቀበሏቸው።

“ምን አዲስ ነገር አለ?” አሉ ጀኔራል መርዕድ ጀኔራል አዲስ።

“ውቅር ተለቀቀ!” አሉ ጀኔራል አዲሱ ጀ/መርዕድንና ጀ/ደምሴን አንድ በአንድ እየተመለከቱ።

“በነሱ እጅ ነው ያለው?” ጀኔራል ደምሴ ጠየቀ።

“አዎ!” ጀኔራል አዲስ መለሱ። ከዚህ በኋላ ጀኔራል መርዕድ በጦሩ ዋና መመሪያ ሆኖ የሚያስፈልገውን ሁሉ ለማቀነባበር ጀኔራል ደምሴ ደግሞ በጦሩ ውስጥ እየተዘዋወረ የሚቀጥሉትን ዘመቻዎች እንዲመሩ ተወስኖ ሁሉም ወደ 604ኛ ኮር ዋና መምሪያ አመሩ።

604ኛ ኮር ዋና መምሪያ መቀሌ ከተማ ውስጥ ቢሆንም የኮሩ ኃይል በትግራይ ክፍለ ሀገር ተበታትኖ ነበር። መቀሌ አካባቢ የሚገኘው ከአንበሳው 3ኛ ክፍለ ጦር ተነጥሎ የቆመው የ10ኛው ብርጌድ እና የ12ኛ ክፍለ ጦር ልዩ ልዩ ክፍሎች ብቻ ነበሩ። በጀኔራል አርዓያ የሚመራው የ17ኛው ከፍለጦር ሽራ እና አክሱም አካባቢ ስለነበር መቀሌን ለመከላከል አይቻልም። በተረፈ የነበረው በየቦታው የተበታተነው የ16ኛ ክፍለ ጦር ብቻ ነበር።

ወደ ዋና መመሪያ ከገቡ በኋላ ጀኔራል ደምሴ በየመምሪያው መዘዋወር ጀመረ። በተፈጠረው ሁኔታ በጣም ተናደደ። ስለጦሩ ሁኔታ ለሚጠይቀው ጥያቄ የሚያገኘው መልስ ምንም አጥጋቢ ሆኖ አላገኘውም። የሚያገኘው መልስ እንዲያውም ንደቱን እየጨመረው መጣ። ትግራይ ስላጋጠመው ሲያስረዳ ያደመጠ ሰው በንደትና በላት መካከል በሰሜን ነጥብ ይገኛል። በቦታው የነበሩ መኮንኖች የተፈጠረውን ሲያስታውሱም

አንዲሁ አንዳንድ እየተንከተከቱ ሲሰቁ አንዳንድም በሐዘን ሲዋጡ አንዲም በወኔ ሲንቀጠቀጡ ነበር ጨዋታውን የሚጨርሱት።

በቦታው ከነበሩ መኮንኖች አንዱ ሻለቃ ካሳዬ ማዘንጊያ ነበሩ። ሻለቃ ካሳዬ አሁን በአሜሪካ ነዋሪ ሲሆኑ አባቱ መቀሌ ሲገባ ከተቀበሉት እና በተለያዩ ቦታዎች አብረው ከተዘዋወሩ መኮንኖች ውስጥ አንዱ ነበሩ። ሻለቃ ካሳዬ በጊዜው የሽምቦል ማዕረግ የነበራቸውና በፖለቲካ መምሪያ ውስጥ የሚሠሩ መኮንን ነበሩ። “በጦሩ ውስጥ የነበረውን ሰሜት ተዘዋውረህ መረጃ ሰብስብና ሪፖርት አቅርብ!” ተብለው በታዘዙት መሠረት ሪፖርት ይዘው ተመልሰዋል። ሻ/ካሳዬ ያቀረቡት ሪፖርት በሁለት ቃላት የሚጠቃለል ነበር- “ጦሩ ፈርቷል!!”

ጀነራል ደምሴ ይህን ሪፖርት ሲሰማ ደሙ ፈላ። በቀጥታ ወደ ዘመቻ መምሪያ ኃላፊው ቢር ሄደ። በሩ ክፍት ስለነበር ዘው ብሎ ገባ። ቢርው ውስጥ የዘመቻ መምሪያው ኃላፊውና ሁለት መኮንኖች ነበሩ። የዘመቻ መምሪያ ኃላፊው ተር ብሎ በመነሳት በተጠንቀቅ ወታደራዊ ሰላምታ ሰጡ። ሻለቃ ካሳዬም ሻምቦል አንደሊም ከሚባሉ አንድ መኮንን ጋር ስለጠሩ ሁኔታ ተጨማሪ መረጃ ለመጠየቅ ነበር እዚያ ቢር የተገኙት። ሻለቃው በወቅቱ የነበረውን ሁኔታ በሰጡኝ ሰፊ ቃለ-መጠይቅ ገልጸውልኛል። እዚያች ቢር ውስጥ ያኔ የተፈጠረውን ትናንት ካዩት የበለጠ ነው የሚያስታውሱት። “ጀነራል ደምሴ ገና ሲገቡ ወደኛ ዞር ብለው እናንተ ምድንናችሁ?” አሉን። “ከፖለቲካ መመሪያ ነን ጌታዬ!” ብለን ደርቀን ቆምን። ወደ ዘመቻ መምሪያው ኃላፊው ኮሎኔል ዞር ብለው “32ኛ ሜካናይዝድ የት ነው ያለው?” ብለው ጠየቁት።

“አገረ ሰላም ነገው ጌታዬ!” ብሎ ይመልሳል።

“አንድ የኮር ዘመቻ ኃላፊ አንዲህ ነው ገለጻ የሚያደርገው?”

ግዴታቸው ገንፍሎ ሊወጣ ሲታገል ይታያል።

“በካርታ አሳየኝ! የት ነው 32ኛ ያለው?”

ግጥሞች ላይ ትልቅ ካርታ አለ። ኮሎኔሉ ወደ ካርታው ሄደ ካርታውን ጣየት ጀመረ። ቦታውን ግን ጥቂት ሰከንዶች ቢያልፍም አላሳየም።

“የአንድ ኮር ዘመቻ ኃላፊ ኧ! እዚህ ተሽከርካሪ ወንበር ላይ ተቀምጦህ ጦርህ የት እንዳለ አታውቅም?”

ጥቂት ዝምታ ሆነ።

“በ24 ሰዓት ውስጥ ዕዙን ለቀህ ወደ ምድር ጦር ሂድ!”

ሻለቃ ካሳዬ ይህን ትዕይንት ሲናገር የሐዘን ሰሜትም እየተሰማው የሳት ፈገግታም እየቃጣው ነበር። “ጀነራል ደምሴ ቢርውን ለቀው ሲወጡ እላቸውን ተከትሎ ወደገባው ሻምቦል ገናናው የሚባል ምክትል የዘመቻ መኮንን ዞር ብለው “አንተ ከዚህ በኋላ ዘመቻውን ምራ!” ብለው ወጡ። ከዚያ በኋላ አዲስ የዘመቻ ኃላፊ እስኪመደብ ዘመቻውን ከጀነራል ደምሴ ጾር የመጡት መምሪያ መኮንኖች ጋር ይሠራ የነበረው ሻ/ገናናው ነበር። ጀነራል ደምሴ በየመምሪያው እየገቡ ገለጻ ማዳመጥ፤ ብቁ ሆኖ ያላገኙትን ማባረር ሲቀጥሉ መምሪያዎች ቀውጧ ሆኑ” አለ ሻለቃ ካሳዬ አሁን ደግሞ ከቀ ብሎ እየሳቀ።

ዘለግ ብሎ ቀጠን ያለ ጠይም ቆምጫጫ መኮንን ነው። አሁንም ለላሳቱ አንድ ትዝ ያለው ሌላ የሚያስቅ ሁኔታ እንዳለ ያስረዳል።

“ከሰዓት በኋላ መኪናዬን አሰነሰኛ ከግቢው ልወጣ ስል አንድ ሻምበል እቃውን አንጠልጥሎ የመተኛ ከረጢቱን ጀርባው ላይ ያዞ እየርጠ ከመምሪያው ፅህፈት ቤት ሲወጣ እየሁትና መኪናዬን አቁሟ “ምን ሆነክ ምን ነካህ? ብዬ ጠየቅኩት።”

ሰውዬው ጨርቁን ጥሎ ያበደ ነው የሚመስለው።በዚህ አካሄድ አይቸው ሰላማላውት ግራ ገባኝ።

‘እኔ አንድ የተለከፈ ጀነራል መጥቷል። ሳይገድለኝ ከዚህ ቦታ አውጣኝ ። እቃህን ጠቅልለህ ጥፋ። እዚህ መምሪያ ሁለተኛ እንዳላያህ ብሎ አባረረኝ።’ ብሎ እየተርበተበተ መኪናው ውስጥ ዘሎ ገባ። አረጋግኜ ሸኘሁት።

ጀነራል ደምሴ በየቢርው ኮሪደር ሲዘዋወሩ ኮሪደር ላይ ሲያዩት ‘ምንድነህ?’ ብለው ሲጠይቁት ያለ ሥራ ሲዘዋወር ነበር ያገኙት። ‘ይኼ ሁሉ መኮንን እዚህ መምሪያ ያለ ሥራ ለምንድነው የሚዘዋወረው እዚያ ጠሩ የሚመራው መኮንን አጥቶ አምላ አለቃና አስር አለቃ ጦር ሲመራ ሻምበልና ሻለቃ ያለሥራ እዚህ መመሪያ ተቀምጦ ለምንድነው የሚዘዋወረው’ ብለው እንዳባረሩት ሰማሁ።

ጀነራል ደምሴ ቀጥለው ወደ ድርጅት መመሪያ ሄደው ሰለኮሩ ድርጅት አቋም ገለጻ ጠየቁ። የድርጅቱ መመሪያ ኃላፊ ኮ/ል...ነበሩ። አሳቸውም እንዲሁ ለሚገርፍላቸው ጥያቄ በቂ መለስ ማቅረብ አልቻሉም። እንደ ዘመቻ መምሪያ ኃላፊው በ24 ሰዓት ጠሩን ለቀው ወደ አዲስ አበባ ምድር

ጠባቢ ረፖርት እንዲያደርጉ ታዘዙ። በምትካቸው ሻ/ አበበ ገ/መድህን ለጊዜው ተመደበ።

አባቱ መቀሌ ዋና መመሪያ ሄዶ ሰላሳለፋቸው ጥቂት ቀናት ሲናገር ‘የመምሪያ ኃላፊዎች የጠራቸውን ኃይልና የጦር አቅማቸውን እንኳን በትክክል መናገር አልቻሉም።’ ብሎ ያለው በሻ/ካሣዬ ገለጻ ተብራራልኝ።

‘ዋሃ መምሪያውን በአንድ አገሩ ካስቆሙት በኋላ ጀ/መርዕድንና ጀ/አዲሱን ቅቀው ጀ/ደምሴ ሞሶቦ ወደሚባል ቦታ ሄዱ።

ዘለቃ ካሣዬ ሲናገር ፊቱ ላይ የነበረው የምፀት ፈገግታ ቅም ነገር ካዘለው ቋምፅ ጋር ጠፋ።

ሞሶቦ ከመቀሌ ወደ ሰሜን አቅጣጫ የምትገኝ የጠሩ መከላከያ ጦረዳ አድርጎ የመሸገባት ቦታ ነበረች። የወያኔ ጦር ውቅርን ተቆጣጥሮ መቀሌን ለመያዝ ተቃርቧል። መቀሌ የሚገኘው ጦር መቀሌን ለቆ ለመውጣት ምንም አልቀረውም። ሰንቃጣ እና ውቅር ላይ በደረሰው ከባድ ዘንፈት ሞራሉ ላሸቆ ወኔው ሸሸቶት በፍርሐት ተውጦ ተፍረክርኳል።

ጀነራል ደምሴ ሞሶቦ ሲገቡ የጦር አዛዥ የነበሩት የጦር አዛዥ ኮ/በዩን ረዳ ተቀበሏቸው።

“አሁን ጠላት የት ኔው ያለው?” አሉ ገና ሰላምታ እንደተለዋወጡ። ኮ/ል በዩን ቅፅል ሰማቸው “አባ ሐዊ” ነበር። በአነጋገራቸው እና በኃይለኝነታቸው ምክንያት ያገሩ ሰው “አባ አላት” ነበር የሚላቸው።

ፊት ለፊታቸው ከነበረው ጋራ ጎን ያለውን የሞተ መሬት እያመለከቱ “እዚያ!” በማለት መለሱ።

ጀነራል ደምሴ ዞር ብለው ተመለከቷቸውና

“አሁን ውጊያ ላይ አይደላችሁም። ግጭት አልፈጠርክም። እዚያ መሆናቸውን እንዴት አወቅክ?”

“አይ ይታዩናል ጌታዬ!” ብለው መለሱ።

“አምጣ እሱን መነፅር” ብለው ወደ ከፍታ መሬት አመሩና በጦር ሚዳ መነፅር ይታዩናል የተባሉትን ወያኔዎች ለማየት ገሠገሡ።

ሻ/ካሣዬና ሌሎች መኮንኖች ሲከተሉ ኮ/በየን በመረበሽ “ጌታዬ ሸረ ጌታዬ ይተኩሰብዎታል!” አሉ።

“ጀኒራል ደምሴ ዞር አሉና “ፈረ! እናንተ ፈርታችሁ ሠራዊቱን ታስፈራላችሁ። ይህን መምሪያ ካላጸዳሁ እኔ ደምሴ አይደለሁም” አሉ።

ሁሉም ፀጥ አለ።

በመነፅር ካዩ በኋላ “የቲ ጦር ነው በተወርዋሪነት የተመደበው?” ብለው ጠየቁ።

“10ኛ ብርጌድ ነው።” ኮሎኔሉ መለሱ። 10ኛ ብርጌድ ከክፍሉ ከሶስተኛ ክፍለ ጦር ተነጥሎ መቀሌ ላይ ይገኝ ነበር።

“10ኛ ብርጌድ የታለ?” አሉ ጀ/ደምሴ።

“መቀሌ ነው ጌታዬ!”

“እዚህ ይምጣ አሁኑኑ!”

“መድፋችሁ የታለ?”

“መድፍ እዚህ የለም ጌታዬ”

“የት ነው?”

“ጠቅላይ ጦር ሠፈር ነው” ብለው እንዳየሱስ እየተባለ በሚጠራው የኮሩ ጠቅላይ ሠፈር እንዳለ ገለጹላቸው።

ጀኒራል ደምሴ አዛዥን በንዴት ሲመለከቱ “ጉድ ፈላ!” ብለን እናያለን።

“ጠላት እዚህ ሆኖ መድፋ ውሽምቻችሁን እንዲጠበቅ ነው ጠቅላይ ሠፈር የሚተመጠው?”

ላቶችን ገንፍሎ እንዳይወጣ እየተናነቀን በፈገግታ ብቻ ውጤት አስቀረነው። ሙድፋ! ቢ.ኤም ሮኪትክያለበት እንዲመጣ አዘዙ።

የ10ኛ ብርጌድ አዛዥ ሻ/ግርማ ተፈሪ የሚባል ነበር ተጠርቶ ቀረበ።

“እንተ ነህ የብርጌዱ አዛዥ?”

“አሁን ነኝ ጌታዬ!”

“በል አሁን የአንድ ብርጌድ ኮማንደር ምን መሥራት እንደሚችል ታላባኝለህ። ጦርህን ክፉድ ጀምረህ አደራጅተህ ያንን ጋራ አጥቃ!”

ዛምበል ግርማ በሞራል ሰላምታ ሰጥቶ ወደ ገዳጁ አመራ።

“የመድፍ አዛዥ የታለ ጥሩት!”

የመድፈኝ አዛዥ ኮ/...መጡ። ገና ተጠርተው ሲቀርቡ መጥፎ ነገር እንደሚገጥማቸው የገባቸው ይመስላል።

“እንተ ነህ እንደ የመድፈኝ አዛዥ? ከምሥራቅ አባርሬህ እዚህ ጠበቅከኝ። በል አሁኑኑ ጓዝህን ጠቅልለህ ዕዙን ለቀህ ሂድ!” (እኚህ ኮነሬል ከመፈንቅለ መንግስት መከራ በኋላ ጀኒራል ሆነው ነበር)።

ወደ እኛ ዞር ብለው “እዚህ የመድፈኝ መኮንን አለ ከናንተ ውስጥ?” አሉ ጀ/ደምሴ።

ዛምበል ወርቁ ባንቲ ቀረበ።

“እንተ መድፈኝ ነህ?”

“አሁን ጌታዬ!”

“በል አሁን ያንተን መድፈኝነት ማየት አልጋለሁ። እውነት አንተ መድ፣ ከሆንክ ታሳየኛለህ። በአስቸኳይ መድፍህን አስተካክለህ ትዕዛዝ ጠብቅ። ሻምበሉ ሰላምታ ሰጥቶ በሞራል እየነጠረ ትዕዛዙን ለመፈጸም በረረ። የ10ኛ ብርጌድ በዓድ፣ በመቶ፣ በሻምበል ተደራጅቶ ከተባለው ጋራ ደረ ትንሽ እንደተጠጋ ተኩስ ተከፈተበት።

“ጥሩ ነው ቦታህን ሳትለቅ አዚያው ይዘህ ጠብቅ በሉ” አሉ ጀኒራል ደምሴ የመድፋን አሰላለፍ ከተቆጣጠሩ በኋላ የተኩስ ትዕዛዝ ሰጡ። ያለ የሌ መድፍ ጥይት ይነጉድ ጀመር። የቢ ኤም ጥይት መድፋን ተከትሎ ይኸገደገዳል። ከባሕር ዳር ጀቶች እንዲነሱ ታዩ ስለነበር ያች ጋራ አካባቢዋ በመድፍ በቢ.ኤም በሒሊኮፕተርና በጀት ሶምቦች ድብልቅል፣ ወጣ።

“የመድፍ ድብደባው እንዳያቋርጥ ተጨማሪ ጦር እንዲጠጋ” ጀ/ደምሴ ትዕዛዝ ሰጡ።

የመገናኛ ሠራተኞች የወያኔን ሬድዮ እንዲጠልፉ ታዘው ስለነበር ሬዲዮኖቻቸውን ይዘው ጀ/ደምሴ ትዕዛዝ ከሚሰጡበት ቦታ ተቆምጠው የወያኔን የሬዲዮ መልዕክት እየተከታተሉ ሪፖርት ያቀርባሉ። የመድፋ ድብደባ ያለማቋረጥ ተጥሏል።

ከትንሽ ጊዜ በኋላ ከወያኔ ረዲዮ የጨኸት መልዕክት ተሰማ።

“አታ ተቃጥልና፤ አታ ተቃጥልና፤ አታ ተቃጥልና...”

“ምንድነው የሚለው?”

“ተቃጥልን ነው የሚለው”

“በለው፣ በለው”

ድብደባው ቀጠለ።

ሌላ ጠለፋ።

“ውጣ! ውጣ! ውጣ!” የወያኔ የበላይ አካል ለቆ እንዲወጣ ያስተላለፈው ትዕዛዝ ነበር።

“የመድፍ ተኩስ አቁም። ጦሩን ውጣና አጥቃ ብለህ ትዕዛዝ አስተላልፍ።” ይህን ትዕዛዝ ከሰጡ በኋላ የጦር ሚዳ መነጽራቸውን እየተጠቀሙ አሻግረው መመልከት ጀመሩ።

ክለቃ ካሣዬ በቦታው ሆኖ ያየውን ሲናገር አሁን እንደሆነ ዓይነት በሰሜን ተሞልቶ ነበር።

“በፍርሐት ተይዞ የነበረው ጦር ከየምሽጉ እየወጣ ማጥቃት ጀመረ። ሞራሉ ተገንብቶ ካላጠቃሁ ካልተዋጋሁ ማለት ጀመረ።

ጀ/ደምሴ ወደኛ ዞር አሉና

“ያሄ ተራ ሽፍታ ነበር ሠራዊቱን አሰጨንቆ የነበረው። ወንበደው አይደለም። እናንተ ናችሁ ሠራዊቱን ፈሪ ያደረጋችሁት። የመሪ እንጂ የተመሪ ፈሪ የለውም!” አሉ።

ከሞሰቦ አካባቢ ማጥቃቱ ቀጥሎ በተከታታይ ያለሚቋረጥ እያጠቃ የኢትዮጵያ ጦር ውትርን ተቆጣጠረ። እንደገና በመቀጠል የወያኔን ጦር ማጥቃት ቀጠለ።

አባቲ ሁልጊዜ የሚቃወመው የጦር ስልት ቢኖር ከተማ መቆጣጠር ላይ የተመሠረተ ስልትን ነበር።

“እንድ ጦር ወንበደ ባለበት እየተከታተለ መዋጋት እንጂ የተያዙ ከተሞችን እያስለቀቀ ብቻ መቀመጥ የለበትም። ጦሩን በየከተማው በትኖ ገጠሩን

ለወንበደ አሰረክቦ ራሱን የከተማ አሰረኛ አድርጎ የተቀመጠ ጦር ክፉ ሐገሩን ተቆጣጥራለሁ ማለት አይችልም” ይል ነበር። ይህን አመለካከት ግራይ በቆየበት ጥቂት ቀናት ውስጥ ሥራ ላይ አውሎት ነበር። ውቅድረስ ገፍቶ ሄዶ ከተማዋን የተቆጣጠረው ጦር ባገኘው ድል ተዘናገረ ከመቀመጥ ይልቅ የሚሸሸውን የወያኔ ጦር እንዲከታተልና በአዲስ አቅፊ ጦርነቱን እንዲቀጥል ትዕዛዝ ሰጠ።

የመቀሌ ከአደጋ መውጣት ሲረጋገጥ ጀ/መርዕድ ጀ/ደምሴን ትተው ወደ አዲስ አበባ ተመለሱ። ካለኝ በኋላ ሻለቃ ካሣዬ ቀጥሎ የተካሄደውን የጦር እንቅስቃሴ አብራርቶ ገለጸልኝ።

“ጀ/ደምሴ ጦርነቱን በአዲስ መልክ ለመቀጠል ተጨማሪ ጦር ከተለያዩ ቦታ አሰባሰቡ። 3ኛ ክ/ጦር ከ ኢርትራ ከአድዋ በውቅሮ አድርጎ መቀሌ ገባ። የ17ኛ ክፍለ ጦር በኮ/ አሳምነው በዳኔ መሪነት ተሰለፈ። 32ኛ ሜካናያዝድ ብርጌድ እና 6ኛ ሜካናያዝድ ብርጌድ በአገረ ሰላም ወደ ሐውዜን አመራ።” ሐውዜን ላይ ሃዩሎም አርአያ የሚባል የወያኔ ጦር መሪ የሚታዘዝ 5 ብርጌድ ጦር እንደነበር ተደርሶበታል። ይህን ጦር ከተለያዩ አቅጣጫ ለመክበብ ነበር የወጣው ዕቅድ።

“ጀ/ደምሴ ካላቸው ጠባይ” ብሎ ትረካውን ሲቀጥል የማላውቀው የአባቱ ጠባይ እንዳለ ለመስማማት ጓጓሁ። “አዎ አንድ ትዕዛዝ ይሰጡና ከጥቂት ጊዜ በኋላ መፈጸሙን ይከታተላሉ። ካልተፈጸመ ጉድ ይፈላል። አንድ ጦር የተሰጠውን ቦታ እንደያዘ ሪፖርት ማትረብ አለበት። ‘እዚያ ነህ?’ ይሉና መጣሁ ብለው በሌሊት ተር ሄደው ያጣራሉ። መያዝ ያለባቸውን እዚያው

ቀገኘው ትዕዛዝ ይሰጣሉ። መያዛቸውን ያጣራሉ።” ካለ በኋላ በመሃል ሌላ አንድ ነገር ትዝ ያለው ይመስል ትረካውን ቀየረው።

“ጦርነቱ ሲካሄድ ኢርፖርት ላይ ቁሰለኞች በአፋጣኝ እንዲነሱ የሚያስተባብሩ ሁለት ሻምበሎች ተመድበው ነበር። ሻምበል መስፍን አማረ እህ ሻምበል አበበ ገ/መድህን ይባላሉ። የአንቶናቭ አውሮፕላኑ እንደደረሰ ጦንበርቹ ታጥፈው ቁሰለኞቹን በአፋጣኝ ለማጓጓዝ ዝግጁ ሆኖ እንዲቆይ አዘው ነበር። ቁሰለኞቹ ወደ አየር ማረፊያው ሲጓዙ ጀ/ደምሴ ቀድመው ደረሱ። ከመምጣታቸው በፊት ሻምበል አበበን በስልክ አግኝተው ሁሉ ነገር እንደተዘጋጀ አረጋግጦላቸዋል። ሲደርሱ ሻ/መስፍን ቀርቦ ተቀበላቸው።

“እሺ ተዘጋጅታችኋል? ምን የቀረ ነገር አለ?”

“አዎ ሁሉም ነገር ተዘጋጅቷል ብቻ ወንበርቹ ቢታጠፉ ጥሩ ነው...” ሲል “ና” ብለው አውሮፕላኑ ላይ አወጡት።

“የቱ ወንበር ነው ያልታጠፈው?”

ሲያየው አውሮፕላኑ ተዘጋጅቷል።

“አንተ አንድ መኮንንን ነህ። የሠራዊቱ መሪ ሆነህ እንዴት አንድ ነገር ሳታጣራ ትናገራለህ? እርግጠኛ ሳትሆን እንዴት ሪፖርት ታቀርባለህ?” ብለው ተቆጡት። ሻምበሉ በነጋታው ወደ አየር ማረፊያው አልተመለሰም። “ያሄ ሰውዬ አይለቀኝም” ብሎ በሰንት ማባባል ነው ወደሥራው የተመለሰው። በማለት ሳቅ አለና ወደዋናው ርእሰ ሲመለስ አባቱና ጋሽ መርዕድ አስመራ ሲጨወቱ የሰማሁትን እያስታወስኝ በጉጉት ማደመጤን ተጠልኩ።

በጥቂት ቀናት ውስጥ ሐውዜን የነበረው የወያኔ ጦር ከተለያዩ አቅጣጫዎች ላይ ይዘጋጅ ተከበበ። ከበባው ከመጠናቀቁ በፊት ለመውጣት አልቻለም። ወያኔ ያልጠበቀው እንቅስቃሴ ነበር። ከ 5 ብርጌድ በላይ የሚሆነው የወያኔ ጦር በዚያን ጊዜ ወያኔ የነበረው ዋናው ኃይል ነበር። የወያኔ ጦር አዛዥ ካዛ ከሚባል ቦታ ወልቃይት ውስጥ ወደሚገኘው ዋናው የሀውላት አመራር ክፍል ጋር በሬዲዮ እየተገናኘ መከበቡን ይገልጽ ጀመር።

“ተከብረያለሁ”

“እንተ ካልወጣህ ተስፋ የለንም። እንደምንም ብለህ ውጣ!”

ዋናው የወያኔ ጦር መከበቡ ሲታወቅ የሻዕቢያ ጦር በከረን አቅጣጫ የነበረውን የ18ኛ ክ/ጦርን አጠቃ።

የሻዕቢያን እንቅስቃሴ ምክንያት በዚህ መልኩ ሲገልጽ የሰማሁት ከሻለቃ ካሣዬ ብቻ አልነበረም። በተለያዩ ጊዜ ሐውላት ውጥረት ላይ ሲወድቁ ሻዕቢያ በበኩሉ ኤርትራ የሚገኘውን ጦር ውጥረት ላይ በመጣል የተቻለውን እርዳታ ለመስጠት እንደሚሞክርና ሻሊቢያም በወያኔም ጦር በዚህ ሁኔታ እንደሚረዳ ብዙ ጊዜ ይነገራል። ምክንያቱ ይህ ይሁንም እያሁን ሻዕቢያ በከፈተው ጦርነት ምክንያት ወደ ትግራይ የተዛወረው ጦር ሁሉ የከበባው መጨረሻ ድረስ ትግራይ ውስጥ ለመቆየት አልቻለም።

ከበባው በተጠናቀቀ በኋላ ጀ/ደምሴ የክፍሉን አዛዦች፣ ም/አዛዦች የፖለቲካ መምሪያ ኃላፊዎች፣ የዘመቻና የወታደራዊ ደህንነት መምሪያ ኃላፊዎች በጠቅላላው ሰብሰበው ሰለጠሩ ጠቅላላ ሁኔታ ገለጻ አደረጉ።

ሻላቃ ካሣዬ ትረካውን ቀጠለ። “እኔ የሰበሰባው ቃለ ጉባዔ ያዥ ሆኜ ከሻምበል ገናናው ቸኮል ጋር ስለተመደብኩ የሚናገሩትን ሁሉ ቃል በቃል

እመዘገበው ነበር።” አለኝ በጣቱ እመዘገባቡን እያመለከተ። “ከ5 ብርጌድ በላይ የትግራይ ወንበደ ሐውዜን ውስጥ ተከቧል። እና ይሄን ጠላት እዚህ መምተት ከተቻለ የትግራይ ጦርነት አለቀ።” አሉ ጀኒራል ደምሴ ተሰባሳቢውን በትኩረት እየተመለከቱ። የወንበደው ኃይል ተከቦ መውጫ አጥቶ እየተገፈፈገጠ ነው። ተከበናል መውጫ አጥተናል እያሉ ተስፋ የተረጠ መልዕክት እያስተላለፉ ነው።” ካሉ በኋላ ትንሽ ሰኮንዶች በፀጥታ ከቀዩ በኋላ “እንድ የታረነ ኃይል መውጫ ያፈልጋል። እንደ ጭስ ቀዳዳ ፈልጎ ለመውጣት ይሞክራል። ልል የሆነ ቦታ አስከያገኝ ሁሉንም አቅጣጫ ይፈትሻል። ልል ቦት አግኝቶ እንዳይወጣ ሠራዊቱ ጠንክሮ መዋጋት አለበት። ይህን ካደረገ የትግራይ ሁኔታ እዚህ አለቀ ማለት ነው። ከወጣ ግን ችግሩ ይተገባል። ይህ እንዳይሆን እያንዳንዳችሁ ጠንካራችሁ መሥራት አለባችሁ።

በመሃል ስልክ ይደወላል።

እንድ መቶ አለቃ ይገባና

“ጌታዬ የመከላከያ ሚኒስትሩ ይፈልጉዎታል!”

ጀኒራል ደምሴ እንደ መጣሁ ይሉና ይወጣሉ።

ተመልሰው ሲመጡ ፈታችው ላይ ንደት ይታይ ነበር።

“ግብራሪያውን እንደቀጠሉ ወዲያው መቶ አለቃ ይገባል።

“ጌታዬ ፕሬዚዳንቱ ይፈልጉዎታል?”

እንደገና መጣሁ ብለው ይወጣሉ። ከትንሽ ጊዜ በኋላ ተመልሰው መጡና

“ከረን አደጋ ላይ ስለወደቀ ወደ ኤርትራ መሄድ አለብኝ። ይህ ቀለበት ላይ የገባውን የጠላት ጦር ከእጃችሁ እንዳያመልጥ በርቱ!” ብለው ተሰናበቱን።

ጀ/ደምሴ ወደ ኤርትራ በሄዱ በሶስተኛው ቀን ሐውዜን ተከቦ የነበረው የወያኔ ጦር የ22ኛ ብርጌድ በነበረበት መስመር ወደ ተንቢን አቅጣጫ የሞት ሽረት ተጋድሎ አድርጎ ከበባውን በጥሶ ወጣ። በወርኢ ወንዝ በኩል አድርጎ ወደ ተከቤ ገባ።

ከጥቂት ወራት በኋላ የሶስተኛው አብዮታዊ ሠራዊት የሚባል ትግራይ ውስጥ ሲቋቋም የጦሩ አዛዥ ጀነራል ሙላቱ ነጋሽ የትግራይ ክ/ሀገር እና የጦሩ የበላይ አስተዳዳሪ ደግሞ የአምሳ አለቃ ለገሠ ሆኖ ተሾመ። ሃምሳ አለቃ ለገሠ ከተማ በመቆጣጠር ላይ የተመሠረተ ታክቲክ ተከትሎ የተለያዩ የትግራይ ከተሞችን “ማፅዳት” ዘመቻ ጀመረ።

ጀ/ሙላቱ ይህን ታክቲክ እንደተቃወመ ግልጽ ነበር። ለመከላከያ ሚኒስትሩ በጻፉት ሪፖርት ከዚያ በፊት በጀ/ደምሴ የቀረበውን ወንበደውን እንጂ መሬትን ግብ ያለማድረግ አቅድ ጠቅሰው ዘመቻው በዚያ መልክ መካሄድ እንዳለበት ገልጸዋል። የጀነራሉ ፕላን በአምሳ አለቃው ተሸሮ ጦሩ በትግራይ ከተሞች ተበተነ። ከተማ የመቆጣጠር ታክቲክ ተከትሎ። ጦሩ በየትናንሹ ከተማ ከተበተነ በኋላ አንዱ ላንዱ አርዳታ መስጠት በማይችልበት ሁኔታ ሲገኝ ለወያኔ ጦር አመቺ ሆነለት። በተጨማሪ ከተሞችን በቦንብ ጣይ አውርጥላን እየደበደቡ ሕዝቡን የበለጠ አስቆጡት። ሐውዜን ከተማ ላይ አውርጥላን ድብደባ የተደረገው ያን ጊዜ ነበር።

አዲስ አበባ ከደረሰበት ደቂቃ ጀምሮ አስመራ የምመለስበትን ምክንያትና ቀን ማሰብ አላቋረጥኩም። አስመራ ከሄድኩኝ ወራቶች ለልፈዋል። የተቀየረ ነገር ቢኖር አባቱ ኤርትራ የሚገኘው የሁለተኛ አብዮታዊ ሠራዊት አዛዥ ሆኖ አስመራ ሲቀር፤ አብረውት ሄደው የነበሩት ሄ/መርዕድ፣ ጀ/ኃይሉ፣ ጀ/አምሃ፣ እና ሌሎች የጦር መኮንኖች ወደ አዲስ አበባ መመለሳቸው ነው። ሚ/ጀ ቁምላቸው ደጃኔ (የዘመቻ)፣ ሚ/ጀ ሁሴን ለሀመድ (የድርጅት)፣ እና ሚ/ጀ ወርቁ ቸርነት (የፖለቲካ) ምክትል አዛዦች ሆነው ተሹመው ነበር። አባቱ የሹመቱ ደብዳቤ ሲደርሰው ሌ/ኮ/መንግሥቱ ገ/ር ለመነጋገር ቀጠሮ ይዞ ከቀረበ በኋላ በጦሩ ውስጥ ያለው መከፋፈል መቀም እንዳለበት እና አንድ ዓይነት ውጤት ለማምጣት አስፈላጊ ከሆኑት ውስጥ አንዱ በጣኑ ያለው የዕዝ ጠገግ መሻሻል መሆኑን አስረድቶ በኤርትራ እንዲሰራ ከተደረገ የአንድ ሰው ትዕዛዝ ደንብ መክበር እንዳለበት ለለበላዚያ ግን የሱ እዚያ መመደብ ለውጥ እንደማያመጣ ገለፀላቸው። ሌ/ኮ/መንግሥቱም የዚህ ዓይነት አስራር በሥልጣናቸው ላይ የሚያመጣውን እዲጋ ጠንቅቀው ስለሚያውቁ የዚህ ዓይነት አሠራር ደግሞ በሰሜን ከተጀመረ ወደ ሌሎች ክፍሎችም መዛመቱ ለሰማይቀር ከብዙ ማቅማማትና ሂሳብነት በኋላ በጊዜው ሁኔታ ተገደው ተሰማሙ። በዚህ ሕግ መሠረት